

~~Heloëres~~ 199
A New and Easy
ENGLISH GRAMMAR,

Containing —

Brief fundamental Rules, usual Phrases
 pleasant and choise Dialogues concerning
 the present State and Court of England,

Whereunto is added a

NOMENCLATURE;
 English and Dutch.

Een nieuwe en gemakkelijke
Engelsche Spraak-konst,

inhoudende

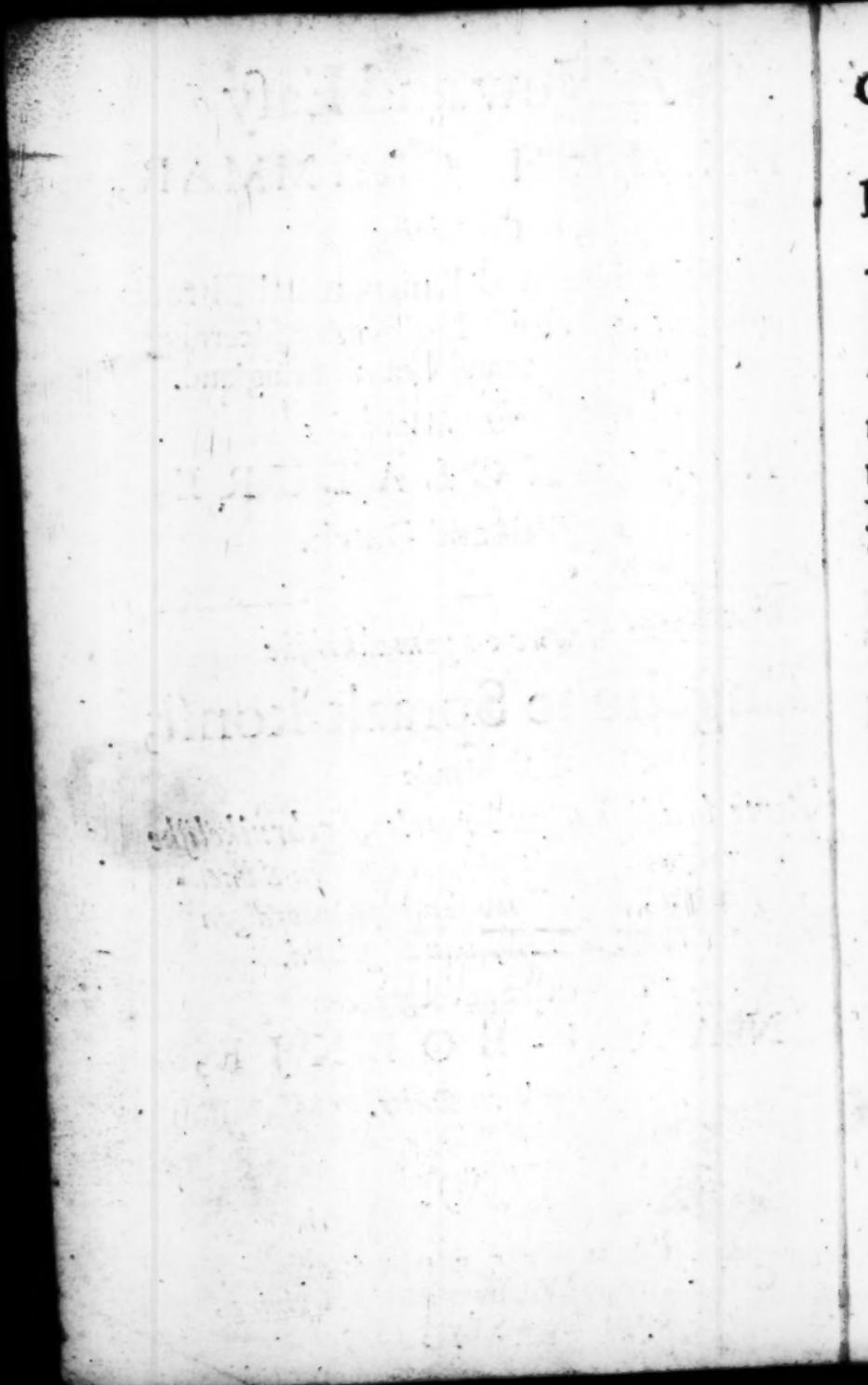
Korte bondige Grond-regels, gebruikelijke
 Spreken, vermakelijke en uitgelesen Samen-
 spraken, betreffende den tegenwoordigen
 Staat en 't Hof van Engeland.

By 't welke gevoegt is een

N A A M - B O E K J E,
 Engels en Duits.

(***)

t³A M S T E R D A M,
 Gedrukt by de Weduwe *Mercy Bruining*,
 op de Beurs-Sluys, 1675.

Courteous Reader
and Lover of the
English Tongue.

If thou art desirous to learn true English thou mayst make use of this little Book, which will Teach thee to understand the said Tongue in a short time by easy Gramatical Rules; where in thou mayst learn to ask for almost all necessary things: And this I'll assure thee, that it is a work which will be advantagious unto thee if thou hast a desire to learn either the English or Dutch:

Gunstige Lezer
en Lief-hebber der
Engelsche Taal.

In dien ghy begeerig zyt Engels recht te leeren, soo moogt ghy dit Boekje gebruiken, 't welk u de geside Taal in een korte tydt sal leeren verstaan, by gemakkelyke Taalleerlyke regelen; in 't welk ghy bykans voor alle nodige zaken kunt leeren eischen, en dit verseker ik u dat het een werk is, dat u voordeelig sal zyn, indien ghy goet Engels of Duits begeert te leeren: Ik heb u niet veel t'Samen-spraken gegeven, om dat de voorbeelden

I have not given
thee many Dialogues ; because the
examples to the
Rules are English
and Dutch phrases,
and do supply that
defect.

The pronunciation
of the English
tongue, thou mayst
learn in my Dictionary
dividing the
syllables.

Now, courteous Reader, please but
to cast a favourable
aspect upon my in-
devours, and reap
thou the profit ; it
matters not though
I undergo the Cen-
sorius.

der regelen Engelsche en Duitse spreuken zijn, en dat gebrek vervullen.

De uytpraak van
de Engelsche Taal,
kundt ghy leeren in
mijn Woorden-boek,
verdeelende de Le-
den.

Nu bescheiden Le-
ser, gelieft maar een
gunstige aanschou-
wing op mijn betrags-
ting te geven, en plukt
u voordeel, 't kan my
weynigh schaden, de
bestraffinge der be-
nyders onderworpen
te zijn.

J. G. van HELDORENS

Parts of Speech.
The eight Parts of
Speech be these.
Noun, Adverb.
Pronoun, Conjunction
Verb. Preposition.
Participle; Interjection.

Of a Noun.

A Noun is a word that signifies a thing , or the nature and properties of a thing , as a man, a stone, a tree, good, bad, foul, fair.

There be two sorts of nouns , a noun substantive , and a noun adjective.

A noun substantive signifies the thing it self ; and therefore cannot have the word thing put after it , as a man, a tree, a garden.

A noun adjective signifies the nature and properties of a thing ,

DELEN DER SPRAAK.
De aght delen der
Sprak zijn dese.
naam , helpwoort.
voornaam , t'samenvoeging
werkwoort , voorsetting.
deelwoort , tusschenverping

Van een naam.

Een naam is een woort dat een ding beteykent of de natuur eens dings , als een man , een steen , een boom , goet , quaat , vuil , schoon .

Daar zijn twee soorten van namen , een selfstandige naam en een byvoeglijke naam .

Een selfstandige naam beteykent het ding self , en daarom kan 't woort ding niet agter de selve geset worden , als een man , een boom , een tuyn .

Een by-voeglijke naam beteykent de natuur en eygenschap van een saak .

A and

and may have the word thing put after it ; as good, bad, black, white, fair, foul.

There be two sorts of nouns Substantives , proper and common.

A noun Substantive proper is the proper name by which you call any particular peryon ; as Henry , Mary, Elizabeth , James, Charles.

A noun Substantive common is that which you call every thing of the same Kind ; as a King , a Queen , a Prince , a Man , a Woman , an Angel.

Van de ledekens en buiginghs der woorden.

De Engelschen in plaats van 't eynde der woorden te veranderen , setten dese ledekens a ; an , the , voor de selfstandige naamwoorden a , voor een meeklinker an , voor een klinker ofte the .

en magh het woort zaak agter haer geset hebben ; als goet , quaest , swart , wit , schoon , vuyl .

Daar zijn meer soorten van selfstandige namen , eygene en gemeene .

Een eygen selfstandige naam is d' eygen naam met welk men eenig persoon in 't bysonder noemt ; als Hendrik , Maria , Lijster , Jacob , Karel .

Een gemeyne selfstandige naam is die waer mede gy alle dingen noemt ; als een Koning , een Koningin , een Prins , een Man , een Vrouw , een Engel .

Singular.

Nom. a Song.
Gen. of a Song.
Dat. To a Song.
Acc. The Song.
Abl. From a Song.
An arm.
Of an arm.
To an arm.
The arm.
From an arm.
An head.
Of an head.
To an head.
The head.
From an head.

Europont.

Noemter, een liet.
baxer, van een liet.
geyer, aan een liet.
anklager, bes liet.
afnemer, van een liet,
een erm.
van een erm.
aan een erm.
den erm.
van een erm.
een hooft.
van een hooft.
aan een hooft.
het hooft.
van een hooft.

Alle eygen namen, en weynig ander woorden laten de ledekens a, an, of the, niet toe.

John, Jan.	Grief. anxt.
Of Jhon, van Jan.	of Grief, van anxt.
to Jhon, aan Jan.	to Grief, aan anxt.
John, Jan.	Grief, anxt.
From John, van Jan.	From grief, van anxt.

De vroulyke namen gebruyken 't selve ledeken dat de manlyke namen gebruyken, zoo wel in 't enkel getal als in 't meer vout; als volgt.

a Man and a Woman , een man en een vrou.
the Man and the woman , de man en de vrou.
the Men , de mannen.

the Women , de Vrouwen.

of the Man , des mans , of van de man.

of the Woman , der vrouwe , of van de vrou.

of the Men , der mannen , of van de mannen.

of the Women , der vrouwen , of van de vrouwen.

to the Men , den mannen , of aan de mannen.

to the Women , den vrouwen , of aan de vrouwen.

*Als men van de delen des lichaams spreekt
en gebruikt men geen ledeken , maar men ge-
bruikt de besittelijke voornaam : als volgt.*

My Head akes.

Het hooft doet my zeer.

My Eyes are sore.

Mijn ogen zijn zeer.

My leg is broken.

mijn been is gebroken.

I have burnt my finger.

ik heb mijn vinger gebrant.

Is your Belly full.

is uwen buyk vol.

I'l break your neck.

ik wil u den hals breken.

He has lost his sight.

hy heeft sijn gesigt verloren

Wash your hands.

wasschet uwe handen.

I'l throw that at your
nose.

ik wil u dat aan de neus
smijten.

*Als men van twee personen of twee din-
gen spreekt , daar 't een van tot 'et ander be-
hoort , dan moet men den Barer voor den noe-
mer scetten , sonder ledeken gelyk in Neder-
duyts.*

The

The Kings Son.	De Konings Zoon.
The Queens Coach.	de Koningins koets.
My Brothers Wife.	mijn Broeders vrou.
My Fathers House.	mijn Vaders huys.
My Sisters Gloves.	mijn Susters hantschoenen.
My Cosen's Book.	mijn neefs boek.
My Uncles Son.	mijn ooms zoon.

Den Barer gaat ook sonder ledeken voor den Noemer, als men van een ding spreekt, dat van een ander ding gemaakt is; gelijk in Nederduyts.

a Brick Hous.	een tiggelsteenen huis.
a Silver Dish.	een silveren Schotel.
a Scarlet Cloak.	een scherlakense mantel.
Silk Stockins.	sye kousen.
a Wooden Box.	een houten doos.
a Horn Comb.	eenen horenен Kam.
a Gold Ring.	een gouwe Ring.
a Holland Shirt.	een fijn linnen hemt.

Maar als men spreekt van dingen die mate ende getal in houden, dan volgt den Barer, den noemer met dit ledeken (of,) gelijk volgt.

a Glass of Wine.	Een glas wijn; en niet, een glas van wijn.
a Barrel of Beer.	een vat bier.
a Dish of Meat.	een schotel spijs.
a Dozen of Lemons.	een dosijn Langoen-appelen

a Score of Orenges.
a Pint of Wine.
a Bushel of Wheat.
a Pound of Butter.
an Ell of Clothie.
a Yard of Ribban.

twintig Oranjen-appels.
een pint wijn.
een muudde Terwe.
een pond Boter.
een elle Laken.
een gelde Lint; 3 garden
maken 4 Hollantsche ellen.

Als men van't Sang-geluyst spreekt, dan
gebruikt men de ledekens, agter 't werk-Woort
spelen, verschacht met de voorsetting on-or
upon; op, maar voor andere spellen van
winst of verlies gebruikt men in Engels de
voorsetting at: gelijk volgt.

to play upon a Fiddle.
to play upon the Lute.
to play upon theGuitar
to play on the virginals
to play on the Organs.
to play at Piquet.
to play at nine-pins.
to play at Tennis.
to play at cards.
Let us play at Beest.
Let us play at Trump.
Will yott play at Dice.
Will you play at Tables.

Op de Veel spelen.
op de Luit spelen.
op de Cyther spelen.
op de Claver-cimble spelen.
op 't Orgel spelen.
pikettens.
kegelen.
kaatsen.
met de karten spelen.
laat ons beest spelen.
laat ons troef spelen.
wilt gy met de dobbelstenen spelen.
wilt gy in 't Tikkak-bort spelen.

Van

Van 't meer voudig getal der zelfstandige woorden.

There be in nouns two numbers, the Singular and the plural.

The Singular number speaks but of one; as a man, a child, a tree.

The plural number Speaketh of more than one; as men, childeren, trees.

Daar zijn twee getallen in namen, 't enkel en het meervoort.

Het enkel getal spreekt maar van een; als een man, een kint, eenen boom

Het meervoudig getal spreekt van meer als een; als mannen, kinderen, bomen.

Merk om de zelfstandige Naam-woorden, meervoudig te maken, voegt men gemeynlijk een s, aan 't einde van 't enkel getal: als,

a King, Kings.

Een Koning, Koningen.

a Lord, Lords.

Een Heer, Heeren.

a Queen, Queens.

een Koningin, Koninginne.

a horse, horses.

Een paart, paarden.

a house, houses.

Een huys, huysen.

an hare, hares.

Een haas, hasen.

an harrow, harrows.

Een Egge, eggelen.

an Apple, Apples.

Een Appel, Appelen.

an Angel, Angels.

Een Engel, Engelen,

Desen regel heeft drie uytsondrige regelen.

Den eersten is als het enkel getal, in ch.

dg. s. sh. ss. of x. eindigt, dan neemt het : es.
aan, als volgt,

Church, Churches.	Kerk, kerken.
Hedg, hedges.	begge, beggen.
Witness, witnessess.	getuige, getuigen.
Fish, fishes.	vis, vissen.
Box, boxes.	doos, dozen.

Den tweeden is als het enkel getal in f. of fe,
eindigt dan verandert f. in ves; als.

Calf, Calves.	Kalf, kalveren.
Half, halves.	half, halven.
Knife, Knives.	mes, messen.
Life, Lives.	leven, levenden.
Loaf, loaves.	broot, broden.
Sheaf, Sheaves.	schoof, schoven.
Shelf, shelves.	opsetplank, opsetplankens.
Theef, theeves.	dief, dieven.
Wife, wives.	wijf, wijven.
Wolfe, Wolves.	wolf, wolven.

De derde is sonder regel, als volgt,

Brother, brethren.	Broeder, broeders.
Child, children.	kint, kinders.
Cow, kine or cowes,	koe, koeyen.
Goos, Geese.	gans, gansen.
Mous, mice.	muyss, muysen.
Louf, lice,	luys, luyzen.
Man, men.	man, mannen.

Woman , women.	vrouw , vrouwen.
Ox , Oxen.	os , ossen.
Chick , Chicken.	kieken , kiekens.
Die , Dice.	doppelsteen , dobbelsteenen.
Foot , feet.	voet , voeten.
Pennie , pence.	stuyver , stuyvers.
Sow , swine.	zoge , zogen.

Daar zijn selfstandigen die geen meer vout en hebben , als a Sheep , een schaap , Sheep , schapen , a Swine , een swijn , Swine , swijnen of verkens , Riches , rijkdom , ook rijkdommen , Ashes , assche , asschen , Sheares , schaar , scharen , Tongs , tang , tangen , &c . Gold , gout , Silver , silver , Copper , kooper , Lead , loot , &c .

De by-woorden hebben geen onderscheyt des getals , zy werden gemeenlijk voor de selfstandige woorden geset , gelijk men doet in Nederduitsch .

an honest Man.	Een eerbaar man.
an honest Woman.	een eerbare vrouw.
a sweet Apple.	eenen soeten appel.
Sweet Bacon.	soet speck.
Sweet Butter.	soete boter.
White wine.	witte wijn.
a Black suit.	een swart kleet.
a Gray hat.	eenen graven hoet.

Clean Linnen.	schoon linnen.
a Roasted Capon.	een gebraden kapoen.
Many a Man.	veel mannen.
Or many men.	of veel mannen.
Never a Boy.	geen jongen.
Or no Boy.	of geen jongen.
Never a Knife, i. e. no Knife,	geen mes.
Somtijts agter als,	a Sword both long and sharp.
Een swaert lang en scherp,	of een lang scherp swaert.
an Hill exceeding high,	eenen Bergh uyttermaten
hoogh,	dat is, eenen uyttermaten bogen Bergb.

Van de geslagten der Namen.

Alle namen worden onderscheyden in vier geslagten, in't manlyk, vroulyk, gemeyn en geenderley. Tot 't manlyk geslaght behoren de namen der Engelen, en der mannen, en der manlyke gediertien: als, Gabriel, Inpi-ter, Paul, Paulus, Peter, Petrus, King, Koning; Prince, Prins; Duke, Hertogh, Lord, Heer; Knight, Ridder; Horse, paart; Dog, hont, Boar, beer, Bull, bul-leoffstier, Cock, haan; Drake, 't mannetje van een Entvogel; Gander, gant, Man, man, Son, soon, Brother, broeder of broer; Husband, huysouder, ofte man; Father,

Vader ende diergelyke hebben dese by-woorden, he, by; him, hem, his, zijn.

Tot het vroulijc geslaght behoren alle vroulike namen, en vroulike gediertien: als, Queen, Koningin, Princeſs, Princeſſe; Dutcheſſ, Hertogin, Countess, Gravin, Mistreſſ, Meestreſſe, Lady, Iuffer of Mevrou, Mare, Merrie, bitch, teef, Sow, ſoge, Cow, Koe, Hen, Hen, Duck, 't wijfje van een Entvogel, Goofe, Gans, Woman, Vroumens, Mother, Moeder, Daughter, Doghter, Sister, Suster, wife, wijf of vrou, en diergelyke namen, hebben dese by-woorden, ſhe, ze, her, haar, hers, hare.

Tot et gemeyn geslaght behoren alle woorden die beyde geslagten beteykenen, als Ass, Esel, Moule, muys, Cat, katte, Rat, Rotte, sparrow, muſſche, swallow, ſwaluwe, Oyster, Oester, Herring, Haerring, whale, walvis, Cosin, Neef of Nighte, Neighbour, Buurman of Buurvrou, Servant, Dienaar of Dienareſſe, Theef, Dieſ of Diefinne: en diergelyke woorden worden manlijk gemaakt, met 'et by voegen der manlijke

lijke bywoorden : en vroulijc met de vroulyke bywoorden ; als, an he als, een esel, a she als, een eselinne, an he Cosin, een Neef, a she Cosin, een Nigte, en zoo de rest.

Tot 'et geenerley geslagte behoor en de schep-selen die men niet kan weten of ze manlijk of vrouwelijk zijn, gelijk vissen en gewormte: maar besonderlijk die leeflooze dingen, als thred, garen, silk, zijde, cloth, laken, day, dagh, night, naght, en dier gelijke namen hebben dese by woorden, it, het, its, sijne of hare, itself, sig self of haar self.

It is good thred. *het is goet garen.*

Its good silk.   't is goe zye of zijde.

The Lord blessed the Sabbath-day, and Hallowed it.

*De Heere segende den Sabbat-dagh , en Heilighde
hem.*

A word is that, which doth of its-self signify something.

Een woort is dat, welk van sijnself iets beteykent.

Van de drie Trappen der vergelyking.

De by-voeglyke Naam-woorden hebben
drie

drie trappen der vergelyking, te weten, Positive, stellende, Comparative, vergelijkende, Superlative, overtreffende.

1. De stellende, let de woorden gelykse zijn, als hard hart, handsome behendig, fair schoon, sweet, soet.

2. De vergelijkende, vermeerderd de hoedanigheyt door 't aannemen van er of door 't by woort more: als hardest or more hard, harder, handsomer or more handsome, behendiger, fairer or more fair, schoonder, sweeter or more sweet soeter.

3. d'Overtreffende trap, overtreft de hoedanigheyt door 't aennemen van est, ofte door 't by woort very or most: als, hardest or very hard or most hard, hardst of zeer hart of alder hardst, handsomest or very handsome or most handsome, behendigst of zeer behendigh of alder behendighst; fairest or very fair or most fair, schoonst of zeer schoon of alderschoonst; sweetest or very sweet or most, sweet; soest of zeer zoet of alderzoetst.

1. Charles is ingenious, Karel is subijl.

2. William is more ingenious, Wilm is subijlder.

3. Ge-

3. George is the most ingenious in the world.
Ioris is d'aler subtielste des werelts.

Sommige by-voeglyke Naam-Woorden zijn regel-strydig : als, good, better, best, goet, beter, best. Bad or ill, worse or worser, worst ; quaat, quader of erger, quaatste of ergste.

Little, less. or lesser ; leſt, weynig, minder, minſt.

much, more. { many, moe.   most, veel, meerder, meest.

Before, former, formost or first; voor, eerder, eerſte.

Up, upper, uppermost ; op, opper, opperſte.

Beneath, nether, nethermost ; beneden, nederiger, nederigſte.

Underneath, nether, nethermost ; onder, laager, laagſte.

Behind, hinder, hindermost ; agter, agterſte, alderagterſte.

Late, later, latest or last ; laat, later, laatſte or leſt.

Able, leſt able ; magtig, mider-magtig, minſt-magtig.

Sorrowfull, less sorrowfull, leaſt sorrowfull ; droevig, minder droevig, minſt droevig.

Excellent, more excellent, most excellent ; tref-felik, uytnelementer, alder uytnelemente.

Pitifull, more pitifull, most pitiful; jammerlyk,
jammerlykker, alder jammerlykste.

Glorious, more glorious, most glorious; leflijk,
heerlykker, alder heerlykste.

Middle, middelth most; middel, middelste.

Van d'af-komst der Namen.

DE Namen verdeylen sijn nogh in oorspronklike en afkomelijke namen.

Een oorspronklijk Naam-Woort komt van geen ander, als, love, lievede.

Een afkomelijk Naam-Woort komt van een ander, als a lover, een lief hebber, komt van love.

Daar zijn sekere selfstandige Naam-Woorden die anderen maken door't aannemen van er, yer, ofte ster, als,

a Hat, Een haet, a Hatter, een hoedemaker.

a Pot, Een pot, a Potter, een pottebakker.

a Fish, een vis, a Fisher, een vischer.

a Glove, Een hantschoen, a Glover, Een handschoenmaker.

a Garden. Eenen Hof, a Gardener, Een Hovenier.

a Gun, Een geschut, a Gunner, Een Busschietter.

a Law, Een wet, a Lawger, Een Rechtsgeleerde.

a Game,

a Game , Een Spel , a Gamester , Een Speelder .
a Seam , Eenen naat , a Seamster , Een naaister .

Daar zijn ander persoonlijke selfstandige namen die andere selfstandigen van waardigheyt maken door't aannemen van ship: als.

an Apostle , Een Apostel , Apostleship , Apostelschap .
an Admiral , Een Admiraal , Admiralschip , Ammiraalschap .

a Master , Een Meester , Mastership , Meesterschap .
a Lord , Een Heer , Lordship , Heerlykheyt .

Desgelyks dit ledeken (hood) aan eenige selfstandigen gevoegt, heeft de selve kraght die Ship heeft .

Father , Vader , Fatherhood , Vaderlykheyt .
Child , kint , Childhood , kintsheyt .
Brother , Broeder , Brotherhood , Broederschap .
Man , Man , Manhood , manbaarheyt .
Fals , vals , Falshood . valsheyt .

Daar zijn in 't Engels menigte van selfstandige Naam-woorden die van 't Latijn komen op verscheyden manieren .

1. Die in ion eindigen komen van 't Latijn geeindigt in io , als , opinion , religion , question : &c. dese worden in Frans geschreven , gelijk in Engels , maar in Nederduits nemen

men wy o en n, Weg, en setten c, in plaats als opinie, religie, questie, &c:

2. Die eindigen en our, komen van't Latijn geeindigt in or, als labour, honour, favour: maar tegenwoordig schrijvenſe de beſte Auteuren ſonder u.

3. Die in tie eindigen komen van't Latijn geeindigt in tas, als pitie, charitic, liberalitie, puritie, &c:

Van't toestellen der bywoorden.

DESE volgende by-woorden werden gemaakt van ſelfſtaudige woorden, door 't aannemen van dit ledeken full, en 't brengt een volheyt aan 't gene dat de hoedanigheyt beteykent, als

Ioysal, vrolyke.

Fruitful, vingbaar.

Youthful, jonkheyt.

Careful, zorgvuldig.

Graceful, ſchiklyk.

Useful, gebruyklyk.

Faithful, getron.

Forgetful, vergeetig.

Clearful, lustig.

Skilful, verſtaudig.

Powerful, magtig.

Delightful, verheuglyk.

Beautiful, ſchoonheyt.

Bountiful, goetheyt.

Deceitful, bedrieglyk.

Distrustful, miſtrouw.

Disdainful, vermadig.	Watchful, waakzaam.
Dreadful, schrikkelijk.	Mindful, sorgvuldig.
Willful, willens.	Painful, pijnlijk.
Hurtful, schadelijk.	Plentiful, overvloedig.

Die in't Engels (lees) aannemen, nemen
gemeynlijk (loos) aan in Nederduyts, als

Beard, baart, beardless, baardeloos of sonder baart.
Blameless, onstraffelijk, Fatherless, vaderloos.
Friendless, vriendeloos, Godless, godloos.
Nameless, uaamloos, questionless, sonder twijfel.
Senseless, zinloos, &c.

Daar zijnder die fig toestellen in't aanne-
men van ous.

Dangerous, gevaelijk.	Courageous, moedig.
Malicious, ondeugdelijk.	Valorous, dapper.
Monstrous, wanschapen.	Zealous, ynerig.
Marvelous, wonderlijk.	Rigourous, straf.
Vertuous, deugdelijk.	Harmonious, welluy- dende.

Daar zijnder die fig toestellen in't aanne-
men van ly.

God, Godt.	Godly, godvrugtig.
Body, lichaam.	Bodily, lichaamelijc.
	Bro-

Brother, Broeder.	Brotherly, broederlyk.
Earth, aarde.	Earthly, aartsch.
Heaven, hemel.	Heavenly, hemelsch.
Love, liefde.	Lovely, lieflijk.
Order, regel.	Orderly, geregeld.

Daar zijnder die sig toestellen in 't aannemen van y.

Blood, <i>bloet.</i>	Bloody, <i>bloetgierig.</i>
Durt, <i>drek.</i>	Durt y, <i>drekking.</i>
Guilt, <i>misdaat.</i>	Guilty, <i>misdadig.</i>
Hair, <i>hayr.</i>	hairy, <i>hairig.</i>
Hunger, <i>honger.</i>	hungry, <i>hongerig.</i>
Lous, <i>luys.</i>	Lousy, <i>luysig.</i>
Mud, <i>mod.</i>	Muddy, <i>moddig.</i>
Need, <i>noot.</i>	Needy, <i>noodig, behoeftig.</i>
Sand, <i>sant.</i>	Sandy, <i>santig.</i>
wind, <i>wint.</i>	windy, <i>windig, &c.</i>

Daar zijnder die fig toestellen in't aarne-
men van ish.

Brute, <i>beest.</i>	Brutish, <i>beestiging.</i>
Devil, <i>duyvel.</i>	Devilish, <i>duynvalsch.</i>
Fool, <i>sot.</i>	Foolish, <i>foetig.</i>
Sot, <i>dwaas.</i>	Sottish, <i>dwaasagtig.</i>
water, <i>water.</i>	waterish, <i>wateragtig.</i>

whore, *boer.*
Child, *kint.*

whorish, *hoeragrig.*
Childish, *kinderagtig.*

Maar dit ledeken ish gevoegt zijnde aan
die by-woorden vermindert haar betyke-
ning, als

White, *wit.*
Red, *root.*
Black, *swart.*
Cold, *kout.*
Sweet, *soet.*

whitish, *witagtig.*
Redish, *rootagtig.*
Blackish, *swartagtig.*
Goldish, *koutagtig.*
Sweetish, *soetagtig.*

Daar zijnder die sig toestellen in 't aanne-
men van able.

Season, *tijt.*
Blame, *laſter.*
Anſwer, *antwoort.*
Change, *wiſſel.*
Cure, *genesing.*
Favour, *gunſt.*
Measure, *mate.*
Maridge, *houwelijk.*
Note, *merk.*
Pardon, *vergeving.*
Profit, *voordeel.*
En veel meer anderen.

Seasonable, *tijdlijk.*
Blameable, *laſterlijk.*
answerable, *antwoordelijk.*
Changeable, *veranderlijk.*
Cureable, *genceslijk.*
Favorable, *gunſtig.*
Measurable, *meetbaar.*
Maridgeable, *houbaar.*
Notable, *merkelijk.*
Pardonable, *vergevelijk.*
Profitable, *voorderlijk.*

Defc

Dese by-woorden werden gemaakt door 't byvoegen van all, call, of icall.

Rhetorik, Redenrijk. Rhetorical, Redenrijk-kunstig.

Angel, Engel.	Angelical, Engelsch.
Canon, regel.	Canonical, regelmatig.
Logick, bewijskunst.	Logical, bewijskunstig.
Musick, zangkunst.	Musical, Welluydende.

De meeste afkomstige woorden daar hier boven van verhaalt is, die de eindizing bebben in full, less, y, of ie, en ish stellen sig weer in selfstandigen door 't aanvoegen van dit ledeken, ness.

Powerful, magtig.	powerfulnes, magtigheyt
wilful, eygensinnig.	wilfulness, eygensinnigheyt
Careless, agtloos.	Carelessnes, agtloosheyt.
Godly, Godvrugtig.	Godliness, godvrugtigheyt
Crafty, loos.	Craftines, loosheyt.
Foolish, Sotagtig,	Foolishnes, Sottigheyt.
Righteous, regtveerdig.	Righteousness, Regtveerdigheyt.

worthy, vveerdig.	worthiness, weerdigheyt.
Devilish, duyvelsch.	Devilishness, Duyvelerye.
Brutish, beestagdig.	Brutishness, onredelijkheyt.

*Van de voornamen ende hare
buygingen.*

De voornamen zijn Enkelt en Dubbelt; als, I, ik, me, my, we, wy, us, ons, thou, gy, thee, u, you, uw, he, hy, him, hem, she, zy, her, haar, it, het, they, zy, them, haar-luy, this, dit, that, dat, these, dese, those, die, what, wat, which, welke, who, wie, whose, wiens, mine, mijn, thine, dijn, our, onse, your, uwe, ours, onse, yours, uwe, his, sijne, hers, hare, their, haar-luy, my, mijn, thy, uwe, my self, ik self, thy self, gy self, himself, hy self, herself, ze self, them selves, haar selven, ourselves, ons selven, yourselves, u selven, tot welk mag geroegt worden, Soever, het zy, whosoever, wie 't zy, whatsoever, wat 't zy, whomsoever, wie het zy, en zoo voort.

We our selves, vry ons selven, he him self, by sig self, my own self, mijn eygen self, the hin self, by hem self, she her self, zy baar self, his own self, zijn eygen self, its own self,

self, zijn eygen self, ofte haar eygen self, they them selves, zy haer self, their own selves, haar eygen selven, this same, dit selve, that same, dat selve, these same, dese selve, those same, die selve.

Sommige zijn selfstandig en sommige byvoeglijk. Merkt een selfstandige voor-naam behoort tot geen ander woort in 't spreken; als I, ik, me, my, we, wy, us, ons, thou, dy, thee, dy, you, gy, he, hy, hem, hem, she, zy, her, haar, they, zy-luy, them, baar-luy, dese worden ook persoonlijke voor-namen genoemt. Maar een byvoeglijke voornaam behoort tot een ander woort in 't spreken, als this, dit, that, dat, who, wie, whose, wiens, whom, wien, what, wat, these, dese, those, die, mine, mijn, thine, dijn ofte u, my, mijn; thy, dijn of u, ours, onse, yours, uwe, his, zijn, her, haar, their, haarluy.

Daar zijn drie soorten van byvoeglijke voor-namen.

- Een wijsende voornaam wijst ons iets aan; als this, dit, that, dat, these, dese, those, die.

2. Een aanbrengende voornaam behoort tot iets dat dadelijk is voor gegaan als who, wie, whom, wiens, what, wat, which, vvelk, whose, wiens ; maar als men daar me vraagt dan wordense vragers genoemt.

3. Een bezittende voornaam seyt ons wiens het ding is ; als mine, mijn, thine, dijn of u, my, mijn, thy, dijn of u, our, onse, your, ure, ours, onse, yours, ure, his, zijn, her, haer, their, haer luy. Dese zijn altijt van't enkel getal, I, me, thou, thee, he, him, she, her; dese altijt het meervoudig, als we, us, you, ye, they, them, these, those.

Daar en boven zijnder in die voor-namen drie personen aan te merken.

1. De eerste persoon spreekt alleen van sig self, als I, ik, me, my, of van sig self t'zamen, met anderen, als, us, onse.

2. De tweede persoon vert allen toe gesproken, als thou, dy of gy, thee, dy of u, of t'zamen met anderen ; als ye, gy of gy-luy, you, gy-luy of jey, jou.

3. De derde persoon vert van gesproken, als, he, by, him, hem, she, zy, her, haer, they, zy-luy, them, haer-luy.

De voor-namen werden gebogen met gevallen gelijk namen.

V O O R-B E E L D E N.

Het enckel getal.

- Nom. I , *Ik*.
gen, of me, *van my*.
Dat. to me, *aan my*.
Accu. me, *my*.
Abl. from me, *van my*.

- Thou, *du* of *gy*.
of thee, *van dy* of *u*.
to thee, *aan dy* of *u*.
thee, *dy* of *u*.
from thee, *van dy* of *u*.

- he, *hy*.
of him, *zijns van hem*.
him, to him, *hem*, *aan hem*.
him, *hem*.
from him, *van hem*.

- She, *zy*.
of her, *van haar*.
her, to her, *haar aan haar*.

Het meervout.

- We, *wij*.
Of us, *van ons*, *onses*.
to us, *aan ons*, *ons*.
us, *ous*.
from us, *van ons*.

- ye, *gy*, *gy-luy*.
of you, *van u-luy*.
to you, *aan u-luy*.
you, *u-luy*.
from you, *van u-luy*.

- they, *zy-luy*.
of them, *van haar-luy*.
them, to them, *heur*,
aan heur-luy.
them, *heur-luy*.
from them, *van haer*.

- they, *zy*, *zy-luy*.
of them, *van haer-luy*.
them, to them, *haer-luy*,
aan haer-luy.

B 5 her,

her, haar. from them, van haer.
from her, van haer.

this, dit.	these, dese,
of this, van dit.	of these, van dese.
to this, aan dit, &c.	to these, aan dese, &c.

of that, van dat.	of those, van die.
to that, aan dat, &c.	to those, aan die, &c.

Mine, thine, my, thy, our, your, which and who.
Zijn in alle gevallen eenvoudig en meervoudig.

Who.

Wie.

Of whom, whose, or whereof. van wie, wiens,
to whom, aan wie, en soo voort.

Van't gebruyk der voornamen.

Dese Voor-namen komen voor de werk-woorden in een bevestigende spreuk.

I speak, ik spreek.	we drink, wy drinkken.
thou lovest, gy bemiut.	ye sleep, gy slaaps.
he sais, by seit.	they goe, zy gaan.

In een vragende spreuk volgt de noemer
het werk-woort.

Have you fine gloves?	hebje fraye hantschoenen?
have we any thing to eat?	hebbe we iets t'eten?

will

- will you beleive me? wilje my geloven?
 are we obliged to do it? Zijn w^e verpligt het te
 doen?
 hath she so much bold- Heeft zy zoo veel stoutig-
 ness? heyt?
 Is he an honest man? Is hy een eerbaar man?
 Can you doe that? kunt gy dat doen?
 Are you a man of your Zijt gy een man van u
 word? woort?
 Is he dead? is hy doot?
 Are they sick? Zijn zy luy ziek?
 Are they well? Zijn se wel?

*Den geseyden noemer plaats'et sig tusschen het
 werk-woort en't teyken: als*

- Doe you speak French? sprekt gy Frans?
 What doth he doe? wat doet hy?
 What dos she say? wat zeyt zy?
 Do you sleep so late? slaapje zoodlaat?
 Shall I drink to you? sal ik et u brengen?
 Did I know that? wist ik et?
 Doth he know the pla- weet hy de plaats?
 ce? ce?
 Why doe you run so waerom loopt gy zood-
 fast? fast?
 Doe you fear any vreesje iets? thing?
 Shall

Shall we beleive him ?
What did they say ?
What did they do ?
Does it rain ?

sullen wy hem geloven ?
wat zeyden zy-luy ?
wat deden zy ?
Regent'et.

De naam-plaats'et sig ook als de Voor-naam.

Is the Gentlemen at
home ?

is den Heer t'huys ?

Is the King gone a
hunting ?

is de Koning op de lagt
gegaan ?

Is the Sermon done ?

is de Predikasy uyt ?

Are my Books lost ?

zijn mijn Boeken verloren ?

are your sisters married ?

zijn u susters getrouw ?

has my Father paid you ?

heeft mijn Vader u betaalt ?

was my cosen with you ?

was mijn neef met u ?

Doth your Father go
there ?

gaat u Vader daar ?

does your Father know
me ?

kent u Vader my ?

When will dinner be
ready ?

wanneer sal 't middag-
maal gereet zijn ?

Will the Horses bere-
ady ?

sullen die Paarden gereet
zijn ?

*In een looghende vraag-spreuk behoort de
looghning voor de naam te gaan.*

Is not the King gone
a Hunting ?

is de Koning niet op de
lagt gegaan ?

Are

- Are not the Horses ready?
zijn de Paarden nog niet
gereet?
- Hath not my Father payd you?
Heeft mijn Vader u niet
betaalt?

*Maar zy mag sig plaatsen voor ofte
agter de Voor-naam.*

Is he not at home?	{	is hy niet t' huys?
Is not he at home?		
Are they not here?	{	zijn zy hier niet?
Are not they here?		
doth he not know me?	{	kent hy my niet?
dos not he know me?		
Do you not love me?	{	bemint gy my niet?
Do not you love me?		
Shalt I not go there?	{	sal ik daar niet gaan.
Shalt not I go there?		

De noemer volgt het werk-woort in een tusschenstelling: als

- Haft thou so much zijt gy wel zoo stout
confidence
(Said he) to appear (seyde hy) u voor my te-
beforeme? vertoonen?
- Impudent (said She) onschamel (seyde ze) gaat
get you gone? ran hier?
- Softly

Softly (answered he) zagelyk (antwoorde hy)
doe not goe any en gaat niet verder.
further.

*Den gever en beschuldiger van de persoonlijke
Voor-namen volgen 't werk-woort.*

I love you.	ik heb u lief.
You will oblige me.	gy wilt my verpligten.
I gave him.	ik gaf hem.
He knowes me.	by kent my.
I Shall see her.	ik sal haar zien.
I will thank them.	ik wil haar-luy dankken.
He will come to see me.	hy wil my komen besoe- ken.
She Swears to me.	ze sweert my.
You will give them.	gy wilts haar-luy geven.

*Desse Voor-namen plaatzen sig tusschen het
werk-woort en het teyken in de gebien-
dende wijse.*

Let him love.	laat hem beminnen.
Let her go.	laat ze gaan.
Let us drink.	laat ons drinken.
Let them speak.	laat haar-luy spreken.
Let them come in.	laat haar-luy in komen.

*De besittelijke Voor-namen
zijn twee soorten, byvoeglijk en volkomen.*

*De byvoeglijken zijn dese: My en thy werden
voor een meklinker geset mine en thine
voor een klinker of stomme h , als*

Mv Father.	<i>mijn Vader.</i>
My Mother.	<i>mijn Moeder,</i>
My Brothers.	<i>mijn Broeders.</i>
My Sisters.	<i>mijn Susters.</i>
Thy Horse.	<i>u Paart.</i>
Thy Mare.	<i>uwve Merrie.</i>
Thy Dogs.	<i>uwve Honden.</i>
Thy Bitches.	<i>uwve Teven.</i>
Our house.	<i>ons huys.</i>
Our houses.	<i>onse buyzen.</i>
Your book.	<i>u boek.</i>
Your books.	<i>u boekeu.</i>
Their Country.	<i>haar Lant.</i>
Their Cities.	<i>hare Steden.</i>
His child.	<i>zijn kint.</i>
Her child.	<i>haar kint.</i>
His house.	<i>zijn huys.</i>
Her house.	<i>haar huys.</i>

*De volkommenen zijn dese Mine, thine, his,
hers, ours, Theirs.*

Mine uncle.

mijn Oom.

Mine aunt.

mijn Moey.

thine Oreng.

uwven Orani-appel.

thine Almanack.

u Almanak.

Mine head.

mijn hooft.

your Father and mine.

u Vader en mijn.

your house and mine.

u huys en mijn.

your Friends and mine.

u Vrienden en mijn.

My country and yours

mijn Lant en 't uvve.

my Friends and yours.

mijn Vrienden en de uvve.

our Servants and theirs

onse dienaars en de bare.

Their opinion and ours

haar meining en de onse.

Their horses are finer
than ours.

baar paarden zijn schoon-
der als d'onse.

My horse runs better
than yours.

Mijn Paart loopt beter als
't uvve.

I am at your service.

Ik ben tot uyen dienst.

I am at yours.

Ik ben totten uyyen.

He is your servant.

Hy is u Dienaar.

I am his.

Ik ben den zijnen.

I have lost my Knife.

Ik heb mijn mes verloren.

Lend me yours.

Leent my 't uvve.

I have forgot my clo-
ak.

ik heb mijn mantel ver-
geten.

Will you have mine.

Wilt gy de mijne hebben.

Van

Van de wijsende Voor-namen.

Een wijsende Voor-naam wijst ons iets aan, als

Enkel getal.

this Man, dese Man.
this Child, dit Kint.

that Man, die Man.
that Child, dat Kint.

this Woman, dese Vrou.

that Woman, die Vrou.

this Book, dit Boek.
that Book, dat Boek.

Meervoud.

these Men, dese Mannen.
these Children, dese Kinderen.

those Men, die Mannen.
those Children, die Kinderen.

those Women, dese Vrouwen.

these Women, dese Vrouwen.

these Books, dese Boeken.
those Books, die Boeken.

Men gebruikt dese Voor-namen, this,
that, ook om de herzegging van een
naam te vermijden, als

This knife doth not
cut so well as that,
which I lost,

Dit mes snijt zoo vrel niet
als dat, dat ik verloren
heb.

that Cloth is not so fine
as that you bought
yesterday.

my book is better then
that.

Your horse is bigger
then this.

Our Bells ring better
than those.

Dat Laken is soo fijn niet
als dat gy gisteren kog-
ten.

Mijn Boek is beter als
dat.

U Paart is groter als
dit.

Onse klokken luyden beter
als die.

Van d'aanbrengende Voor- namen.

*De Voor-naam (who) en gedraagt sig niet
als aan personen : voorbeels.*

Alexander who found
the Earth too little.

of whom doe you speak

He is a Man of whom I
have received many
favours.

to whom I am much
obliged,

there are the Gentlemen
of whom we have
spoken so much.

Alexander die vont de
Aarde te klein.

van wien spreekt gy ?
't Is een Man van wien
ik veel gunst ontfangen
heb.

Aan wien ik zeer verpligt
ben.

Daar ziju de Heeren van
de welk dor zoo veel ge-
sproken hebben,

these

these are the Women
whom we have bought
of.

*Die zijn de Vrouwen daar
wy van gekocht hebben.*

Which en that , gedragen sig aan perso-
nen en dingen sonder onderscheyt.

the Man that lives wel.
the Women which wor-
kes.

*de Man die leeft wel.
De Vrouw die werkt.*

the Birds that flye.
Gold is a mecall which
doth help us in all
our wants, which ma-
kes the execution of
our designs easie , and
which make us to tri-
umph over all diffi-
culties.

*de vogelen die vliegen.
Goud is een metaal 't welk
ons helpt in al onse ge-
breken , 't welk gemak-
lijk maakt de volbren-
ging onser bestemmingen,
en 't welk ons doet ze-
gen-juyggen over alle
zwarigheden.*

De opzigtige Voornamen zijn ook
vragers , als

who is there ? who co-
meth here ?
who is that Man ?
who is that Woman ?
which will you have ?

*wie is daar ? wie komt
hier ?
wie is die Man ?
wie is die vrouw ?
welk wilt gy hebben ?*

From whom have you	van wie hebt gy dit Nieuws?
this newes?	
which is it? which is	welk is het? welk is de
the way?	wegh?
what you say is true.	Dat gy segt is waar.
Give what you can.	Geeft wat gy kynt.
Say what you know.	Segt wat gy weet.
What say you?	wat segt gy?
What doe you ask?	wat vraagt gy?
what will you drink?	wat wilje drinken?
What do you want?	wat gebreekt u?

Van de Werk-woorden.

En werk-woort beteykent werkinge, lydinge ofte wensinge, als I do love, ik begin, I am loved, ik ben bemint.

Een werk-woort is persoonlijk ofte onpersoonlijk; een persoonlijk werk-woort wert vervoegt met twee getallen, het enkelgetal en het meerfout.

Elk getal heeft drie personen: I ik, thou, gy, he, by, voor 't enkelgetal.

We, wy, ye or you, gy of gy-luy, they, zy of zy-luy, voor 't meervoudig.

D'eerste persoon spreekt van sig self: als I love,

love, ik bemint, we love, wy beminnen : De tweede wert toegesproken als thou lovest, gy bemint, ye love, gy luy bemint : de derde persoon wert van gesproken ; als he loveth, hy bemint, they love, zy beminnen.

Een onpersoonlijk werk-woort wert ver-voegt met dit by-woort it, het als, it raineth, het regent, it bloweth, het waayt, it beco-meth, het betaamt.

De regelmatige vervoeginge der werk-woor-den is zeer light niet vervattende eenig onder-scheyt, 't zy van voegingen ofte manieren. Het wortel-woort heeft dit teyken to, voor sig, als to love, beminnen, neemt to weg en set de persoonlijke Voor-naam in die plaats ; als I love, ik bemint, de tweede persoon eyndigt in st als thou lovest, gy bemint, de derde persoon eyndigt in th als he loveth, hy bemint, som-mige schrijven s om de lichter uytpraak in plaats van th want th in de derde persoon wert gemeynlijk uytgesproken als een s. en ook in den onvolkommen verleden tijt, verleden tijt, en meer als verleden tijt neemt een regelmatig werk-woort d aan op 'et eynde als I loved, ik be-

minde uyt genomen de tweede persoon in den onvolkomen verleden tyt neemt dſt aan als thou lovedſt , du bemindest of gy beminden , I have loved , ik heb bemint , I had loved , ik had bemint : en zoo voort .

Daar zijn twee woorden door middel en hulp der welker alle anderen vervoegt werden en sonder de welke en kunnen zy haer niet vervoegen , en daarom werden zy help woorden genoemt .

En daar na op dat men wete welk van de twee men gebruyken moet die 't Duyts verstaan mogen waarnemen daar men hebben gebruykt in Duyts daar gebruykt men to have in Engels , en daar men seyt wesen of zijn in Duyts , seyt men to be in Engels . Dit woort to have is 't alder nootsakelijcke , daar om moet men 't eerſt leeren en wel van buyen weten : want 'et is behulpſtijk tot alle ander werkwoorden .

Als men ſig dient met 'et help-woort hebben , dan worden de woorden werklijk genoemt .

En als men ſig dient met 'et helpwoort zijn , dan worden de woorden lijdig ofte onſijdig genoemt .

The

The conjugation of the auxiliary verb , to have.	De vervoeging van 't help-woort hebben.
Indicative mood.	verkondigende manier.
Present tense.	Tegenwoordigen tijt.
Singular.	Enkel getal.
I have , thou hast , he hath.	Ik heb , gy hebt , hy heeft.
Plural.	Meervout.
we have , ye have , they have.	wy hebben , gy-luy hebben zy hebben.
Preter imperfect tense.	Onvolkomen voorleden tijt
Sing.	Enk.
I had , thou hadst , he had.	Ik had , gy had , hy had- de.
Plur.	Meerv.
we had , ye had , they had.	wy hadden , gy-luy hadden zy hadden.
Preter perfect tense.	volkomen voorleden tijt.
I have	Ik heb
Thou hast	Gy hebt
He hath	Hy heeft
We have	wy hebben
Ye have	Gy-luy hebben
They have	Zy hebben

Preter pluperfect.

I had
Thou hadst
He had

Future tense.

I shall
Thou shalt
He shall
We shall
Ye shall
they shall

Oter Preter pluperfect.

I will
Thou wilt
He will
We will
Ye will
They will

The Imperative mood.

Let me have.
Have thou.
Let him have.
Let us have.

Meer als volgo. voorl.

Ik had
Gy hadt
Hy hadde.

Toekomende tijt.

Ik sal
Gy sulc
Hy sal
Wy fallen
Gy-luy sulc
Zy sullen

Ander meer als volg. voorl.

Ik wil
Gy wilt
Hy wil
Wy willen
Gy-luy wilt
Zy willen

De gebiedende manier.

Laat my hebben.
Hebt,
Laat hem hebben.
Laat ons hebben.

Have

Have ye.	hebt.
Let them have.	Laat zy-luy hebben.
Optative mood.	Begerende manier.
Present tense.	Tegenw. tijt.
God grant	Godt geve dat
I may , or can	Ik mag of kan
thou may'st or canst	Gy mogt , of kunt
he may, or can	hy mag , of kan
we { may , or can	Wy { mögen of kunnen
ye { have.	gy-luy { hebben
they {	zy
Preter imperfect tense.	Onvolkommen tijt.
would to God.	Godt gave dat.
I might	Ik mogt
thou mightst	gy mogt
he might	hy mogt
we might	Wy mogten
ye might	Gy-luy mogt
they might	zy mogten.
Oter imperfect-tense.	Ander onvolkommen tijt.
I would	Ik woude
thou would'st	Gy woud
he would	Hy woude

we would	have.	wy wouden	bebbes.
ye would		Gy-luy wout	
they would		zy wouden	

*Men seyt ook I should have, ik soude
hebben, &c.*

Preterperfect-tense.

Although	have had	Voorleden tijt.
I may		Alhoewel
thou may'st		Ik gehat mag
he may		gy gehat mogt } hebbenu.
we may	have had.	hy gehat mag
ye may		wy gehat mogen
they may		gy-lu gehat mogt } beb-
		zy gehat mogen } ben.

The preter pluperfect.

Weuld to God	had.	Meer als voorleden.
I might have had.		Godt gave dat
an other preterplu.		Ik gehat mogt hebben.
I Should or would have		Een ander meer als voorl.
Had.		Ik soude of woude gehat hebben.

*Den toekomenden als den
tegenwoordigen.*

*Anderen toekomenden tijt met de bywoor-
den when, wanneer, as soon as, zo haast als
I have*

I have had.	<i>Ik gehat heb.</i>
thou hast had.	<i>Gy gehat heb.</i>
he hath had.	<i>Hy gehat heeft.</i>
<i>The Infinitive mood.</i>	<i>De onbepaalde manier.</i>
To have.	<i>hebben.</i>
to have had.	<i>hebben gehat.</i>
having.	<i>hebbende.</i>
having had.	<i>hebbende gehat.</i>
of having.	<i>te hebben.</i>
in having.	<i>al hebbende.</i>
for having.	<i>Om te hebben.</i>

This verb then ; as it appeareth , serveth as an auxiliary to it self , and to other verbes actives.

The second auxiliary verb , to be.

<i>The presen-tense.</i>	<i>Het tweede helpwoort zijn.</i>
<i>The indicative mood.</i>	<i>Verkondigende manier.</i>
I am , thou art , he is .	<i>Tegenwoordigen tyt.</i>
We are , ye are , they are .	<i>Ik ben , gy zijt , hy is .</i>
<i>The preter imperfect-tense.</i>	<i>Wy zijn , gy-luy zijt , zy zijn .</i>
	<i>Den onvolkommen rijt.</i>
	<i>I was ,</i>

I was , we were.
thou wast , ye were.
he was , they were.

Ik was , wy waren.
Gy waart , gy-luy waarte.
Hy was , zy waren.

*The preter perfect-
tense.*

I have	{	been.
thou hast.		
he hath		

we have	{	been.
ye have		
they have		

<i>Ik heb</i>	{	<i>geweest.</i>
<i>Gy hebt</i>		
<i>Hy heeft</i>		

<i>wij hebben</i>	{	<i>geweest.</i>
<i>Gy-luy hebt</i>		
<i>Zy hebben</i>		

The preter pluperfect.

I had	{	been.
thou hadst		
he had		

we had	{	been.
ye had		
they had		

<i>Ik hadde</i>	{	<i>gevveest</i>
<i>Gy-had</i>		
<i>Hy hadde</i>		

<i>wij hadden</i>	{	<i>gevveest.</i>
<i>g-y-luy had</i>		
<i>zy hadden</i>		

The Future tense.
I shall be or I will be.

Den toekomenden tijt.
Ik sal zijn of ik vil zijn.

The imperative mood.
Let me be.
Be you.
Let him be.

De gebiedende manier.
Laat my zijn.
Zijt.
Laat hem zijn.

Let us

Let us be.	Laat ons zijn.
Be ye.	Zijt.
Let them be.	Laat baar-luy zijn. begerende manier.
The optative mood.	den tegenwoordigen tijt.
The present-tense.	Godt geve dat.
God grant.	Ik magh zijn.
I may be.	den onvolkomen tijt.
The preter imperfect-tense.	Gave Godt dat.
Would to God.	Ik mogt zijn.
I might be.	Ik vroude of soude zijn.
I would or I should be.	den voorleden tijt.
The preter perfect-tense.	Alhoevvel dat
Although.	Ik mag gevreest hebben.
I may have been.	Den meer als voorleden tijt.
The preter pluperfect-tense.	Godt gave dat.
Would to God.	Ik mogt gevreest hebben.
I might have been.	Ik soude gevreest hebben.
I should have been.	Ik vroude gevreest hebben
I would have been.	den toekomenden tijt.
The Future tense.	vranneer ik gevreest hebbe de onbepaalde manier.
when I have been.	Zijn hebben gevreest.
The infinitive mood.	zijnde hebbende gevreest.
To be, to have been.	te zijn al zijnde.
Being, having been.	Om te zijn.
Of being, in being.	
For being.	This

This verb doth serve
verbs passives , neutrals
and Reflexives.

Dit vvoort dient de lijden-
de , onzijdige, ende vve-
der-zijts bellende vvoor-
den.

*The Conjugation of an
Active verb.*

*De vervoeging van een
verkelyk vvoort.*

The indicative mood.
The present tense.

*de verkondigende vrijse.
tegenvoordigen tijt.*

Sing.

Enk.

I love , or do love.
Thou lovest , or doest
love.

*ik bemin.
Gy bemint.*

He loveth, or doth love

hy bemint.

Plur.

Meerv.

We love , or do love.

vvy beminnen.

Ye love , or do love.

gy-luy bemint.

They love, or do love.

zy beminnen.

Preterim perf. tense.

Onvolk. verled. tijt.

Sing.

Enk.

I loved , or did love.

ik beminde.

Thou lovedst , or didst
love.

gy beminde.

He loved , or did love.

hy beminde.

Plur.

Meerv.

We loved , or did love.

vvy beminden.

Ye

Ye loved or did love. gy-luy beminden.
 They loved , or did Zy beminden.
 love.

Preterperfect tensc.

Sing.

I loved or have loved,
 Thou hast loved.
 He hath loved , &c.

Preterplus tensc.

Sing.

I had loved , &c.

Future tensc.

I Shall or will love.
 Thou shalt or wilt
 love , &c.

Imperative mood.

Let me love.

Love thou.

Let him love.

Let us love.

Love ye.

Let them love.

Present-tense.

Optative Mood.

God grant.

I may or can love , &c.

voorleden tijt.

Enk.

Ik heb bemint.
 gy hebt bemint.
 by heeft bemint , &c.
 Meer als voorl. tijt.

Enk.

Ik had bemint , &c.

Toekomende tijt.

Ik sal of vil beminnen.
 Gy salt of vilt bemin-
 nen , &c.

gebiedende manier.

Laat my beminnen.

Bemint.

Laat hem beninnen.

Laat ons beminnen.

Bemint gy-luy.

Laat Zy-luy beminnen.

vvenschende manier.

Tegenvoordigen tijt.

Godt geve dat.

Ik mag of kan beminnen ,
 &c.

Pre-

Preter imperfect tense.	Onvolkomen tijt.
Would to God.	Godt geve dat.
I Should or would love.	Ik soude of vrouude beminnen.
I might or could love, &c.	Ik mogt of kost beminnen, &c.
Preterperfect tense.	Voorleden tijt.
Although.	Alhoevvel.
I may have loved, &c.	Ik bemint mag hebben, &c.
Preter pluperfect tense.	Meer als voorleden tijt.
Would God.	Godt gave dat.
I might or could have.	Ik mogt of kost bemint.
Loved, &c.	hebben, &c.
Future tense.	Toekomende tijt.
When I have loved, &c.	vpänneer ik bemint hebbe, &c.
Infinitive Mood.	Onbepaalde manier.
To love.	Beminnen?
To have loved.	bebbent bemint.
Loving.	Beminnende.
Having loved.	bebbende bemint.
Of loving.	Van't Beminnen.
In loving.	Al beminnende.
For loving.	Om te beminnen.

Aanmerkt ook dat in de vervoeging van een werkelijk woort al het onderscheyt bykans in

in de teykenen des tijdes bestaat en dat 't werk-woort bykans altijt het selve ding is : al 't onderscheyt datter is , is in den tegenwoordigen verkondigenden tijt : in de tweede persoon daar men st, aan voegt , en in de derde persoon daar men th, aan voegt , en aan de tweede persoon van den onvolkommen tijt , voegt men st, aan het deel-woort voegt men een d, gelyk ghy gesien hebt , in 't voorbeeld van 't woort , love , beminnen.

Merkt de geregelde werk-woorden werden deel-woorden gemaakt , alleenlijk door 't aanvoege van een d , aan 't onbepaalde werk-woort , ale to love , beminnen , loved , bemint , to receive , ontfangen , received , ontfangen , to change , veranderen , changed , verandert , to dress , kleden , dressed , gekleet , en zoo voort .

Somtijts snijt men e, af voor d, met een afkorting , als lov'd , bemint , receiv'd , ontfangen , esteem'd , geacht : Somtijts verandert d , in t , agter d'afkorting , als blessed , bles't , gesegent , dressed , dres't , gekleet , &c.

Een lijdelyk werk-woort (gelijk in Duyts)

D is

is anders niet dan het selfstandige woort, ik ben, I am, met het deel-woort der werk-woorden, als

I am loved.
I was loved.
I have been loved.
I had been loved.
I shall be loved.
Let him be loved.

Ik ben bemint.
Ik was bemint.
Ik heb bemint gesweest.
Ik had bemint gesweest.
Ik sal bemint zijn.
Laat hem bemint zijn.

Van d' ongeregelde werk-woorden.

DE werk-woorden die in eed, eindigen hebben in den voorleden tijt ofte deel-woord ed, als

To bleed, bloeden, I bleed, ik bloede, bled, ge-bloet.
To breed, voort-teelen, I breed, ik teel voort, bred, voort-geteelt.
To feed, voeden, I feed, ik voe, fed, gevoet.
To speed, spoeden, I speed, ik spoe, Sped, ge-spoet.

Die

Die een eep eindigen, hebben haer deel-
woort in ept.

To keep, bewaren, Kept, bewaart.
To creep, kruipen, Crept, gekropen.
To weep, schreyen, Wept, geschreyt.
To sleep, slapen, Slept, geslapen.
To sweep, regen, Swept, geveegt.

Die in end eindigen, hebben haer deel-
woort in ent.

To bend, buigen, Bent, gebuigt.
To lend, lenen, Lent, geleent.
To send, senden, Sent, gesonden.
To spend, verteren, Spent, verteert.
To rend, scheuren. Rent, gescheurt.

Die in ind eindigen hebben haren voorleden
tijt, ofte deelwoort in ound. als

To bind, binden, Bound, gebonden.
To find, vinden, Found, gevonden.
To grind, malen, Ground, gemalen.
To wind, winden, Wound, gewonden.

Die in ing eindigen, hebben haren voorleden
tijt ofte deelwoort in ung, als

Die To sting, steken, stung, gestoken.

To string, *drajen*, strung, *gedrayt*.
 To wring, *vringen*, wrung, *gevrongen*.
 To ring, *luyen*, rung, *geluit*.
 To sing, *singen*, Sung, *gesongen*.
 To sling, *flingeren*, slung, *geslingert*.
 To spring, *springen*, Sprung, *gesprongen*.

*Die in ear eindigen, hebben haren voorleden
tijt ofte deelwoort, als*

to wear, *verslijten*, I wore, *Ik versleot*, I have worn, *Ik heb versleten*.
 to swear, *sweren*, I sware, *swore*, *sweerden*, I have sworn, *Ik heb gesworen*.
 to bear, *dragen*, I bare or I bore, *Ik droeg*, I have born, *ik heb gedragen*.
 to tear, *scheuren*, I tare or tore, *ik scheurde*, I have torne, *ik heb gescheurt*.

Die in aw of ow eindigen, hebben haren voorledentijt in ew, en haar deelwoort in own.

to draw, *trekken*, I drew, *ik trok*.
 to blow, *blasen*, I blew, *ik blies*.
 to crow, *Krayen*, I crew, *ik Kraide*.
 to grow, *wassen*, I grew, *ik groeide*.
 to know, *weten*, I knew, *Ik kende*.

to throw, *goeyen*, I threw, *Ik smeet*.
I have known, *Ik heb geweten* or *gekent*.

Lijste van d' alder ongeregelste werkwoorden.

- to a bide, *blijven*, I abode, *Ik bleef*.
 to bereave, *beroven*, bereft, *beroofst*.
 to beseech, *bidden*, besought, *gebeden*.
 to bring, *brengen*, brought, *gebrocht*.
 to buy, *Kopen*, bought, *gekoght*.
 to beat, *slaan*, beaten, *geflagen*.
 to break, *breken*, broke or broken, *gebroken*.
 to beget, *telen*, begot or begotten, *geteelt*.
 to bid, *gebieden*, bad, *bidden*, bid, *geboden* or
bevolen.
 to bite, *bijten*, bit, *bitten*, *gebeten*.
 to caeth, *vangen*, caught, *gevangen*.
 to cleave, *kloven*, cloven or cleft, *geklooft*.
 to chide, *bekijven*, chid, or chidden, *bekeven*.
 to come, *komen*, came, *quam*, come, *gekomen*.
 to choose, *kiesen*, chosen, *gekosen*.
 to dare, *derren*, durst, *durfde*, dared, *gedorft*.
 to drive, *dryven*, drove, *dreef*, drive, *gedreven*.
 to drink, *drinken*, drank or drunk, *gedronken*.
 to do, *doen*, I did, *ik dede*, done, *gedaan*.
 to eat, *eten*, eaten, *gegeten*.
 to fall, *vallen*, I fell, *ik viel*, fallen, *geyallen*.

to flie, vlieden, fled, gevlogen.

to feel, voelen, felt, gevoelt.

to feth, halen, faught, gehaalt.

to forget, vergeten, forgot, fircotten, vergeten.

to fly, vliegen, I flew, ik vloog, flown, gevlogen.

to gird, omorden, girt, girded, omzegordet.

to get, verkrijgen, I gat, ik verkreeg, gotten
or got, verkregen.

to give, geven, I gave, ik gaf, given, gegeven.

to go, gaan, I went, Ik gink, gone, gegeaan.

to hang, hangen, hung, gebangen.

to help, helpen, belpt, helped, geholpen.

to hide, bergen, I hid, ik bergde, hidden, verborgen.

to kiss, Kussen, I kist, ik Kust, kissed, gekust.

to lead, leyden, led, geleyt.

to leave, haten, left, gelaten, opgehouden.

to lean, leunen, lent, geleunt.

to lose, verliesen, lost, verloren.

to loose, lossen, loosed, gelost.

to ly, liggen, I lay, ik lagh, layn, gelegen.

to lie, liegen, lied, gelogen.

to let, beletten, letted, belet.

to let, toelaten, let, toe gelaten.

to make, maken, made, gemaakt.

to meet, ontmoeten, met ontmoet of bejegent.

- to mean, *meynen*, meant, *gemeynet*.
to miss, *missen*, mist, *gemist*.
to mow, *majen*, *mow'd*, *gemayt*, *mown*.
to pitch, *bepekken*, *pitcht*, *bepekt*, *pitched*.
to read, *lesen*, red or read, *gelesen*.
to ride, *ryden*, rod, *gereden*.
to rise, *opstaan*, I rose, *ik stont op*, risen, *opgestaan*.
to run, *lopen*, I ran, *Ik liep*, run, *gelopen*.
to see, *zien*, I saw, *ik sag*, seen, *gezien*.
to smite, *slaan*, I smote, *Ik sloeg*, smitten, *ge-slagen*.
to spread, *verbreiden*, spred, *verbreit*, *verspreit*.
to sweat, *sweeten*, swet, *gesweet*.
to spill, *storten*, spilt, *gestort*.
to spel, *spellen*, spelled, *gespelt*, Letters verga-dert.
to smell, *ruiken*, smelt, *geroken*.
to sell, *verkopen*, sold, *verkoght*.
to stride, *schrayen*, stride, *geschreven*.
to seek, *soeken*, fought, *gesoagt*.
to stand, *staan*, stood, *gestaan*, ook *stont*.
to sit, *zitten*, fate, *geseten*.
to shoot, *schieten*, shot, *geschoten*.
to shake, *schudden*, I shake, *Ik schuddede*, sha-ken, *geschudder*.
to slay, *doodstaan*, I slew, *ik sloeg doot*, slain.
to seeth, *zieden*, I sod, *ik soot*, sodden, *gezoden*.

- to shed , *storten* , I shed , *Ik stortede* , shed , *ge-stort.*
- to speak , *spreken* , I spoke , *Ik sprak* , spoken , *gesproken.*
- to steal , *stelen* , I stole , *ik stal* , stolen , *gestolen.*
- to shine , *schijnen* , I shone , *ik scheen* , shinned , *geschenen.*
- to strike , *staan* , I stroke , *Ik sloeg* , stroken , *ge-slagen.*
- to spit , *spouwen* , spit or spitten , *gespogen.*
- to stink , *stinken* , I stank , *Ik stonk* , stunk , *ge-stonken.*
- to Spin , *spinnen* , I span , *Ik spon* , spun , *ge-spinnen.*
- to swim , *swemmen* , I swam , *Ik zwemde* , swum.
- to slide , *glyn* , I slid , *ik gleet.*
- to sow , *zayen* , sowed , *gesait* , sew. or sow'd.
- to tell , *seggen* , *tellen* , told , *geseyt of vertelt.*
- to take , *nemen* , I took , *ik nam* , taken , *genomen.*
- to teach , *leeren* , taught , *geleert of onderwesen.*
- to think , *denken* , thought , *gedoght.*
- to tread , *treden* , trod , troden , *getreden.*
- to thrive , *voorspoeden* , I thrrove , *Ik veróerde* , *thriven* . thrived , *verovert.*
- to work , *werken* , wrought , *gewerkt* , *gewrogt.*

De manier om sijgh van een werk-woort in alle gedaanten te dienen, bevestigende, vragende en loogende, ofte ontkennende.

I do see.	Ik zie.
I do not see.	Ik en zie niet.
do I see?	Zie ik?
do I not see?	Zie ik niet?
He doth see.	Hy ziet.
He doth not see.	Hy ziet niet.
Doth he see?	Ziet hy?
Doth he not see?	Ziet hy niet?
We do see.	Wy zien.
We do not see.	Wy en zien niet.
Do we see?	Zien wy?
Do we not see?	En zien wy niet?
You do see.	Gy ziet.
You do not see.	Gy ziet niet.
Do you see?	Ziet gy?
Do you not see?	Ziet gy niet?
They did see.	Sy zagen.
They did not see.	Sy en zagen niet.
Did they see?	Zagen zy?
Did they not see?	En zagen zy niet?
I have seen.	Ik heb gesien.
I have not seen.	Ik heb niet gesien.
Have I seen?	Heb ik gesien?

58   E N G L I S H

have I not seen?	heb ik niet gesien?
You have done.	gy hebt gedaan.
You have not done.	gy hebt niet gedaan.
have you done?	hebt gy gedaan?
have you not done?	hebt gy niet gedaan?
I will do.	ik wil doen.
I will not do.	ik wil niet doen.
Shall I do?	sal ik doen?
Shall I not do?	sal ik niet doen?
Let him doe.	laat hy doen.
Let him not do.	laat hem niet doen.
Let us go.	laat ons gaan?
Speak.	sprekt?
Do not speak.	en spreek niet.

Om den tegenwoordigen tijt uyt te drukken, gebruykt men veelijts het selfstandige werk-woort en deel-woort van den tegenwoordigen tijt, als volgt.

I am going.	Ik gaa, of ik ben gaande.
He is going.	hy gaat, of hy is gaande.
We are going.	wy gaan, of zijn gaande.
You are a writing.	gy schrijft, of zijt schrijvende.
They are a dancing.	zy dansen, of zijn dansende.
They are a drinking.	zy zijn drinkende.

Whei-

Desgelijken in den onvolkomen gepasseerden tijt.

Whither were you   waar ging jey gishren,
going yesterday when   doen ik u ontmoete ?
I met you ?

I was going into Lon-   ik ging na Londen.
don.

what was he doing ?   wat dede hy ?

He was a writing.   hy schreef.

He was a singing.   hy song.

He was a playing at   hy speelde met de kaartje.
cards.

He was a reading.   by las.

*Van d'onpersoonlijke werk-woorden , de
werkende stemme.*

It doth rain.

het regent.

It doth not rain.

het en regent niet.

Doth it rain ?

regent het ?

Doth it not rain ?

regent het niet ?

It did rain.

het regende.

It did not rain.

het regende niet.

Did it rain ?

regende het ?

Did it not rain ?

regende het niet ?

it has rain'd.

h.t heeft geregent.

it

it has not rain'd.	het heeft niet geregent.
Hath it rained ?	heeft het geregent ?
Hath it not rained ?	heeft het niet geregent ?
it will rain.	het wil regenen.
it will not rain.	het wil niet regenen.
Will it rain ?	wil 't regenen ?
Will 't not rain ?	wilt niet regenen ?
Let it rain.	laat het regenen.
God grant that it may rain.	Godt geve dat het mag regenen ?
Would God it might rain.	Gave Godt dat het mogt regenen.

Ende alsoo de anderen.

it bloweth or it doth blow.	het waait.
It doth frees or it freezes.	het vriest.
it thaws.	het doit.
it Snows.	het snieut.
it Hails.	het bagelt.
it lightens.	het weerlight.
it waxes towards evening.	het wort avont.
it greeves me.	het spijt my.
it behoooveth me.	het betaamt my.
it concernes me.	het raakt my.
it concernes you.	het gaat u aan.

it becomes you.	het voegt u.
it is hot.	het is hiet.
it is cold.	het is kout.
it is fair weather.	het is schoon weer.
it is foul weather.	het is lelik weer.
it is dirty.	het is vuil.
it is dry.	het is droog.
it falleth out sometimes.	het gebeurt somtijts.
it is good to be here.	het is hier goet te zijn.
it is not good to travel in winter.	in de winter is 't geen goet reysen.
it is dangerous.	het is gevaaerlyk.
it is better to be alone then with bad com- pany.	het is beter alleen te we- sen als met quaat ges.l- schap.
it is better do dine late than never.	het is beter laat middag- maal te eeten, als noyt.
it is better to bowe than to break.	het is beter te buigen, als te breken.
it is better never to be- gin, than never to make an end.	het is beter noit te begin- nen als noit een sind te maken.

*De vervoeging van 't onpersoonlijk werk-woort
there is, bevestigende manier.*

There is.

daar is.

There was.

daar was.

There

There has been.	daar is geweest.
There had been.	daar had geweest.
There will be.	daar sal zijn.
Let there be.	laater zijn.

Vragende manier.

Is there?	is er?
Was there?	wassis?
hath there been?	heeft er geweest?
had there been?	hadder geweest?
will there be?	salder zijn?
would there be?	souder zijn?

Van't onpersoonlijk werk-woort
de lijdende stemme.

MEn drukt in Duyts d'onpersoonlijke lijdende werk-woorden uyt door men, en in't Engels drukt mense verscheydelyk uyt: somtijts met het ledeken they, als

They say.	men sijt.
They Speak good French at Blois.	men spreekt goet Frans in Blois.
They drink good Wine in France.	men drinkt goede wijn in Vrankryk.

They

They speak good English in London. men spreekt te Londen goet Engels.

Somtijts door't woort men, ofte people.

Men know that well.	men weet dat wel.
Men have not all that they wish for.	men heeft niet al dat men wenst.
One has commanded me to do.	men heeft my belast om te doen.
Men loose many things for want of asking.	men verliest veel dingen door gebrek van vragen.
One told me so.	men heeft my soo geseyt.
People speak a great many lyes.	men licht veel.

Maar gemeynlijk drukt men't wyt door hulp van't woort zijn, en een deel-woort.

It is said.	het is geseyt of men seit.
Good Wine is drunk in France.	men drinkt goede wijn in Vrankryk.
The best English is spoken in London.	men spreekt het beste Engels te Londen.
That is well known.	men weet dat wel.
I have been commanded.	men heeft my belast.
Revenge is call'd,	wraeke noemt men een great

greatness of courage.	grootheyt des moets.
Good Beef is eaten in England.	men eet goet offen vlees in Enzelant.
it will be found.	mensal't wel vinden.
it will be done.	mensal't doen.
a Friend is know in necessitie.	Een vrient kent men in der noot.
Roses are found among Thornes.	men vint Rosen onder de doren.

Van 't gebruik der Tyden.

Dan tegenwoordigen Tijt.

I am your servant.	Ik ben u dienaar.
We are Friends.	Wy zijn vrienden.
We lodge together.	Wy liggen t'zamen t'huis.
You are very ci vil.	Gy zijt zeer beleeft.
He rises betimes.	Hy staat vroeg op.
You dine too late.	Gy hout te laat middag.
You go a bed too soon.	Gy gaat te vroeg te bed.

Men gebruikt den tegenwoordigen tijt van 't werkwoort I am , Ik ben , met het werken-de deelwoort van een ander werkwoort om den tegenwoordigen tijt van dat gescheid werkwoort uit te drukken : als

I am

I am going to Church.	ik ga na de kerk.
I am going for France.	ik gaa na Vrankrijk.
What is he doing ?	Wat doet hy ?
He is a writing.	hy schrijft.
He is a reading.	hy leeft.
What is she doing ?	Wat doet zy ?
She is a dressing her head.	zy kapt haar.
She is a coming.	zy komt.

Maar merkt dat het een woort van beweging en werking moet zijn, want bet zou niet wel geseyt zijn, he is resting, by rust, he is seeing, by siet, en zoo de rest.

Den onvolkommen verleden tijt.

What did the souldiers in the field ?	Wat deden de Krigs knechten in't velt ?
They were well, and had their pleasure.	zy lieden waren wel, en hadden haer vermaak.
As soon as they had done, they would run away.	zoo baast als zy gedaan hadden wonden zy weg lopen.
He would throw money into the streets.	hy wou gelt in de straat gojen.

Een werk-woord van beweging vert in Engels uytgedrukt by den onvolkomen tijt van 't help-woord I am, ik ben, met het werken-de deel-woord van 't bewegende werk-woord: als volgt

Whether were you waarging je gisteren doen
going yesterday when ik u tegen quam?

I met you?

I was going to the Ex- ik ging na de Beurs.
change.

What was he doing? wat dede hy?

He was a writing. hy schreef.

He was a reading. hy las.

Den volkomen verleden tijt.

I have been there seve-
ral times.

He hath carried your
letters to the post
house.

We have drunk toge-
ther a great many ti-
mes.

You have told me that
above twenty times.

ik heb daar dikwijls ge-
weest.

hy heeft uwe brieven aan
't Post huis gebracht.

wy hebben dikwijls t'za-
men gedronken.

Gy hebt my dat meer als
zwintig maal geseyt.

I was

I was there last week.	ik was daar verleden week
We drung together last Mondy.	verleden Maandag dronken wij t'zamen.
I saw the King at dinner yesterday.	Gisteren sag ik de Koning middag-maal eeten.

Den meer als volkommen verleden tijt.

What had you done before I came.	Wat hadje gedaan eer ik quam.
I had spoken and listened.	ik had gesproken en geluistert.
We had dined when he came.	Wy hadden middag gehouden doen by quam.
Ye had lent , and borrowed money.	gy-lieden had gelt geleent, en ontleent.
We had delivered , and received.	Wy hadden gelevert , en ontfangen.

Den toekomende tijt.

I shall have the honour to come and see you.	ik sal d'eer hebben u te komen bezoeken.
I shall be glad to do you service.	ik sal blijde zijn om u te dienen.
We shall see what he will do.	Wy sullen zien wat hy doen wil.
He will satisfy you.	hy wil u voldoen.

I will have you to do so ik wil dat gy zoo doet.
We will have you to wyl willen dat gy lieden
know. preten.

**My Father will have
me to go into France.** *mijn Vader wil hebben dat
ik na Vrankrijk sal trek-
ken.*

She would have me promise her. zy nou dat ik haar sou beloven.

They will have no body see what they do. *zij willen niet hebben dat iemand ziet wat zij doen.*

De onbepaalde manier.

Will you learn to write?   Wil je leren schrijven?

I will teach you to play upon the lute. *ik sal u op de luit leren spelen.*

I am obliged to love *ik ben verpligt u te beminnen.*
you.

Give me something to eat. Geef mij iets te eten.

I have something to eat. ik heb iets te eten.

He has letters to write. *by heeft brieven te schrijven.*

I have no time to go *ik heb geen tijd om met u*
with you. *te gaan.*

He beginneth to speak good English. *by begint goet Engels te spreken.*

I am

I am come to have the honour to see you. ik kom om d' eer te hebben van u te bezoecken.

Dese Ledekens, in, in, of, from, van, without, zonder, regeren de onbepaalde manier niet gelijk in Duits maar het werkende deel-woort: als.

He spendeth his time in gaming and drinking.

Hy verquist zijnen tyt in spelen en drinken.

I take great delight in fishing.

ik neem groot vermaak in 't visscheu.

He spendeth whole days in reading.

hy besteedt hele dagen in 't lezen.

There is great pleasure in travelling.

Daar is groote geneugte in 't reisen.

I come from drinking.

ik koom van 't drinken.

I am never weary of reading.

ik ben nooit moe van 't lezen.

Can 't you speak without laughing?

kuntje niet zonder lagben spreken?

Can 't men be merry without quarrelling?

kan men niet vrolijk zijn zonder krakkelen?

Van de Deel-woorden.

Het is kennelijk genoeg dat'er twee soorten

van deel-woorden zijn; te weten werkende en lijdende, de werkende deel-woorden eindigen in Engels in ing en in Duits in ende of de: als, loving, beminnende, going, gaande, drinking, drinkende, en zoo voort.

De lijdende eindigen verschiedentlijk, als loved, bemint, gone, gegaan, drunk, gedronken, feared, gevreesd, ee zoo voort.

Van de help woorden.

DE help woorden zijn woerde die dienen om de beteykening van de werk-woorden te verstaan, daar zijnder verscheyden soorten om dat se uytdrucken de verscheydentheit der daden, die met de werk-woorden beteykent zijn.

Ik stelle hier die nootsakelykste, om van buyten geleert te zyn.

Daar zijnder van den tijt als dese.

Today, van daag.

Now, nu.

Presently, terstont.

By and by, sles, dadelijk.

To morrow, morgen.

Every day, alle dage.

Continually, gedurig.

Eternally, leuwiglyk.

Imme-

Immediately, <i>strax.</i>	Never, <i>nooit.</i>
Anon, <i>slus.</i>	Day and night, <i>dag en nacht.</i>
Betimes, <i>by tijts.</i>	By day, <i>by daag.</i>
Early, <i>vroeg.</i>	By night, <i>by nacht.</i>
Lately, <i>onlangs.</i>	Then, <i>dan, doe.</i>
Yesterday, <i>gisteren.</i>	Whilst, <i>terwijl.</i>
Formerly, <i>earlijcs.</i>	Late, <i>laat.</i>
Hereafter, <i>bier na.</i>	Long ago, <i>lang geleuen.</i>
Shortly, <i>kortelyk.</i>	The other day, <i>dese dagen verleden.</i>
Instantly, <i>van stonden aan.</i>	

Der Plaatse.

Here, <i>bier.</i>	Without, <i>buiten.</i>
There, <i>daar.</i>	Out, <i>uit.</i>
This way, <i>dit been.</i>	From hence, <i>van bier.</i>
That way, <i>dat been.</i>	From thence, <i>van daar.</i>
Hitherto, <i>tot nu toe.</i>	About, <i>omtrent.</i>
Thitherto, <i>tot daar toe.</i>	Round about, <i>rondom.</i>
Low, <i>leeg.</i>	
high, <i>hoogh.</i>	
Near, <i>naar.</i>	Vragende.
Far, <i>veer.</i>	where? <i>waar?</i>
Aside, <i>ter sijden.</i>	whence? <i>van waar?</i>
Before, <i>voor.</i>	From whence? <i>van waar?</i>
Behind, <i>achter.</i>	which way? <i>wat weg?</i>
Within, <i>binnen.</i>	E 4 how

how far ? hoe veer ?	Secondly , ten tweede.
how much ? hoe veel ?	Thirdly , ten derden.
how many ? hoe veel ?	Fourthly , ten vierden,
how long ? hoe lang ?	Lastly , ten laatste.
when ? wanneer ?	Sometimes , somtijds.
why ? waarem ?	Oftent , dikwijls.
wherefore ? waarom ?	Few { weinig.
what ? wat ?	Little.
how ? hoe ?	Much , veel.
Upon , up , op .	Many , menigte.
Under , onder .	Enough , genoeg.
About , omtrent .	Abundance , menigte.
Amongst , onder ,	More , meer.
Between , tusschen .	At most , ten meesten.
Beyond , over , voorby .	At least , ten minsten.
Somwhere , ergens .	wholly , { geheelijk.
Nowhere , nergens .	Intirely ,
Every where , over al .	Infinitely , oneindelijk.
<i>Van veelheyt en des getals.</i>	Sufficiently , genoeg- saamlijk.
Once , eens .	Superfluously , overvloe- delijk.
Twice , tweemaal .	All , alle .
Thrice , driemaal .	None , geen , niet .
Foure times , &c . vier- maal , &c .	Nothing , niets .
Firstly , eerstelijk .	Too much , te veel .
	Onely , alleenlijk .
	As much , zo veel .

But

but little, maar weynig	kneeling, knielende.
<i>Van hoedanigheyt.</i>	
wisely, wijsselijk.	standing, staande.
prudently, voorsigtelijk.	fasting, nugteren.
virtuously, deugdelijk.	backward, agterwaarts.
happily, gelukkelijk.	barefoot, barvoet.
boldly, stoutelijk.	heartily, bertelijck.
wickedly, looflijck.	Secretly, heimelijck.
pleasantly, geneuglijck.	in earnest, in ernst.
reasonably, redelyken.	On purpose, met opset.
negligently, onagtsaam-	rashly, onbedagtelyck.
lijck.	heedlessly, onagtsaam-
passionately, herts-inner-	lijck.
coldly, koulijk.	at random, onbedagt.
hotly, hettiglyk.	by over sight, onvoor-
Softly, soetelijck.	siens.
rudely, rouwelyk.	on a sudden, schielijk.
handsomely, aardig.	in hast, haestig.
neatly, nettelijk.	by stealth, steels-wijse.
insolently, trotfig.	at unawares, onversiens.
imprudently, onwijflijck.	desperately, mistrooste-
readily, vaardiglyk.	lijck.
quickly, haastelijck.	Securely, in sekerheit.
in fashion, op de manier.	in jest, in jok.
at ease, met gemak.	in pudding time, ter
openly, openllyk.	regter tyt.

a broad , aan boord.
a horse-back , te paerde.
a bed , te bedde.
in a Coach,in een Koetsje.
in a Boat , in een Boot.
by Water , te Water.
by Sea , ter Zee.
by Land , te Lande.

None , geen.
Not at all , niet met allen.
by no means , geensins.
In no wise , in geenerley
wijze.
In no manner at all ,
in geenerley manier.

Daar zijnder van be-
vestigende.

Yes , Ja.
So it is , zoo is het.
It is true , het is waer.
assuredly , vastelyk.
undoubtedly , sonder
twijfel.

infallibly , onfeylbaarlijk.
certainly , zekerlijk.
truely , maarlijk.
verily , voorwaar.
in truth , in der waarheyt.
Yea indeed, ja in der daat

Van onthoudinge.

Till , tot.
until , tot dan.
till then , tot dien tijt.
till anon , tot slas toe.

Van verkiefing.

Rather , liever.
but rather , maar liever.
As liev , alzoo lief.
With as good a will ,
alzoo gevällig.
better , beter.
better than , beter als.
Especially , bysonderlijk.
Singularly , uytremelijk.

Daar zijnder van te-
gen spreking.
No , Neen.

Chi-

Chiefly, voornamelijk.
much better, veel beter.

Van schikking.

Firstly, eerstelijk.
Secondly, ten tweeden.
Thirdly, ten derden.
Lastly, ten laasten.
Next, naast.
At least, ten minsten.
At first, ten eersten.
Afore, voor.
After, agter.
Together, t'zamen.
In a croud, in een gedrang.
Confusedly, overhoop.
Jointly, t'samentelijk.
Asunder, besonder.
By turns, by beurten.

Van besluyting.

In fine, ten lesten.
at last, in 't leste.
So that, alsoo dat.
In a word, in een woort.

Van de Samenvoegingen.

De Samenvoegingen zijn woorden, welk dienen om woorden en spreken t'zamen te voegen, sommige woorden koppelingen genoemt.

And, ende, en.
Also, ook.
with, met.
Neither, geen van beyden.
Both, beyde.
Now is it, nu is bet.
Both good and bad,
beyde goet en quaat.
Yet, nogh.
Furthermore, voorts.
Moreover, boven dien.
Besides, beneven.

Andere t'Samen-voeglijk.

Or, either, of, ofte.

Or

Or else , of anders.

Nor , nogte.

Nor , neither , nogte.

Or that , of dat.

be It that , 't zy dat.

unless that , ten zy dat.

Andere van besprek.

If , zoo 't , indien.

So that , zoo dat.

If peradventure , of by
geval.

on condition that , met
besprek dat.

Provided that , indien ,
is 't zake dat.

If so be that , by zoo verre .
unless that , ten zy dat.

Andere toevallingen.

For , want.

Because , om dat.

Seeing that , aangesien
dat.

Since that , dewijl dat.

Albeit , al is het.

Seeing , dewijl.

Since , dewijl , mits.

For as much , voor zoo
veel als.

To the end that , op
dat.

Lest , op dat geen.

lest you , op dat gy niet.

Therefore , daarom.

For its sake , om diens wil.

In like manner then ,
insgelijks dan.

Andere strijdelyk.

But , maar.

though , hoewel.

although , alhoewel.

however , hoe 't zy.

notwithstanding , niet
iegenstaande.

Yet , nogtans.

Never-theless , niet-te-
min.

Suppose so , genomen.

Be it , het zy.

Grant it be , al is 't
schoon.

take

take it so, genomen. to make an end, om te eindigen.

Van de Voor-stellingen.

Voor-stellingen zijn woorden die men voor de ander deelen der redenen stelt, die men meest gebruykt, zijn dese:

Neare, nigh.	Naby.
About.	omtrent.
Against.	tegen.
Through.	door.
Before.	voor.
Behind.	agter.
Beside or Besides.	nevens of behalven.
Between or betwixt.	tusschen.
Without.	buiten ook sonder.
Within.	binnen.
above.	boven.
under.	onder.
after.	na.
Far.	veer.
Out.	uyt.
right again,	recht tegen.
by.	by.
For.	voor.

From.

From.	van.
In , into.	in , tot in.
Of.	van.
Over.	over.
to or unto.	tot.
With.	met.
till or untill.	tot.
among, amongst.	onder , tusschen.
Beyond.	voorbij , over.
In stead of.	in plaats van.
at the side of.	ter zijden van.
at.	aan.

Tusschen-werpselen zijn fulke , als dese.

In Droefheyt.

Ah , ah , alas.	Agb , agb , behaas.
Oh me.	ogh my.
Alack , weladay.	ogh arm , ey my.
Woo , O God !	Wee , ô God !

In Blydschap.

Ha, ha, ha, he.	Ha , ha , ha , he.
hey-brave , ho.	bey braaf ho.
Come , come.	kom , kom.
Let us be merry.	laat ons vrolijk zijn.

hang

hang sorrow. wegh met de zorg.

In Vreſe.

Help, help.	help, help.
Fire, fire.	vuur, vuur.
Murder, murder.	moort, moort.

In veragting.

Fie, fie.	fj, fj, of foy, foy.
Fie, forshame.	fj schaamje.
Fie upon.	foey dat.
Foh.	foey.

In moet-geving.

Well, well.	vvel, vvel.
So, so.	zoo, zoo.
That is well.	dat is vvel.
Well done.	dat is vvel gedaan.
Have a good heart.	hebt goede moet.

In Verwondering.

Oh, oh!	og, og!
O strange!	O'zeltzaam!
O wonderfull!	O vronderbaarlijk!
How fine that is!	Wat is dat schoon!

Om te roepen.

Ho there.	bou daar.
hoop , hoop.	jouvv , jouvv.
ho , bark.	bou boort.
You , you.	jey , jey.

Om te doen zwijgen.

Hush , mum , wist.	sus , stil.
Peace , be still.	vveest te vreden , zigt stil.
Silent.	svvijgt.
Hold your tongue.	bout den bek toe.

E Y N D E.

A DIALOGUE

between a

Frenchman and an Englishman,

About the State of England.

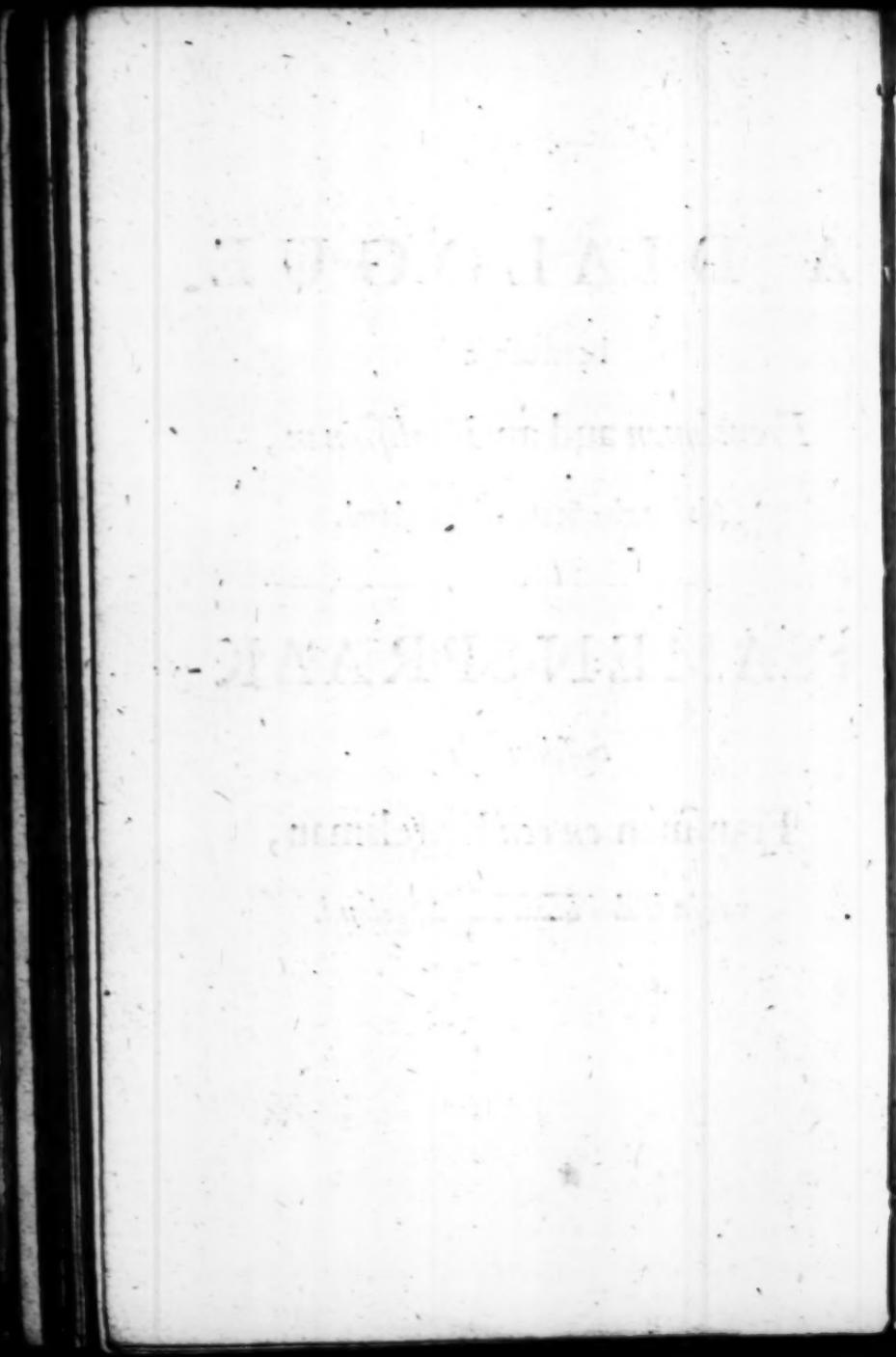
---

t'SAMEN-SPRAAK

tusschen een

Fransman en een Engelsman,

rakende den Staat van Engeland.

A DIALOGUE t'SAMENSPRAAK

between a French-
man and an Englishman , about
the State of England.

YOU are come to see the City of London.

Yes Sir, but during my abode here, I should be very glad to be a little informed of the State of the Kingdō and Crown of England.

Your design is commendable, if I can serve you in it, I will do it with all my heart.

You will oblige me extreamly.

Wel, how do you like our City of London?

tusschen een Fransman en een Engelsman, rakende den Staat van Engeland.

GYZIjt gekomen de Stadt Londen te besien.

Ja, mijn Heer, maar duurende mijn verblijf hier, zoo sal ik zeer blyde zijn, een weinig onderrigt te hebben van de heden danigheyt des Koningrijks en kroon van Engeland.

Upoornemen is prijselijk, zoo ik'er u in dienen kan, ik wilt van ganscher herten doen.

Gy sulc my oneindelijc verpligten.

Wel, hoe behaegt u onse Stadt Londen?

It is a verie great town
well seated.

By a very fine River.

It will be one of the
finest Cities in Eu-
rope when it is all
built up again.

I believe it.

The Streets are very
wide.

The Buildings are ve-
ry fine.

Very regular.

Very uniform.

London is a very fine
place to live in.

And very cheap.

It is neither too hot in
Summer.

Nor too cold in Win-
ter.

I should take delight
to dwell there,

Do they divertise
themselves well there?

Very well.

What diversion is
there?

t'Samen-spraak.

't Is een zeer groote
Stadt wel gelegen.

By een schoone Revier.

't Sal een van de schoon-
ste Steden in Europa
zijn, wanneer het
wederom opgebouwt
sal wesen.

Ik geloof wel.

De Straten zijn seer
breet.

De gebouwen zijn seer
schoon.

Heel ordentlijk.

Seer gelijk-staltig.

Londen is een schoone
plaats om in te wonen
Hier is er seer goet koop.
't Is er niet te heet in de
Somer.

Noch te kout in de Win-
ter.

't Sou my wel behagen
daar te wonen.

Verlustigt men sig daar
wel?

Seer wel.

Wat vermaak is 'er?

Tennis

Dialogues.

Tennis.

Bowling. Ninepins.

Billiards.

The Tables.

Cards and Dice.

Are there no other recreations but games?

Pardon me.

There are Stage-plays.

Bears and Bulls baiting.

Bulls and Dogs fighting or baiting.

Cock-fighting.

Wrastling.

The Race.

I hear that there are also some Gladiators, or fighters for prizes, that do fight with all manner of offensive Arms.

You have heard the truth.

When do they fight?

I would fain see them.

They do fight often enough.

t'Samen-spraak. 87

Kaats-spel.

Klos-baan. Kegelspel.

Klos-beytels.

Het verkeer-bord.

Kaarten en dobbelstenen.

Is'er geen ander vermaak als spelen?

Verontschuldigt my.

Daar zijn schousspelen.

Beeren en Bullen-strijt.

Bullen en Honde-gevegt.

Hanen-gevegt.

Worsteling.

Paarde-loop.

Ik heb horen zeggen datter ook schermers zijn die met alle quertslijke wapens vegten.

Gy hebt de waarheit gehoord.

Wanneer vegten zy?

Ik wouste wel zien.

Sy vegten dikwils genoeg.

We shall see them
when you please.

What other recreati-
ons have you?

We have the ringing
of Bells, which is
not used in any o-
ther place in the
World.

You have some other
recreations that you
do not tell me of.

There are many o-
thers, but it would
be too tedious to
entertain you of all.

You have two among
the rest in this
Town, that I find
very troublesome.

Which are they?
The Foot-ball, and
throwing at Cocks.

I confess that these
two pastimes are
somewhat trouble-
some, because they
are used in the
streets, but it is only

t'Samen-spraak.

Wyfullense zien als 't u
belieft.

Wat ander tijtkorting
hebt ghy?

Wy hebben 't geluit der
klokken, 't welk in
geen ander plaats
des werelts gebruikt
wert.

Gy hebt nog ander tijt-
korting daer ghy my
niet van en verhaelt.

Daar zijn vele andere,
maar het sou te lang
zijn u van alles te
verhalen.

Gy heb' er twee onder
andere in dese Stad,
die ik zeer lastig vin-
de.

Welk zijn zy?

Den voet-bal, en 't ha-
nesmijten.

Ik bekennen dat dese twee
tijtkortingen lastig
zijn, ter oorzaak
datse in de straten
gebruikt worden, maar
't zijn alleenlyk de
the

the Prentices, the vulgar sort, and Children, that play at them.

Those plays should not be permitted in the Streets.

For beside; the trouble that they cause to those that go and come, they break often their legs at one, and at the other; an unhandy fellow will throw his stick at some bodies head, as such a thing doth too often fall out.

You say right, but as custome is a second nature, we do not find that so extraordinary as forraigners do:

You have another sort of recreation, that many other Nations do want.

t'Samen-spraak. 89
leer-jongens, 't ge-
meene volk en kin-
ders die dit spel spe-
len.

Men bevoorde dese spel-
len op straat niet toe
te laten.

Want bencvens het on-
gemak datse veroor-
saken aan die daar
gaan en komen, bre-
kensē veel - maals
d'een of d'ander een
been; een onbesuist
gezel sou ymant met
een stok aan't hoofd
smijten, gelijk dat te
veel gebeurt.

Recht geseyt; marge-
lijk de gewoonte een
tweede natuur is;
vinden wy dat soo
vreemt niet als die
van buyten.

Gy hebt een ander soort
van verlusting, dat
vele andere Natien
ontbreekt.

The recreation of taking Tobacco.

I confess it, but it is in a manner necessary to us, because of the moisture of our Countrey, and our drinks, which make us more flegmatick then the French, Italians, and Spanjards.

How long hath Tobacco been used in England?

About 87 years.

How did they do afore that time?

Then they were forced to be without it. People were as healthful as they are at present.

I wish there were none at all.

Why not?

Because I should lose the habit of taking it.

De verlufstiging van Toe-bak te roken.

Ik beken 't, maar den Toebak is ons eenig-sins nootsakelijk, ter oorzaak van de vochtigheit onses Lands, en den drank die ons vochtiger van natuur maakt als de Fransen, Italianen, en Spanjaerden.

Hoe lang heeft men den Toebak in Engelant gebruikt?

Omtrent 87 jaar.

Hoe dede men voor dien tijde?

Doen was men gedron-gen zonder die te zijn.

Men was alsoo gesont als tegenwoordig.

Ik wens dat er keel geen en waar.

Waarom niet?

Om dat ik se my ont-wennen sou te roken.

Do

- Do you take some?   *Rookt ghy se?*
 Yes, I am used to it.   *Ia; ik bender toe gewent.*
 I cannot live without   *Ik sou niet sonder Toe-*
     Tobacco.   *bak kunnen leven.*
 I cannot leave it.   *Ik kan't niet laten.*
 For my part I 'le never   *Was my belangt, ik wilse*
     take any.   *noit roken.*
 I will not use my self   *Ik wil my daer niet toe*
     to it.   *wennen.*
 I advise you so.   *Ik rade u zoo.*
 They say that Women   *Men siet datse de Vrou-*
     use it too.   *wen ook roken.*
 Among the vulgar sort   *Onder 't gemeine volk*
     of people some use it.   *doen't zommige.*
 I have been told that   *Men heeft my gesic̄t dat-*
     in many Shires in   *ter veel Lantschap-*
     England, they send   *in Engelandt zijn,*
     Children to School   *daar men de Kinders*
     with a pipe of To-   *met een pijp Toebak*
     bacco for their   *te school sent voor ba-*
     breakfast.   *ren ontbijt.*
 That is true.   *Dat is waar.*
 What can not a custom   *Wat kan een quade ge-*
     do?   *woonte niet doen?*
 It is a bad custome.   *'ts een quade gewoonte*
 Let us speak a little of   *Laet ons in't gemeen een*
     England in general.   *weinig van Engeland*
                         spreken.
 With all my hearth.   *Van gantscher herten.*

How long hath the Christian Religion been established in England?

It is affirmed by ancient and modern Authors, that in the 12th. year of the Emperour Nero St. Peter preached here, baptized many, and ordained Bishops, Priests, and Deacons; that immediately after St. Stepen's death, Joseph of Arimathea came into England, preacht and died here: That the Church of Glastonbury in Somersetshire was the first Christian Church in all the World, built 31 yeares after Christ's death; and that St. Paul was permitted to preach

t'Samen-spraak.

Hoe lang heeft den Christen Godsdienst in Engeland opgerigt geweest?

Veel oude en nieuwe Auteurs bevestigen, dat in 't twaelfste jaar des Keyzers Nero St. Pieter alhier preekte, en doopte veel personen, en stelde Bisschoppen, Priesters, en Diaconen; dat dadelyk na de doot van St. Stepen, Joseph van Arimathea in Engeland quam prediken, en stierf daar. Dat de Kerk van Glastonbury in Somersetshire d'eerste Christen Kerk is die in de heele wereldt geweest is, gebouwt 31 jaar na de doodt Christi; en dat 't St. Paulus toegelaten wiert bier te prediken, eer dat hy hier,

here, before he was suffered so to do at Rome. And since that time in the year 180. the Christian faith was here first professed by publick Authority, under King Lucius, the first Christian King in the World.

I remember that I have read some such like thing in the Estates and Empires of the World.

How many Archbishopsrics have you now in England?

Two, Canterbury and York.

And how many Bishoprics?

Six and twenty.

In France we have fifteen Archbishoprics, and an hundred and four Bishoprics.

't te Romen doen mocht. En zedert dien tyde in 't jaar 180. heeft men hier openbare leeringe gedaan, door vermo- gentheit onder den Koning Lucius, den eersten Christen Koning in de Werelt.

Ik ben indachtigd iets diergelijke gelezen te hebben in de Staten en Heerschappyendes Werelets.

Hoe veel Aartsbisdommen hebje nu in Engeland?

Twee, Canterbury en York.

En hoe veel Bisdommen?

Ses-en-twintig.

In Vrankrijk hebben wy vyftien Aartsbisdommen, en honderd en vier Bisdommen.

I believe it, there is a great difference between England and France.

France is three times bigger then England.

How many great Cities have you in England.

Five and twenty.

No more?

We have also 641 great Market Towns, besides that several Villages and Hamlets.

Do you knowe what number of Parishes there may be?

There are nine thousand seven hundred and twenty five.

Is the soyl of England fertile?

Yes, it doth produce all manner of Fruits, Corn, Beans, Pease, Milk and Honey.

Ik gelooee wel, daar is groot onderscheit tus-schen Engelande en Vrankryk.

Vrankryk is driemaal groter als Engelande.

Hoe veel groote Steden hebt ghy in Engeland?

Vyf-en-twintig.

Niet meer?

Wij hebben ook 641 groote Markt-vlekken, benerens veel Dorpen en Dorpjens.

Weet ghy wat getal van Wijken of Karpelen datter mogen zyn?

Daar zijnder negen duisent, soven hondert vyf-en-twintig.

Is't aarrijk van Engelandt vruchtbaar?

Ja, het bringt alderley vruchten voort, Koren, Bonen, Eriën, Melken Honig.

Have

Have you plenty of Fowl?

Do you ask such a question?

Weeneither want Fowl, nor Filhes, nor Venison.

You have a great plenty of Sheep.

Yes, and the biggest in the World.

That's the reason that you have so great plenty of Wool, that you make such good Cloth with.

You say right, our Cloth is so good, and so cheap, that all sorts of persons are clothed therewith.

How comes that great abundance of wool, and so cheap?

It proceeds; not only from the Soyl, but also from the freedom of Wolves in

Hebt gy veel gevogelie? Vraacht ghy zulcken vraag?

Wy hebben geen gebrek van vogelen noch visjien, noch wilbraat.

Gy hebt menigte van Schapen.

Ja, en de grootste van de werelt.

Dat is de reden dat ghy sulken groten overvloet van wol hebt, daar ghy sulken goeden laken van maakt

Gy segt regt, ons laken is soo goet, en soo goed koop dat alderley personen daar mede gekleet werden.

Van waar komt den groten overvloet van wolen zoo goet koop?

Zy komt niet alleen voort van't Aartijk, maar ook datter geen Wolveen zijn in't gebiede

all the Country, so that we have no need of guarding our Sheep, and hou-sing them by night, which cannot be done in other coun-treys but at a great charge.

You have also abun-dance of good Dogs to guard your Sheep. For Dogs there are of all sorts and sizes.

You have also fine Horses.

Yes, and a great plen-ty, therefore we make little account of Mules and Asses, which are so much esteem'd in Italy and Spain.

They do us also good service in France.

You have no Vine-yards.

We have some only

t'Samen-spraak.

gebeele Landt, soo dat wy onse schapen niet hoeven te bewa-ren, noch by nage te beschutten; 't welk in andere Landen niet gedaan kan worden, als met groote ko-sten.

Gy hebt ook menigte van goede honden om u schapen te beware.

Aangaande de honden zijnder van alle slag en grooten.

Gy hebt ook schoone Paarden?

Ja, en een groote me-nigte, derhalven ag-ten wy de Mnil-ezels en Ezels veinig, die soo veel in Italien en Spanjen geacht wer-den.

Sy doen ons ook goeden dienst in Vrankrijc.

Gy hebt geen Wijn-gaar-dens.

Wy hebbender eenige for

for curiosity.

We could have enough in the Southern parts of England, as heretofore they have been common enough, but by the means of Navigation, we have Wine at a cheaper rate then if we should make it here.

Beside that our ground is far better for producing Corn, and for Cattel.

I believe it.

Of the Law of England.

By what Laws is England governed?

We have several Laws, according to the nature of affairs, and the diversity of places.

First, the Common Law.

2. Statute Law.

t'Samen-spraak. 97
uyt nieuwsgierigheit.

Wy konder ghehoegh
hebben in Zuid-Engeland, gelyk ze voor
desen gemeyn genoegh
geweest zyn: maar
ter oorsaak van de
Schip-vaart hebben
wy den Wijn beter
koop als of wy het
bier maaken konde.

Daar-en-boven is onsen
gront veel beter om
Koren, en Vee-voeder
voort te brengen.

Ik staa't toe.

Van de Wet van Engelandt.

Door wat Wetten wordt
Engelandt geregeert?

Wy hebben verscheyden
Wetten na den aart
der zaken, en na de
verscheidenheit aer
plaatsen.

Teneersten, het gemeine
Recht.

2. Het gestelde Recht.

3. Civil

3. Civil Law.

4. Canon Law.

What is the Common
Law?

It is nothing else but
the common Customs
of the Kingdo-
me, which have by
length of time ob-
tained the force of
Laws.

And the Statute Laws?

They are Laws made
by the several Kings
of England, by the
advice and consent
of all the Lords and
all the Commons of
England, by their
Representatives in
Parliament.

What is the Civill
Law?

It is the written Law,
wherein is to be
found what all the
greatest men in the
World have devised
by their own wis-

t Samen-spraak.

3. Het borgerlyke Regt.
4. Het Geestelijke (of
Canonmiche Regt).

Wat is't gemeine Regt?

Het is anders niet als de
gemeine gewoonte des
Koningryks, die
door langheit van tijc
de kracht des Wets
verkregen heeft.

En de gesette Wetten?

Die zijn Weten, welke
door verscheiden Ko-
ningen van Engeland
gemaakt zijn, by den
Raat en bewilliging
van al de Heeren en
Gemeinten van En-
gelandt, vertoont door
de gestelde in den Ho-
gen Raat.

Wat is't Borger-Regt?

Het is de geschreven
Wet, waar intevinden
is al dat de groot-
ste Mannen des we-
relds bedacht hebben
by baareigen wijsheit
dom

dom or reason , in the space of many hundred years , or have drawn from all the Nations of the World.

It is a Law that may be considered as a production of the common reason of all men, establisht both for the good of the people, and the conservation ; of the affairs of all Nations in the World.

What punishments are there in England for Criminals ?

All Crimes in England for which Criminals are put to death , are either High treason, Petty treason, or Felony.

What do you call High treason ?

It is that which you call in France , Cri-

of reden ; in den tyt van veel honderd ja-ren of getrokken hebbent van alle volkeren des Werelds.

Het is een Wet die betracht mag worden als een voortbren-ging van de gemeine reaen aller menschen opgerigt beide voor 't beste des volks , als tot bescherming der zaken van alle Nati-en des Werelds.

Wat straffingen zünden in Engelandt voor Quaatdoenders ?

Alle misdaden in Enge-landt, om welke mis-dadigers, ter doot ge-broge worden, zijn, of hoge verraderije ; of kleine verraderije , of vilonye :

Wat noemt ghy hoge Verraderje ?

Het is dat , welk ghy in

G min: l

minal of Leze Ma-
jestie.

What punishment is inflicted on that sort of Criminals?

They are laid upon a Hurdle or Sledge, and they are drawn to the Gallows, there hanged by the neck, they are cut down while they are yet alive, then their entrails are pulled out, and burnt before their face, then their heads are cut off, and their body divided into four parts.

How do they dispose of their bodies so quartered?

They are hang'd or impail'd where the King commands, and it is commonly

t'Samen-spraak.

Vrankryk noemt crime de lise Majesté, dat is, misdaat tegen d'Overste.

Wat lÿf-straf doet men dat slag van misdaigers lyden?

Sy werden op een Slede geleit, en na de Galg gesleept, en daar by den hals opgehangen, en werden levendigh afgesneden, dan wert haer't ingewant uitgetogen, en voor haer gesigt verbrant; daar na wert haer't hooft afgebouwen, en haer lichaam in vier delen verdeelt.

Wat doen se daar na met die vier delen des lichaams.

Sy werden gehangen, of op palen geset daar't de Koning gebiet, en 't is gemeinlyk boven over

Dialogues.

over the City Gates.

How long are they left there?

They are never taken away.

Do they lose their Estate?

Yes, all their Lands and Goods whatsoever are confiscated.

Their Wives lose their Dower, their Children their Nobility, and their right of inheriting.

What is that you call Petty treason?

It is when a servant killeth his Master or Mistress, or a Wife killeth her Husband, or a Clergy man his Prelate, to whom he oweth obedience.

What is the punishment for that Crime?

t'Samen-spraak. 101
de Poorten van de Stadt.

Hoe lang werden sy daar gelaten?

Sy werden nooit weg genomen.

Verliesen sy haar goede ren?

Ia, al baar Landt en Goedren zyn verbeurt.

Hare Wyven verliesen haar brutschat, bare kinderen werden onedel, en mogen van haar Ouders niet erven.

Wat noemt ghy kleine verraderije.

Het is wanneer een dienaar sijn Meester of Vrouwe ombrengt; of een Wijf baren Man, of een Kerkelijk man sijn Geestelyk Heer, aan wien by gehoorzaamhert schuldig is.

Wat straffe is'er voor die misdaat?

The Criminal is to be drawn (as I have said) and to be hang'd by the neck till he be dead.

But I was told that those Women that kill their Husbands are burnt alive.

It is true, as also those that are guilty of High treason.

What is Felony ?
The other Crimes under Petty treason are call'd by that name, as Murthers, Thefts, Rapes, Burnings, &c.

What is the punishment ?

It is to be hang'd by the neck till they are dead.

And if a Peer of the

t'Samen-spraak.

Desen misdadiger wert gesleept (gelijk ik ge-seit heb) en wert by den hals gehangen tot dat hy doot is.

Maar ik heb horen seg-gen, dat die Vrouwen diebare Mannen om brengen, levenaigh verbrant werden.

Dat is waar, als ook de selve die misdadigk aan booge verraderije Zijn.

Wat is vilonye ?

De ander misdaden onder kleyne verraderije werden met die naam genoemt, als Moordrijen, Dieverijen, Roverijen, Brandstichtingen, &c.

Wat is de straffing ?

Het is om gehangen te worden by den hals, tot dat er de doodt na volgt.

En indien een genoot des Realm

Dialogus.

Realm commit one
of those Crimes, is
his punishment the
same?

His condemnation is
the same with that
of common persons
but usually the King
doth extend his fa-
vour to such, as to
cause them only to
be beheaded.

May the King give his
pardon to a Crimi-
nal that is guilty of
death?

Yes Sir.

Is the King absolute?

He is so absolute, that
he onely by his
Royal Prerogative
hath power without
Act of Parliament
to declare War, make
Peace, send and
receive Ambassa-
dors, make Leagues
and Treaties with

t'Samen-spraak. 103

Rijks een van dese
drie misdaden be-
drijft, lut by de selue
straffing?

Hy wer't even en alleens
veroordeelt als een ge-
meen Persoon: maar
de Koning doet hem
gemeenlyk de gunst,
dat hy hem alleen laat
onthoofden.

Mag de Koning genade
geven aan een misda-
diger die de dode
schuldig is?

I.a, myn Heer.

Is de Koning volkommen
eigen-magtig?

Hy is soo eygen-magtig,
dat hy alleenlyk by
sijn Koninglyke voor-
recht macht heeft,
sonder kennis van den
Hoogen Raad, oorlog
te verklaren, vrede te
maken, Ambassa-
deurs te senden en te
ontfangen, verbon-

G 3 any

any forreign States, give Commissions for levying Men and Arms by Sea and Land, or for pres-sing of men if need require.

Is it the King that disposes of all the Magazines, Ammu-nitions, Castles, and Fortresses?

Yes, as also of Ports, Havens, and Ships of War.

He rules the publick Moneys, appoints the mettal, weight, purity and value thereof, and by his Proclamation makes any forreign Coyn to be lawfull money of England.

Is it the King that convokes a Parlia-ment?

t'Samen-spraak.

den en handelingen te maken, met Prin-cen en vreemde Sta-ten, en geven bevel om Volk te werven, en wapens ter Zee en te Land, en om volk te dwingen als't den noot vereischt.

Is 't de Koning die alle Wapen-plaatsen, oor-logs-behoesten, Ka-stelen en sterken be-schikt?

Ja, gelijk mede havens en oorlogs-schepen.

Hy beschikt het gemeine gelt, besient het me-taal, gewicht, suiver-heyt en waarde daer van, en door sijn be-kent-making, doet hy vreemde munte wet-ig gelt van Engelant sijn.

Is 't den Koning die den Hogen-raet t'samen roept?

Yes,

Yes, and he also that adjourns, prorogues, removes, and dissolves it of his meer will and pleasure.

Hath not the Parliament power to make Bills or Acts?

Yes, but not (without the Kings consent. He may refuse (without rendring any reason) to give his Royal assent to any Bill passed by both Houses, without which a Bill is a body without a soul.

He may at pleasure encrease the number of the Members of both Houses, by creating more Barons, and bestowing Priviledges upon

Ja, en by ist ook de welke daagt, uitstelt, verandert, verlengt, en te niete doet na sijn eigen wil en welbehagen.

Heeft den Hogen-raadt geen macht om Besluitingen of Acten te maken?

Ja, maar niet sonder des Konings bewilliging.

Hy mach weygeren (sonder reden van sijn weygering te geven) aan eenig besluit of hantschrift sijn Koninglike bevestiging te geven, sonder de welke een besluyt is, gelyk een lichaam sonder ziel.

Hy mach na sijn welbehagen het getal der Leden van beyde Huyzen vermeerderen, door 't maken van meer Vryheeren, en geven der Voor-

any other Towns to send Burgesses to Parliament.

Is it the King that hath the choice and nomination of all Commanders and other Officers at Land and Sea?

Yes, and it is he also that hath the choice and nomination of all Magistrates, Counselors, and Officers of State, of all Bishops, and other high Dignities in the Church.

It is the King onely that confers or bestows all Honours.

He may erect new Counties, Bishopricks, Universities, Colledges, Hospitals, Schools, Fairs, Courts of Justice, to enfranchise or

t'Samen-spraak.

rechten op andere Steden, om eenige van haren Burgers in 't Parlement te kieſe.

Heeft de Koning die verkieſing en noeming van alle Gebieders en andere Amptis-bediernaars te Landen te Water?

Jas, hy kieſt en noemt ook d'Overigheden, Raatsheeren, Staatsbedienaaars, alle Bischoppen, en andere Kerkelyke waerdigheden.

't Is de Koning alleen die alle Eer-ampten begeeft?

Hymach nieuwe Graafschappen, Bisdommen, Universiteiten, Collegien, Gasthuizen, Scholen, Markten en Hoven der gerechtigkeyt opregten, na-

Dialogues.

naturalize Strangers
or Aliens , hath
power to grant Let-
ters of Mart or Re-
prisal.

What Revenue hath
the King ?

Hee hath twelue hun-
dred thousand pound
sterling a year.

In what doth it con-
sist ?

In Demesnes , or in
Fee-farm Rents , in
Land belonging to
the Principality of
Wales , Dutchy of
Cornwall , and Dut-
chy of Lancaster , in
tenths and first fruits
in Reliefs , Fines ,
Amercements , and
Confiscations , but
more especially in
the Impost upon
imported and ex-
ported Goods , upon
Liquors drink in

t Samen-spraak. 107

by heeft macht om
Vreemden tot Inge-
boren te maken , en
Brieven van herha-
ling of afspar sing te
geven.

Wat inkomsten heeft de
Koning ?

Hy heeft twaelf honderd
duysent pont ster-
lings 's jaars .

Waar in bestaat het ?

In Heerschappijen , vaste
Inkomsten , en in
Landerijen , beho-
rende tot 't Hartog-
dom van Walsland ,
en 't Hartogdom van
Cornwal , en 't Har-
togdom van Lancas-
ter , of in Tienden en
eerstelingen der
Vrugten , in ontlo-
sing , boeten , en ver-
beurten van Goede-
ren : maar beson-
derlijk in de Tol van
ingebrochte en uye-

G 5 En-

*England, and upon
Fire-Hearths.*

Is this Country very populous?

It must needs be so, for the King is able to raise two hundred thousand English Men, and fifty thousand Horse.

That is not credible. During the late Rebellion were computed to be in Arms on both sides such a number, yet (which is admirable) scarce any missed of them in any City, Town, or Village.

How many Ships of Warre hath the King?

He hath an hundred

t'Samen-spraak.

gevoerde Goederen, op den drank in Engeland, en op vuur-beerden.

Is dit Landt seer bevolkt?

't Moet nootzakelijc soo zijn, want de Koning mactig is om twee honderd duisen Engelse krijs-knegen te voet te lichten, en vyftig duisen Ruyters.

Dat is ongelooflyk.

Gedraende de laaste wederspannigheit, wa render sulken getal aan beyde zyden in de wapenen gerekent, nochtans ('t welk wonderlyk is) wiedender naulyks eenige gemist in Steden of in Dorpen.

Hoe veel Oorlog-schepen heeft de Koning?

Hy heeft er honderd van mighty

Dialogues.

mighty great, and the best built in the World, and he can hire two hundred stout Merchant Ships almost as considerable as the Ships of War.

Have you good Seamen?

I do not believe that there are better in the World.

Nor I neither.

They say that the King of England hath a very fine and well governed Court.

I entreat you to teach me some particulars of it, and first of the Ecclesiastical Government.

With all my heart.

There is first a Dean of the Kings Chappel, who is usually some grave learned Prelate, chosen by the

t' Samen-spraak. 109

de grootste en best getimmerde des werelis, en by kander twee honderd kloekे Koop-luy-schepen bunnen, ook byna soo groot als d'Oorlog-schepen.

Hebt ghy goet Zee-volk?

Ik geloof niet datter beter Zee-luy in de wereld zijn.

Noch ik ook niet.

Mens seit dat de Koning van Engelandt een seer schoon en wel geregeert Hof heeft.

Ik bid u my duer iets in't besonder van te onderrechten; en ten eersten van de Kerckelyke regeering.

Van ganscher herten.

Daar is ten eersten een Deken van de Königs Kapel, die gemeenlyk een stadtig en geleert geestelijc Heer King,

King, and who in that quality acknowledgeth no Superior but the King.

Who is now in possession of that Charge?
It is Dr. Blanford,
Bishop of Oxford.
Hath he any Fees?
He hath 200 pounds a year, and a Table.

By him are chosen all other Officers of the Chappel, a Subdean, thirty two Gentlemen of the Chappel, where of twelve are Priests, and twenty Gentlemen, commonly call'd the Clerks of the Chappel.

Are there any Children of the Mufick?
There are twelve.
How many Chaplains are there?

t'Samen-spraak.

is, gekozen van de Koning, en die in die hoedanigheyt geen ander overigheyt erkent als de Koning.

Wie besit dat Amt tegenwoordig?
't Is Doctor Blanford,
Bisschop van Oxford.
Heeft hy eenig loon?
Hij heeft 200 pond sterlings'sjaars, en sijn Tafel.

Door hem werden alle andere bedienaers van het Kapel gekozen, een Onder-deken of Sanger van de Kapel, 32 Edelmans, twaelf van die zyn Priesters, en twintigh Edelmans, die men gemeenlyk Klerken van de Kapel noemt.

Zynder ook enige Koor-sangers?
Daar zynder twaalf.
Hoe veel Kapelanen zynder?
There

Dialogues.

There are forty eight
in ordinary.

Besides many extraor-
dinary.

Are they learned?

They are usually Do-
ctors in Divinity.

What Fees hath the
Subdean?

An hundred pounds a
year.

And the Priests or
Clerks of the Chap-
pel,

They have each 70
pounds yearly.

What other Ecclesi-
astical Officers are
there?

There is the Clerk of
the Closet, which
is Dr. Crew, Dean
of Chichester.

Dr. Henchman, Bi-
shop of London, is
High Almoner.

And his Sub-Almoner
is Dr. Perinckef.

t'Samen-spraak. 111

*Daar zijnder gemeen-
lyk acht-en-veertig.*

*Bebalven vele buyten de
gemeene ordening.*

Zijnse geleert?

*Sy zijn gemeenlyk Doc-
tors in de Godheit.*

*Wat loon heeft d'Onder-
deken?*

*Honderd pont sterlings
's jaars.*

*Ende Priesters of Kler-
ken van de Kapelle?*

*Sy hebben elk 70 pont
sterlings 's jaars.*

*Wat ander Kerkelyke
Bedienaars zijnder?*

*Daar is de Kerk van de
geheyme Kamer, en
't is Doctor Crew,
Deken van Chichester*

*Doctor Henchman, Bis-
schop van Londen is
hogen Armen besor-
ger.*

*En sijn onder Armen
besorger is Doctor
Perinckef.*

Now let us talk of the Civil Government.

For the civil Government of the Kings Court, the chief Officer is the Lord Steward of the Kings Household.

Who doth enjoy that eminent employment?

It is the Duke of Ormond.

What is his Office? He hath Authority over all Officers and Servants of the Kings house, except those of his Majesties Chappel, Chamber, and Stable.

He is the Judge of all the disordres committed in the Court.

Who is the second

t Samen-spraak.

Laat ons nu een weynig van de Burgerlyke Regeering spreken.

Aangaande de Burgerlyke Regeering van 't Konings Hof, den voornaemsten bedienaar is den Heer Hofmeester van des Konings Hofhouding.

Wie geniet dat wichtige Amt?

Het is den Hartogh van Ormond.

Wat is sijn Amt?

Hy heeft gesag over alle Officiers en Dienaars van des Konings huis, uitgenomen die van sijn Grootmogenheids Kapelle, Kamer en Stat.

Hy is Rechter van al de ongeregeldheden die in 't Hof bedreven werden.

Wie is de tweede Amt-Offi-

Officer of the Kings
house?

It is the Lord Cham-
berlain, Earl of St.
Albans.

He hath the over-sight
of all the Officers
belonging to the
Kings Chamber, ex-
cept the precincts
of the Kings Bed-
Chamber.

He hath also the
over-sight of all the
Officers of the War-
drobes, of at all his
Majesties Houses,
and of the removing
the Wardrobes, and
of Beds, Tents, Re-
vels, Musick; Comed-
ians, Hunting, and
of all things
that are for his
Majesties recreation;
of the Messengers,
trumpetters, Drum-
mers, and of all
Handicrafts retain-

man van des Konings
huys?

Het is den Heer Kamer-
ling, Graaf van Sint
Albans.

Hy heeft de opficht van
al de bedienaars die
tot des Konings ka-
mer behooren, mitge-
nomen den omgang
van des Konings Bed-
kamer.

Hy heeft ook 't opficht
van al de Beampthen
der kleer-kasten in al
des Konings huysen,
en van al de vervo-
rende kleer-kasten,
of van Bedden, Ten-
ten, Jacht, en van
alle dingen die tot de
verlustiging van sijn
Groot-machtgheydt
dienen, van de Boden,
Trompetters, Trem-
stagers, en van alle
handwerken gehou-
den in Konings dienst.

ed in the Kings service.

As also of the Heraldes, Pursivants, and Sergeant at Arms, of all Physicians, Apothecaries, Surgeons, Barbers, &c.

To him also belongeth the over-sight of the Chaplains, and the direction of Coronations, Marriages, Entries, Cavalcades, Funerals, &c.

Most of the above-named Offices and Places are in the gift and disposition of the Lord Chamberlain.

Who is the third great Officer of the Kings Court?

It is the Duke of Buckingham, who is

t'Samen-spraak.

Als ook op de Wapendragers, navolgers, en bedienaars der wapenenen, Medecijn-meesters, Apothekers, Genees-meesters, Baart-scheerders, en zoo voort.

Aan hem behoort ook de opsicht der Capellaans, en de bestiering der Kroning, Houdelyken, inkomsten, inhalingen te peerde, Begraffenis-sen, &c.

Meest van de bovenge-noemde ampten en plaatsen zijn in de gift en beschikking van den Heer Kamerling.

Wie is den derden grooten Officier van de Konings Hof?

Het is den Hartog van Buckingham, die's the

the Master of the Horse.

He hath the disposal of all the Kings Stables, and Races of Horses.

He hath also under his power the Escurries and Pages; the Footmen, Grooms, Riders of the great Horses, Farriers, Smiths, Coachmen, Saddlers, and all other Trades belonging to the King Stables.

He hath the charge of all Lands and Revenues appointed for the breed of Horses, and other charges of the Stable.

He onely hath the privilege to make use of any Horses, Pages, and Footmen, belonging to the

opperste Stalmee ster.

Hy heeft de beschikking van al de Konings Stallen, en Loopplaatsen der peerden.

Hy heeft ook onder sijn gebied de Staljonkers, Voetknechten, Dienaars, Bereyders der groote peerden, Hoef-smeden, Smits, Koetsiers, Zadelmakers, en alle andere Ambachts-lieden die tot des Konings Stal bebooren.

Hy heeft de bediening van alde Landerijen en inkomsten bestemd voor 't voeder der Peerden, en andere onkosten des Stals.

Hy heeft alleenlyk de vrybeyt om sich te dienen van de Paarden, Stal-jonkers, en Voetknechten van

H Kings

Kings Stable.

At any solemn Caval-
cade or Entries , he
rides next behind
the King , and leads
a Horse of State.

Who is the fourth
great Officer?

Most of the other Offi-
cers of the Kings
House , are under
these three principal
Officers ;

First, In the Compting-
house , are under the
Lord high Stweard.

The Treasurer of the
Houſhold.

The Comptroler.

The Cofferer.

The Master of the
Houſhold.

Two Clerks of the
Green Cloth.

Two Clerks Comp-
trolers.

One Sergeant.

t'Samen-spraak.

des Konings Stal.

In beerlyke inhalingen ,
rijt hy naast agter de
Koning , en leit een
pronk paart.

Wie is de vierde opper-
ste Officier?

De meeſte ander Ampt-
mans van de Konings
buis , zijn onder de-
ſe drie opperste Offi-
ciers ;

Eerſt die in de Reken-
kamer , zijn onder
den opper Heer Ste-
ward.

De Schat-meester van
de Hofbouding.

De tegen-rol-houder.

De meeſter van de gelt-
kaffē.

De Hove-meester.

Twee Klerken van 't
groene kleed.

Twee Klerken tegenrol-
houders.

Een Gerechts-dienaar.

Two

Two Yeomen.

Two Clerks of the
Assaignement.

The Groom.

Two Messengers.

It is call'd the Compting-house, because the accompts for all expences of the Kings Household are there taken dayly by the Lord Steward, and the other Officers that I have now nam'd you.

It is they also who there make provisi ons for the Hou shold, according to the Law of the Land, and make payments and orders for the well governing of the servants of the Household.

Who is the Treasurer
of the Kings House?

Twee Jeomen of med-
hulpers.

Twee Klerken van de
Ampten.

De karaer-bedienaar.

Twee Boden.

Het wert de Reken-ka-
mer genoemt, om
dat al de Rekeningen
van de bekostingen
van des Konings Hof-
bouding daar dage-
lyks ontfangen wor-
den by de opper Hof-
meester, en andere
Officiers dien ik nu
genoemt heb.

Sy zijn't ook die de ver-
zorging voor de Hof-
bouding kopen, nade
wet des Landts, en
doen betalingen en
regels voor de Rege-
ring van al de diena-
ren des Hofs.

Wie is de Schat-meeftier
van des Konings huis?

It is Sir *Thomas Clifford*, he is one of the Kings Privy Council, he hath power with the Comptroller and Steward of the Marshalsey to hear and determine Treasons, Felonies, and other inferiour crimes committed within the Kings Palace, in the absence of the Lord Steward.

Who is the Comptroller?

It is *Francis Lord Newport*, his Office is to controul the accounts and reckonings of the Green Cloth.

What do you mean by the Green Cloth?

It is a Table in the Compting-house, cover'd with a Green Carpet,

t'Samen-spraak.

Het is Heer Thomas Clifford, hy is een van den geheymen raat des Konings, hy heeft macht met den tegen-rol-houder, en Hof-meester van dat wijkmeesterschap, om horen en te besluiten tegen verraderyen, Fellowien en ander minder misdaden, bedreven in de Konings Hof, in't afwesen van de opper bopmeester. Wie is den tegenrolhouder?

't Is Heer Frans Nieuport, zijn bediening is om de rekeningen van 't Tapijt tegen te schrijven.

Wat meent gy by 't groene Tapijt?

Het is een Tafel in de Reken-kamer gedeke met een groen Tafelkleet, daar de Officiers

where at sit the Officers last mentioned, whereof the three first are usually of the Kings Privy Council, and that Green Cloth is a Court of perpetual Jurisdiction established in the Kings House, It is the first and most ancient Court of England, and hath the charge and over-sight of the Kings Court-Royal for matters of Justice and Government, with Authority for maintaining the Peace within 12 miles distance wheresoever the Court shall be, and the power of correcting those that shall any way offend within the Kings House.

ciers aansitten die ik laast genoemt heb, bier van zijn de drie eersten gemeynlijk van de Konings geheime Raat, en dat groene Tapijt is een Hof van geduurige regeering, opgerecht in des Konings buys, het is 't eerste en oudste Hof in Engeland, en heeft het hooge gebied en opecht van 't Konings Hof rojac, in zaken van gerechtigheyt en Staats-regeling, met gesag de vrede t'onderhouden 12 mijlen in 't ronde, waar ergens 't Hof sal zijn, en macht om te straffen die gene die eenigerwijs overtreeden in 't Konings Hof.

What is the charge of
the Cofferer?

His charge is to have a
special over-sight of
other Officers of the
King House, for
their good demeanour
and carriage in
their Offices; and is
to pay the Wages to
the Kings Servants
below Stairs, and
for provisions, by
direction and allowance
of the Green Cloth.

And the Master of the
Household, what is
his Office?

His Office is to survey
the Accounts of the
House.

And the Clerks, and
Clerk Comptrol-
lers?

By some of them the
Bills are rolled and
allowed, and sumn'd

t'Samen-spraak.

Wat is des meefters
Ampt van de gelt-
kasse?

Sijn Ampt is een beson-
der opfigt over ander
Officiers van 't Ko-
nings huis te hebben,
op de goede hantha-
ving en zeden in ha-
re bedieningen, en hy
betaalt de Konings
dienaars die om laag
zyn haren loon, en
voor de versorging
by de bestiering en
toestemming van 't
groene Tapijt.

En de Hof-meeftter, Wat
is zijn bediening?

Zijn bediening is de Re-
keningen van 't huys
over te zien.

Maar de Schrijvers, en
Bewindbebbers der
tegenrolhouders?

Sommige overzien en
teikenen aan de be-
sluytingen, en de an-
up

Dialogues.

up by the others.

For the rest of the Officers of the Compting House, they are not considerable.

What Officers hath the King in all the several Offices of his House?

It would provee too tedious to name every one of them in particular, therefore for brevity sake, you must know that in the several offices below stairs, as for example.

In the Bake-house.

In the Pantry.

In the Buttery.

In the Larder.

In the Pastry, &c.

The King hath about 250 persons, to wit, Officers, Sergeants, Clerks, Purvey-

v Samen-spraak. 121

deren stellense vast.

Aangaande de rest der Officieren van de Reken-kamer, die zijn soo aanmerke- lijk niet.

Wat Officiers heeft de Koning in al de bedieningen van sijn Huys?

Het sou te lang vallen die al in 't besonder te noemen, derhal- ven om korthedts wille, ghy moet weten dat in de ver- scheyden bedieningen die om laag zijn, als voor exemplel.

In de Bakkerije.

In de Brootkamer.

In de Bottelrije.

In de Lardeerije.

In de Pastey-bakkerije,
&c.

De Koning heeft om- trent 250 personen, te weten : Officiers, Gerechts- dienaars,

ors, Pages, Grooms,
Wine-Porters, and
Wood-Bearers, &c.

Who are the Officers
of the Kings Bed-
Chamber?

The King hath thir-
teen Gentlemen of
the Bed-Chamber,
who consist usually
of the Prime Nobil-
ity of England,
whereof the first is
call'd Groom of
the Stole.

What 's the meaning
of these words,
Groom of the
Stole?

The meaning is a
Groom or Servant
of the Robe or Vest-
ment. He hath the
Office and Honour
to put on his Ma-
jesties Shirt every
morning, and to
order the things of

t'Samen-spraak.

Klerken besorgers,
Staat-jonkers, die-
naars, wijn-dragers,
en houtdragers, &c.

Wie zijn die Officiers
van de Konings Bed-
kamer?

De Koning heeft der-
tien Edelmans van
de Bed-kamer, die
gemeenlijk bestaan
van den hoogsten
Adel van Engelant,
waar van d'eerste ge-
naamt *Wort Dienaar
van den Stoel*.

Wat is de meening deser
woorden Dienaar
van den Stoel?

De meening is een knecht
of Dienaar van de
kleeren. Hy heeft de
bediening en eer om
alle morgé de Koning
't hemt aan te doen,
en alle dingen van de
Bed-kamer te be-
schikken.

the

the Bed-Chamber.

What's the Office of
all the Gentlemen
of the Bed-Chamber?

Their Office is to wait
each one in his turn
a Week, in every
quarter, in the Kings
Bed-chamber, there
to lye all night on a
Pallet-Bed, and in
the absence of the
Groom of the Stole
to supply his place.

Pray tell me their
Names.

The first Gentleman
is John Earl of Bath,
Groom of the Stole

George Duke of Buc-
kingham.

Charles Duke of Rich-
mond.

Christopher Duke of
Albemarle..

William Duke of New-

Wat is de bediening van
al de Edelmans der
Bed-kamer ?

Haar bediening is om
by beurten elk een
week in 't vierendeel
jaars in de Konings
Bed-kamer te dien-
nen, en daar alle
nachte op een opvou-
beddetijen te slapen,
en in 't afwesen des
Dienaars van den
Stoel sijn plaats te
bekleden.

Ik bid u, segt my haer
namen.

Den eersten Edelman is
Joannes Graaf van
der Bath, Dienaar
van den Stoel.

Joris Hartog van Buc-
kingham.

Karel Hertog van
Richmond.

Christoffel Hertog van
Albemarle.

Wilhelm Hertog van

H s castle.

castle.

Earl of Ogle.

Earl of Ossery.

Earl of Suffolk.

Earl of Rochester.

Lord Gerrard.

Lord Crofts.

Duke Lauderdale.

Lord Mandevil.

Lord Buckhurst.

Who is the Vice-Chamberlain?

It is Sir George Carteret.

Is there a Keeper of his Majesties Privy Purse?

Yes, likewise a Treasurer of the Chamber, and a Surveyor-General of his Majesties Works.

What Office hath the Earl of Clarendon's second Son?

He is Master of his Majesties Robes, his Office is to have the ordering of all

i' Samen-spraak.

Nieukastel.

Graaf van Ogle.

Graaf van Ossery.

Graaf van Suffolk.

Graaf van Rochester.

Heer Gerrit.

Heer Crofts.

Hartogh Lauderdale.

Heer Mandevil,

Heer Buckhurst.

Wie is de Onder-kamerling?

Het is Heer Joris Carteret.

Is' er een bedwaarder van sijn Majesteyts geheime beurs?

Ja, en ook een Schatmeester van de kamer, en een opsiender van sijn Majesteyts werken.

Wat bediening heeft de Graaf van Clarendons tweede Soon?

Hy is meester van zijn Majesteyts kleeren, zijn bediening is, al de kleeren des Kothé

the Kings Robes, as those of Coronation, of St. Georges Feast, and of the Parliament, also of all his Majesties wearing Aparel, of his Collar of Esses, Georges, and Garters beset with Diamonds and Pearls.

How many Grooms of the Bed-Chamber?

Twelve.

How many Pages of the Chamber?

Six, whereof one is now Keeper of the Kings Cabinet-Closet.

For the Privy Chamber there are four Gentlemen-Ulhers, who serve one at a time in the Privy Lodgings.

How many Gentlemen of the Privy-

t'Samen-spraak. 125
nings te beschikken, als die van de krooninge van St. Joris Feeft, en van 't Parlement, desgelyken van al zijn dragende kleeding, van zijn hals-cieraat, en St. Joris kouse-bant, beset met Diamanten, en Peerlen.

Hoe veel knechten van de Bed-kamer?

Twaalf.

Hoe veel Staat-jonkers van de kamer.

Ses, een van de welk is nu bewaarder des Konings Schat-kamer.

Voor de heymelijke kamer zijn vier Edelmans-deurwaarders die by beurten dienen in de heymelijke vertrekken.

Hoe veel Edelmans sijnder gemeynlijk van Cham-

Chamber in ordinary?

They are in number 48 all Knights or Squires of Note. They waite every quarter. Their Office is, twelve to wait on the Kings person within doors, and without so long as his Majesty is on foot, and when the King eats in the Privy-Chamber, they wait at the Table, and bring in his Meat. They wait also at the reception of Ambassadors, and every night two of them lye in the Kings Privy-Chamber.

There are six Grooms of the Privy-Chamber in ordinary, all Gentlemen of quality. These wait

t'Samen-spraak.
een gemeyne kamer?

Sy zijn 48 in 't getal, al Ridders, ofte aankerkelyke Schiltknechten, zy dienen by quartieren baar bediening, twaelf zijn om binnens huys op de Koning te passen, en buyten zoo lang als zyn Majesteyt op de bene is, en als de Koning in de geheymkamer eet, dienen zy de Tafel, en brengen de ffys in, zy dienen ook in d' ontfanging der Hofgesanten, en elke nagt leggen daer twee van in de Koning's geheyme kamer.

Daar zyn gemeynlyk ses knechten van de geheyme kamer, de welke al de Edel-luy van waardigheit zyn, with-

Dialogues.

without Sword, Cloak, or Hat, whereas the Gentlemen of the Privy Chamber wear alwayes Cloke and Sword.

In the Presence-Chamber there are alwaies four Gentlemen-Ushers daily waiters in ordinary, and an Assistant.

Are there none that are quarter-waiters?

There are eight that are to give directions in the absence of the four daily waiters.

How many Grooms of the great Chamber?

Fourteen.

And four Pages of the Presence-Chamber.

Six Gentlemen-waiters.

How many Cup-bearers in ordinary?

t'Samen-spraak. 127

zy dienen sonder degen, mantel, of hoet, in plaats dat de Edelmans van de geheimsamer, altijt mantel en degen dragen.

In de kamer van tegenwoordigheyt daar zyn altijt vier Edele deurwaarders die gemeenlyk alle daag dienen, en een Bystander.

Zyn daer geen die by quartieren dienen?

Daar zynder acht, die alle saken in't afwesen beschikken, van die vier anderen die dagelyks dienen.

Hoe veel Knechten zyn der van de groote Kamer?

Veertien.

En vier Staatjonkers van de kamer der tegenwoordigheyt.

Ses Adelyke Dienaars, Hoe veel Schenkers zyn der gemeinlyk?

There

There are five , and
four Carvers.

Daar zynder vijf, en
vier Voorsnyders.

Four Sewers to the
Kings Person in or-
dinary.

Vier Edelmans van de
Persoon des Konings.

Four Esquires of the
Body in ordinary.

Gemeintlyk vier Schilt-
knechten van 't lyf.

What is their Office?

Wat is haer bediening?

To guard the Kings
Person by night , to
set the Watch and
give the Word, and
keep good order in
the whole House by
night.

De Koning 's nachts te
bewaren, de Wacht te
stellen , en 't woort te
geven , en houden by
nacht goede ordre in 't
beele Huys.

How many Sewers of
the Chamber?

Hoe veel Adelyke ka-
mer-dienaars zynder?

There are eight.

Daar zynder acht.

I have heard of the
Groom - Porter,
what Office is it ?

Ik heb gehoort van den
Groem-porter , wat
bediening is dat ?

The Groom-Porter's
Office is to see the
Kings Lodgings
furnisht with Ta-
bles, Chairs, Stools,
Firing , to furnish
with Cards , Dice,
&c. to decide dis-

Den Groem-porters be-
diening is om des Ko-
nings Woningen te
slofferen , met Tafe-
len, Stoelen , Zetels ,
Vuur , en met Kaar-
ten, en Dobbelseenen
te besorgen , &c. en die
putes

Dialogues.

putes arising at
Cards, Dice, Bow-
lings, &c.

How many Physicians
hath the King in or-
dinary?

Four for his Person,
and two for the
Houshold.

There is a Treasurer
of the Jewel-house,
who hath three un-
der-Officers, whose
Office is to take
charge of all Vessels
of gold or silver
guilt for the King
and Queens Table,
of all Plate in the
Tower, of Chaines
and Jewels.

The Master of Cere-
monies hath one
Assistant, and one
Marshal.

The other Officers are

t'Samen-spraak. 129
twisten te eyndigen die
by die Kaarten, Dob-
belsteenew, en in't Bol-
werpen voor komen,
&c.

*Hoe veel Medecijn-
meesters heeft de Ke-
ning in't gemeyn.*

*Vier voor sijn Persoon,
en twee voor 't Huys-
gesin.*

*Daar is een Schatmee-
ster van de Juweel-
kamer, die drie On-
der-Officiers heeft,
wiens bediening is om
acht te nemen op al
de gowte en silver
vergulde Vaten, voor
des Konings en Koni-
ginnen Tafel, op al't
silver-werk dat in den
Towr is, op Ketenen
en Iuweelen.*

*De Meester van de
Dienstplegingen heeft
een Bystander, en een
Marschalk.*

*De ander Officiers zijn
the*

the three Kings of Arms, and six Heralds, and four Pursivants at Arms, pertaining to the Office of Heralds.

Who is the great Master of the Kings great Wardrobe?

It is the Earl of Sandwich.

In what place is the great Wardrobe?

It is in the Savoy.

Hath the King any other Wardrobes?

Yes, he hath one in all his Royal Houses, at Whitehall, at Windsor, at Hampton-court, in the Tower of London, at Greenwich, &c. whereof there are divers Officers.

There is also a removing Wardrobe,

t' Samen-spraak.

drie Wapen-meefters, of Koningen van de Wapens, en ses Herrants, en vier Wapendragers, behorende tot de bediening der Herrants.

Wie is den opperften Meester van de Koning's groote Kleerkasse?

Het is de Graaf van Sandwich.

In wat plaats is de groote Kleerkasse?

Het is in de Savoy.

Heeft de Koning eenige andere Kleerkassen?

Ia, by beepter een in al sijn koninglyke Huysen, als in Withal, in Windsor, in Hampton-hof, in den Towl van Londen, in Greenwich, &c. die elk haer besondere bedieningen hebben.

Daar is ook een verplaatsende Kleerkas-whereof

Dialogues.

whereof there are three Officers and three Pages.

In the Office of the Tents, Toyles, Haysand Pavilions, are two Masters, four Yeomen, one Groom, one Clerk-Comptroller, one Clerk of the Tents.

How many persons are there pertaining to the Office of the Robes beside the great Master?

There is one Yeoman, three Grooms, one Page, two Purveyors, and about twenty other men of all necessary Trades.

How many Musicians hath his Majesty?

He hath sixty two in ordinary.

Hath he a Company of Comedians?

t'Samen-spraak. 131
se, die drie Bedieners heeft, en drie Staat-jonkers.

In die bediening der Tenten, Iacht-doecken, Hallen, en Velt-renten, zyn twee Meesters, vier hulpe, een knecht, een Klerk Tegen-rol-houder, een Klerk van de Tenten.

Hoe veel personen zyn der die tot de bediening der kleeren behooren, boven de opperste Meester.

Daar is een Ieoman, drie knechten, een Staat-jonker, twee besor-gers, en omstrent twintig andere mannen van alle nootsaakelyke Ampsen.

Hoe veel Sang-meesters heeft sijn Majesteyt?

Hy heeft gemeinlyk twee-en sessig.

Heeft hy een geselschap Schonspelers.

I . Yes,

Yes, seventeen Men,
and eight Women
Actors.

Sir, It is enough for
once, I give you
thankes for your
good entertainment
and for your In-
structions.

Sir, I am your servant,
when you please to
do me the honour to
let me enjoy your
good company, I
will continue to en-
tertain you upon the
same Subject.

Sir, You will infinite-
ly oblige me, I can
not deny that ho-
nour.

t Samen-spraak.

Ia, seventien Spelers,
en acht Spoelfsters.

Mijn Heer, 't is voor
eens genoeg, ik bedank
u hooglijk voor u goe-
de onthaling, en voor
u onderregting.

Mijn Heer, ik ben u
Dienaar, alſt u ge-
lieft my d'eer aan te
doen om my u goed ge-
ſelschap te laten ge-
nieten, ik ſal volher-
den u het vervolg van
deſe ſaak te verhalen.

Mijn Heer, ghy ver-
pligt my oneyndelyk,
ik en kan u die eer
niet weygeren.

Another
DIALOGUE

About the State of
England, at ano-
ther Meeting.

WHAT are the
Officers of
his Majes-
ty under the Master
of the Horse?

First there are twelve
Querriers, so call'd
from the French
word *Escuyer*, derived
from *E'curie* a
Stable, their Office
is to attend the King
on hunting on pro-
gress, or on any occa-
sion of riding a-
broad, to help his
Majesty up and down
from his Horse.

Next is the chief *Ave-
ner*, from *Avena*
Oates, his Office is to

Een andere
t'SAMEN-SPRAAK

Betreffende den Staat
van Engeland, op
een andere ont-
moeting.

WIe zijn de be-
dieners van
sijn Majes-
teyt onder d'opperste
Stalmeester?

Daar zijn ten eersten
twalff *Querriers*,
zoo genaamt van't
Frans woort *Stal-
meeester*, voort ge-
komen van *E'curie*,
eenen *Stal*, hun be-
diening is de Koning
op te wagten als hy
ter Jacht gaat,
of in eeniger gelegen-
heyt uyt rydt, om zijn
Majesteyt op en van
't paart te helpen.

Naast dien is der opper-
sten *Avener*, van
Avena baver, zijn

provide Forrage.

There are two Clerks
of the Avenary.

One Clerk of the Sta-
ble, and about 38
other under-Offi-
cers.

How many Grooms
are there?

Sixty four, and 26
Footmen in their
Liveries to run by
the Kings Horses.

I have heard of a Clerk
of the Market, what
Office is it?

The Clerk of the Mar-
ket is a very ancient
Officer in the Kings
Household, who is
to keep a Standard
of all Weights and
Measures, and to
burn all false weights
and measures, and
from the pattern of
this Standard are to

t'Samen-spraak.

sijn bediening is voe-
der te besorgen.

Daar zijn twee Klerken
van de haverij.

Een Klerk van de Stal,
en onrent 38 onder
Officiers.

Hoe veel Stalknechts
zijnder?

Vier-en-setsig, en 26
Voet-knechten, die
levery dragen om by
de Konings paarden
te loopen.

Ik hebbe gehoort van een
Klerk van de markt,
wat bediening is dat?

De Klerk van de markt
is een zeer ouf Officier
in de Konings Huisge-
fin, dewelke mate be-
hoort te houden van
alle gewichten en on-
rechteige gewichten,
en maten te verbran-
den, en na 't voor-
beelt deser mate, moe-
ten alle de Gewichten
be

voc-
erken
Stal,
onder
rechts
en 26
die
m by
arden
in een
arkt,
dat?
narka
fficier
isge-
te be-
van
non-
ben,
bran-
voor-
moe-
ichten
be

Dialogues.

be taken all the Weights and Measures of the Kingdome.

Are not there divers other Offices belonging to the King of great importance, which are not subordinate to any of the three forementioned great Officers.

Yes, as the Master of the great Wardrobe, Master of the Ordnance, and the Warden of the Mint; but there is no Office more profitable then the Post-Masters Office, the profits whereof are settled by Act of Parliament on his Royal Highness the Duke of York, but his Majesty doth constitute his Post-

t Samen-spraak. 135
en Maeten van het Koninckryck genomen worden.

Heeft de Koning niet verscheide andere bedieningen, van groot belang, de welke de dry voornoemde groote Officieren niet onderworpen zijn?

Ja, als de meester van de Kleer-kaffe, meester van 't Geschut, en den bewaarder van de Munt. Maar daar is geen bediening voordeeliger als de Post-meesters bediening, de profijten daar van sijn gestelt op sijn Koninklijke Hoogheit den Hertog van Jork, maar sijn Majesteyt stelt sijn Post-meester gemainlyk by open brieven

Master General by Letters Patents under the great Seal of England, and accordingly, hath conferred that Office upon the Right Honourable Henry Lord Arlington, his Principal Secretary of State.

How many Principal Secretaries of State are there at present?

There are two, Henry Lord Arlington, and Sir John Trevor.

Do they sit in the Kings Privy Council?

Yes.

Have they their Lodgings in the Kings Houses?

Yes.

Is that Office profitable?

t'Samen-spraak.

onder 't groote zegel van Engeland, en volgens dese ordre heeft hy dese bediening gegeven aan den honorable Heer Henrikus Arlington, zijn voornaamste Geheymschrijver der Staat.

Hoe veel voornaamste geheymschryvers van den Staat zijnder tegendoordig?

Daar zijnder twee, Heer Hendrik Arlington, en den Ridder Joannis Trevor.

Sitense in de geheimen Raat des Konings?

Ja.

Hebben zy bare woningen in des Konings huysen.

Ja.

Is die bediening voordeelig?

Their

Their setled allowance from the King in Salary and Pension is little less then two thousand pounds sterling per annum to each of them.

They have the custody of that Seal of the King which is call'd the Signet, the use and application whereof giveth denomination to an Office of the Court, call'd the Signet-Office, wherein there are four Clerks, who wait alternatively by moneths, and prepare such things as are to pass the Signet, in order to the Privy Seal, or great Seal.

How many Masters of Requests hath the King?

He hath four for the

Hare gesette toesegging van de Koning in loon en teer-gelt is weynig minder als twee duysent pond sterlings's jaars aan elk van haer.

Zy hebben de bewaring van dat zegel des Konings 't welk men noemt het Signet, het gebruyk en toepassing daarvan geeft de benoeming aan de Officie van 't Hof, genaamt de Signet Officie, in de welke zyn vier Klerken, die by beurten dienen by maanden, en bereyden die dingen die gezegelt moeten zyn in gevolg tot het geheyme Zegel, of groote zegel.

Hoe veel Verzoek-meesters heeft de Koning?

Hy heeft er tegenwoor-

present, who are,
Colonel Gervase Holles.

Sir Thomas Beverley.
Sir Charles Cotterel.
Sir John Berkenhead.

There are also four
Clerks of the Council.

What are their names?
Sir Richard Brown.
Sir Edward Walker.
Sir John Nicolas.
Sir Robert Southwell.

What are the Names
of the four Clerks
of the Signet?

Sir John Nicolas,
Knight of the Bath.
Sir Philip Warwick.
Mr. Trumbal.
Mr. Bear.

What Office hath Sr.
Joseph Williamson?
He is Keeper of the
Paper-Office, and
hath in his charge
all the publick Pa-

t'Samen-spraak.

dig vier,

De welke zijn Colonel
Gervase Holles.

Heer Tomas Beverley.
Heer Karel Cotterel.
Heer Joannis Bercken-
head.

Daar zijn ook vier
Klerken van den
Raat.

Hoe werden sie genoemt?
Heer Rijkert Brown.
Heer Edward Walker.
Heer Joannis Nicolaas.
Heer Robert Southwel
Hoe werden de vier
Klerken van 't Sig-
net genoemt?

Heer Joannis Nicolaas,
Ridder van der Bath.
Heer Philip Warwick.
Meester Trumbal.
Meester Bear.

Wat bediening heeft Sr.
Joseph Williamson.
Hy is bewaarder van de
nasoekende pampie-
ren, en heeft in zijn
bediening al de open-
pers,

Diaolges.

pers , Writings ,
Matters of State, and
Council , all Letters , Intelligences ,
Negotiations of the
Kings publick Mi-
nisters abroad , and
generally all the Pa-
pers and Dispatches
that pass through
the Offices of the
two Secretaries of
State , which are
from time to time
transmitted into this
Office , and here
remain.

What Fee hath he ?
He hath 160 pounds a
year.

I would fain know the
Names of all the
Lords of his Maje-
sties Privy Council.
If you please , I will
write you a list of
them , and give it
you next time we
meet.

t'Samen-spraak. 139

bare pampieren ,
scbriften , staats - Za-
ken , en den Raat , al
die Brieven , Kond-
schappen , Handelin-
gen der openbare
Dienaren des Konings
buytens Rijk , en ge-
meynlyk al de Pam-
pieren , en Afaar-
digens die door de be-
dieningen gaan van
twee Heymschrijvers
des Staats , dewelke
werden van tijt tot
tijt overgesonden in
dese bedieningen om
hier te blijven .

Wat loon heeft hy ?
Hy heeft 160 pond ster-
lings 's jaars .

Ik wilde garen de namen
weten van die Heeren
die in zijn Majestets
geheymen Raat zijn .

Zoo 't u gelieft , ik false
u al in scchrift stellen ,
en geven het u de
naaste ontmoeting .

I 5 You

You shall obligeme.

I shall not fail.

Sir , I have another question to ask you.

I hear you Sir.

The Queen of England hath she a Court, and Officers to her self?

Without doubt , and one very splendid and magnificent.

Hath she a setled Revenue for the main-tenance of it ?

Yes Sir , His Majesty hath setled upon her 40000 pounds a year.

It is a considerable Revenue.

How is her Majesties Court governed as to the Civil Go-vernment ?

Her Majesty hath a Council consisting of 30 persons of

t'Samen-spraak.

Gy sult my verpligten.

Ik sal niet mankere.

Mijn Heer, ik heb na een ander geschil te vra-gen.

Ik hoor u Mijn Heer.

De Koningin van Engelandt , heeft sy een Hof en Officiers voor haar self.

Sonder twyffel , en een zeer beerlyken statig.

Heeft zy een geselte in-komst tot onderhou-dinge des selfs ?

Ia mijn Heer, zijn Ma-jesteyt heeft 40000 pont steerlings op haar geset.

Het is een aanmerkelijke inkomst.

Hoe wert haer Majesteyts Hof bestiert in de Burgerlyke Regee-ring ?

Haar Majesteyt heeft eenen Raat bestaande in 30 personen van great

great worth and dignity.	groote waardigheyt en heerlijkhelyt.
Is it possible?	Is't mogelijk?
It is very true.	't Is zekerlijk waer.
What Officers! hath her Majesty?	Wat Amptenaers heeft bare Majesteyt?
She hath five Gentlemen Ushers of her Privy Chamber.	Zy heeft vijf Staat-pagies van haar gebeym-kamer.
Two Cup-Bearers.	Twee Schenkers.
Two Carvers.	Twee Voor-snijders.
Two Sewers.	Twee Edele Dienaars.
Five Gentlemen-Ushers daily waiters.	Vijf Staat-pagies die alle dage dienen.
Ten Grooms of the Privy-Chamber.	Thien knechten van de Gebeym-kamer.
Seven Gentlemen-Ushers quarter wai- ters.	Zeven Staat-pagies die by quartierendienen.
An Apothecary.	Een Apoteker.
A Surgeon.	Een Genees-meeester.
Six Pages of the Bed-Chamber.	Ses Pagies van de Bed-kamer.
Four Pages of the Presence.	Vier Pagies van de tegendoordigheyt.
Eight Officers belonging to the Robes.	Acht Officiers behooren de tot de kleeren.
Twelve Grooms of the Bed-Chamber.	Twaalf knechten van de Bed-kamer.

One Porter of the back-Stairs.

Een drager van d' achter-trappen.

A Master of the Queens Barge, and
24 Watermen.

Een Meester van de Koningins schuyt , en 24 Bootsmans.

The Countess of Suffolk is the Groom of the Stool, Lady of the Robes, and of the Privy Purse.

De Gravin van Suffolk is de Staat-juffer van de kleeren en van de geheime beurs.

Seven other Ladies of the Bed-Chamber.

Zeven andere Juffers van de Bed-kamer.

Do you know their Names?

Weet ghy bare namen ?

Yes, The Dutchess of Buckingham, the Dutchess Dowager of Richmond, the Dutchess of Cleveland, the Countess of Bath, the Countess of Falmouth, the Lady Marshal, and the Lady Gerard.

Ja , de Gravin van Buckingham , de Hertogin Douagiere van Richmond , de Hertogin van Kleefs landt , de Hertogin van der Bath , de Hertogin van Falmouth , Mevrouw Marschalk , en de Juffrou Gerrit.

Six Maids of Honour, all Gentlewomen unmarried.

Ses Staat-Dogters , de welke al ongetrouwe Adelijke Juffers zijn.

AGoverness call'd the

Een Heerscherse , ge- Mo-

Dialogues.

- Mother of the Maids.
Six Chambriers or Dressers.
A Laundress, a Seamstress.
A Starcher, and a necessary Woman.
Do they all receive Fee?
Yes, and are pay'd by her Majesty out of her own Revenue.
Have you told me all that belongs to her Majesties Court?
There are besides divers Officers below Stairs belonging to her Majesties Table and Stable, pay'd by the King, for which there is allow'd twenty thousand pounds more.
- Sir, Since we are come so far, I must beg your patience to
- t'Samen-spraak. 143
naamt Moeder van de Dogter.
*Ses Kamenieren of Ver-
ciersters.*
*Een Wassenberffe , een
nayster.*
*Een Stijfster en een noot-
zakelyke Vrouw.*
*Hebben zy al t'zamen
loon.*
*Ia , ensfy werden betaalt
by haar Majesteyt uit
haar eigeninkomst.*
Hebt ghy my alles geseyt dat tot haar Majesteyts Hof behoort ?
Boven dien zynnder verscheyden andere Officieren die om laag dienen behorend tot haar Majesteyts Tafel en Stal , die door de Koning betaalt werden , voor de welke daar 20000 pont sterlings meer uytgegeven wert.
Mijn Heer , dewyl wy zoo veer gekomen zyn , moet ik u om con-

continue your discourse to me of his Royal Highness the Duke of York's Court.

It was my intention Sir and to begin, you must know that his Royal Highness hath two Gentlemen of the Bed-Chamber.

Who are they?

The Earl of Peterborough, who is also Groom of the Stoel, and the Lord Hawley.

A Treasurer of his Household, Sir Alan Apfly.

A Comptroller.

A Secretary.

A Keeper of the Privy Purse.

A Master of the Robes, and Groom of the Bed-Chamber.

t'Samen-spraak.

gedult versoeken my vorder te verhalen van zijn Koninglyke Hoogbeyt de Hertog van Jorks Hof.

Het was mijn voornemen ook Mijn Heer, en om te beginnen, ghy moet weten dat zijn Koninglyke Hoogbeyt twee Edelmans heeft van de Bed-kamer.

Wie zijnze?

De Graaf van Peterborough, dewelke ook knecht van den Stoel is, en de Heer Hawley.

Een Schat-meester van zijn Huys, Heer Alan. Apfly.

Een tegen-rol-houder.

Een Geheynschrijver.

Een bewaarder van de geheime beurs.

Een Meester der Kleeren, en knecht van de Bed-kamer.

What

- What Fee have they?
The Treasurer of the
Houſhold hath 400
marks, or 266 l. 13
s. 4 d.
- The Comptroller as
much.
- The Secretary 200 l.
- The Keeper of the
Privy Purſe 100 l.
- The Maſter of the
Robes 266 l. 13 s.
4 d.
- Hath his Highneſſ but
one Groom of the
Bed-Chamber.
- He hath ſix others who
have each 200 l.
- What Officers are
there belonging to
his Royal Highneſſ
Chappel?
- An Almoner, and
Five Chaplains.
- A Sacrifstan.
- A Keeper of the Clo-
ſet.
- Wat loon hebbenzē?*
*De Schatmeester van 't
huis heeft 400 merk,
oſte 266 pont, 13
ſcb. 4 penn. ſteerl.*
- De Tegen-rol-houder
heeft ook ſoo veel.*
- De Geheymſchrijver
200 pont ſteerlings.*
- De Bewaarder van de
Geheyme beurs 100
pont ſteerlings.*
- De Meester van de klee-
ren 266 pont, 13
ſchellingen 4 pen. ft.*
- Heeft ſijn Hoogheit maer
een knecht van de
Bed-kamer.*
- Hy heeft ſes anderen die
elk 200 pont ft. hebbēn.*
- Wat Officieren zÿnder
die tot ſijn Konink-
lijke Hoogheys Ka-
pelle behoren?*
- Een armen beſorger.*
- Vyf Kappellaans.*
- Een Sacrifstan.*
- Een bewaarder van het
Cantoor.*

A Gentleman-Usher	Een Edelman Deur-waerder.
Four Gentlemen waiters, each 40 l.	Vier Adele dienaars elk 40 pont steerlings.
A Yeoman of the Robes 60 l.	Een Kamer-dienaar 60 pont steerlings.
A Brusher 40 l.	Een Kleer-veger 40 pont steerlings.
A Yeoman of the Wardrobe 80 l.	Een knecht van de kleerkasse 80 pont steerl.
Two Barbers, each 80 l.	Drie Baartscheerders, elk 80 pont st.
Four Pages of the back Stairs, each 80 l.	Vier Pagies van d'agter-trappe, elk 80 pont st.
One Groom of the Privy Chamber.	Een knecht van de geheymekamer.
One Groom of the Presence.	Een knecht van tegenwoordigheyt.
One Physician, Sir Charles Scarburough 200 l.	Een Medicijn, Heer Karel Scarburgh 200 pont steerlings.
One Chirurgeon.	Een Genees-meester.
One Apothecary.	Een Apoteker.
A Secretary of the Languages 100 l.	Een Secretaris van de talen 100 pont st.
A Gentleman-Harbin-ger 50 l. beside riding. charges 8 s. 4 d. a day.	Een Wijk-meester 50 pont st. benevens rijdende kosten 8 sch. 4 penn. st. daags.

Dialogues.

t Samen-spraak. 147

- A Seamstress and Laundress to the Body, 105 l.
A Laundress to the Table 150 l.
A Yeoman of the Wine-Cellar 50 l.
A Yeoman of the Beer-Cellar 40 l.
A Yeoman of the Poultry and Larder, 30 l.
A Yeoman of the Wood - yard and Scullery 30 l.

Of the Pantry and Ewy 30 l.
One Porter 50 l.

A Keeper of the Armoury 50 l.
A Trumpetter 30 l.
A necessary Woman, 40 l.
A Chamber-Keeper to the Maids 10 l.

A Butleman.
- Een naayster, een Waf-scherffe van 't linnen tot het lijf 105 p.st.
Een Waster voor de Tafel 150 pont steert.
Een knecht van de Wijnkelder 50 pont st.
Een knecht van de Bierkelder 40 pont st.
Een Bedienaar van de Hoenderyen, of Lardeerye, 30 pont st.
Een Bedienaar van de Hout - plaats en Schuytevoerderye 30 pont steerlings.
Van de Broothamer in 't Lampet 30 p.st.
Een deurbewaarder 50 pont steertling.
Een bewaarder van de Wapen-kamer 50 p.st.
Een Trompetter 30 p.st.
Een nootsakelijke vrouw, 40 pont steerling.
Een bewaarder van de Dochters kamer 10 pont steerling.
Een Kelder-knecht.

K

One

One Clerk to the Commissioners	Een Klerk voor de Be- vel-hebbers	50 p. st.
A Messenger to the Commissioners	Een Bode voor de Be- vel-hebbers	71 pont 1. 18 s. 4 d.
A Door Keeper to the Commissioners.	Een Deurwaarder voor de Bevel-hebbers.	
What Officers are there of the Kitchin ?	Wat Amtmen zijnder in de Keuken ?	
A Clerk of the Kitchin,	Een Schryver van de keuken	50 pont st.
The Master Cook	Een Opper-kok	40 pont steerlings.
Second Cook	De Tweede-kok	30 pont steerling.
Three Turn-Broaches,	Drie Spit-Wenders	elk 1. 18 pont 3 schell. st.
One Scourer.	Een Schuurer.	
Pan-Keeper.	Een Panne-bewaarder.	
Porter of the Kitchin.	Een Deur - bewaarder van de keuken.	
Coal-Carrier.	Een Kolen-drager.	
A Porter at Whitehall.	Een Deur - bewaarden van Wirthal.	
A Gardiner.	Een Hovenier.	
What Officers hath his Royal Highness for his Revenue ?	Wat Amtmen heeft sijn Koninglyke Hoog- heit voor sijn inkom- sten ?	

A Treasurer of the Revenue.	Een Schat-meester van d'inkomst.
An Attorney-General, 40 l.	Eenen gemeynen Regts-besorger 40 pont st.
A Solliciter-General, 40 l.	Eenen gemeynen soli-teur 40 pont st.
Another Solliciter 4 l.	Een ander bevorderaar 4 pont steerlings.
An Auditor-General, 180 l.	Eenen gemeynen hoorder 180 pont steerl.
An Assistant to the Auditor.	Een bystant hoorder.
A Messenger to the Revenue 71 l. 18 s. 4. d.	En Bode van d'inkomst 71 pont 8 schell. 4 pont steerling.
And for Hunting?	Een voor de Jaght?
A Master of the Buck-Hounds 500 l.	Een meeſter van de Jagt-honden 500 pont st.
Three Huntsmen of the Buck-Hounds.	Drie Jagers van de Jagt-bonde.
Four Huntsmen of the Fox Hounds.	Vier Jagers van de Vos-bonde.
A Teacher of the setting Dogs.	De fittende honden-meeſter.
A Master of the Barges 50 l.	Meester van de Jachten 50 pont steerlings.
Twenty four Water-men Pensioners.	Vier-en-twintig loon-trekkende Schuyte-voerders.

What Officers and Servants are there in his Highnesses Stable?

A Master of the Horses, Henry Jermin Esq; 266 l. 13 s. 4 d.

Two Esquires, each 100 l.

A Clerk of the Stable, 60 l.

A Surveyor of the Stable 40 l.

A Yeoman Rider 80 l.

Two Pages of Honour, each 100 l.

Fourteen Footmen, each 39 l.

Fifteen Grooms, each 32 l. 10 s.

Three Coachmen, each 78 l. for themselves, three Postillions, and three helpers.

Two Sumptermen, each 26 l.

Thre Muleteers, each 26 l.

t Samen-spraak.

Wat Officiers en Dien naars zijnder in sijn Hoogbeyts Stal?

Een Stal-meester, myn Heer, Hendrik Jermyn; 266 pont 13 schell. 4 stuiv. steerl.

Twee Schilt-knappen, elk 100 pont steerling.

Een Klerk van de Stal 60 pont steerling.

Een bestierder van den Stal 40 pont steerl.

Een Paare-bereyder 80 pont steerling.

Twee Staat-jonkers, elk 100 pont steerlings.

Veertien Voet-knegen, elk 39 pont steerl.

Vijftien Stal-knegen, elk 32 pont 10 schell.

Drie Koetsiers, elk 78 pont steerl; drie Post jongens, en drie bus pen.

Twee Last-dragers, elk 26 pont steerling.

Drie Muyl-dryvers, elk 26 p. β. Por-

Dialogues.

Porter of the Stables,
32 l. 10 s.

Hath his Royal High-
ness any Guards?

Upon all occasions
when he goeth a-
broad without the
King he hath for his
particular Guard a
gallant Troup of
Horse, Comman-
ded by *Monsieur de*
Blancfort.

Sir, I am afraid to tire
your patience, or
else I have many
other questions to
ask you.

Sir, I assure you, you
cannot, therefore I
entreat you to go
on.

Sir, It is enough for
the present, let us

t Samen-spraak. 151

Een Deurwaarder van
den Stal 32 pont 18
schellt. steerlings.

Heeft sijn Koninglijke
Hoogheyt eenige lüf-
wacht?

Zo dickt wils als sijn
Koninglijke Hoog-
heyt sonder de Ko-
ning uytgaet heeft by
voor sijn Lijf-wacht
in 't besonder een
schoone Krijgs-bende
(of Compagnie) Ruy-
ters onder 't gebiet
van mijn Heer Blanc-
fort.

Mijn Heer ik vreesē u
langmoedigheyt te
veel te vergen, ofte
anders sou ik u noch
van veel andere saken
hebben te vragen.

Mijn Heer, ik verseker
u, dat ghy 't niet en
kunt, derhalven bid
ik u voort te varen.

Mijn Heer, 't is voor
desē tijdt genoeg, laat

go

go and drink a cup
of Sack, after that I
shall take my leave
of you for this day.

Sir, I pray excuse me, I
have promised a
friend of mine to
call him at his house
about this time.

Sir, I will not hinder
you, adieu till our
next meeting.

Your humble servant,
Sir.

I shall wait upon you
to morrow, Sir.

Sir, I shall prevent
you.

Sir, Your most humble
servant, you are well
met, I was going
to your house.

And I was going to
your house also.

Sir, I am a thousand
times obliged to
you.

t'Samen-spraak.

ons een roemer
Spaanse wijn gaan
drinken, daar na sal
ik mijn affcheyt van
u nemen.

Mijn Heer, ik bid u,
verseboont my, ik
heb een vrient beloost
omtrent desen rydt
hem by te komen.

Mijn Heer, ik sal u niet
beletten, vaart wel
tot weersiens.

Mijn Heer, u ootmoe-
dige dienaar.

Ik sal u morgen komen
besoeken, mijn Heer.

Mijn Heer ik sal u voor-
komen.

Mijn Heer, u zeer oot-
moedige dienaar, ghy
zijt wel ontmoet, ik
was nae u buys
gaande.

En ik was ook tot uwent
gaande.

Mijn Heer, ik ben duy-
sent maal aan u ver-
pligt.

Pray Sir not a word of
those things, you do
oblige mee very
much.

Whither shall we go ?
Let us goe into the
Piazza in Common-
Garden.

What shall we doe
there ?

Wee shall see the
Souldiers.

What Souldiers ?
The Souldiers of the
Kings Guard, which
meet there every
morning at nine of
the Clock , to
mount the Guard at
Whitehall.

I shall be glad to see
them.

Did you not see them
yet ?

I did not see them
mount the Guard.

There they are al ready
They are at Prayers.

Ik bid u mijn Heer
spreekt daar niet af,
ghy verpligt my zeer.

Waar sulle we gaan ?
Laat ons in de wande-
linge van Common-
garden gaan.

Wat sulle we daar doen ?

Wy sullen de Soldaten
zien.

Wat Soldaten ?
De Soldaten van de
Konings Lijfs-wagt,
dewelke daar alle
morgen te negen uur
komen om de Lijf-
wagt op te voeren na
Whitehall.

Ik sal zeer blijde zijn die
te zien.

Hebje ze nogh niet ge-
zien ?

Ik hebze de Lijf-wacht
niet op sien voeren.

Daar zijn ze alreets,
Sy zijn in haar gebe-
den.

Let us go quickly to see them march.

We need not make so much hast.

They are in great number.

They are four Companies.

How many Regiments of Foot hath his Majesty?

Four, The first is call'd the King's Regiment, Commanded by Colonel John Russel, Brother to the Earl of Bedford, who is a very brave and valiant Gentleman, very much beloved by his Majesty for his great fidelity and his great services.

I know him by reputation, he is much spoken of at the Court of France.

Laat ons ras gaan, om se te sien voorttrekken.

Wy hoeven ons soo niet te haasten.

Zy zijn in groot getal.

Zy zijn vier Krijgs-benden.

Hoe veel Opperhoofdige beyr voet-volk heeft sijn Majesteyt?

Vier, het eerste wert genaamt de Konings Regiment onder 't bevel van Colonel Joannis Russel, de Hartog van Bedfords Broeder, die een heel braaf en klockmoedig Edelman is, seer wel beminnt van sijn Majesteyt om sijn groote getroubeyt en goede diensten die by hem gedaan heeft.

Ik ken hem door de grootachting, daar wert van hem in het Hof van Vrankrijk, veel gesproken.

His merits are very well known every where in Europe.

Zijn verdiensten zijn overal door heel Europa zeer wel bekent.

Who is his Lieutenant Colonel?

Wie is zijn Lieutenant Colonel?

Mr. Edward Grey, Brother to the Lord Grey.

Mijn Heer Edward Grey, broeder van den Heer Grey.

Who is the Major?

Wie is d'Overste Wachtmeeester?

Mr. William Rolleston.

Monsieur William Rolleston.

How do you call the second Regiment?

Hoe noemt men 't tweede Regiment?

The Duke of York's Regiment, Commanded by Sr. Charles Littleton, whose Lieutenant Colonel is Sir John Griffith, and his Major Nathanael Dorrel.

Den Hartog van Jorks Regiment gecommandeert door Heer Karel Littulton, wiens Lieutenant Colonel is Heer Joannis Griffith, en zijn overste wachtmeeester Nathanael Dorrel.

Who is Colonel of the third Regiment?

Wie is Colonel van 't derde Regiment?

Sir Walter Vane, whose Lieutenant Colonel is Thomas Howard, and Sir Tho-

Het is Heer Walter Vane, wiens Lieutenant Colonel is Thomas

mas Ogle Major.

Who is Collonel of
the fourth Regi-
ment?

The Earl of Craven,
his Lieutenant Co-
lonel is Sir James
Smith, his Major
John Millar.

How many Compa-
nies are there in
each Regiment?

There are 24 Compa-
nies in the Kings
Regiment, and a-
bout 1700 men.

In the Duke of York's
Regiment there are
720 men.

In the third Regiment
600 men.

In the fourth about
1000 men.

His Majesty hath
Horse-Guards also.

There are also three

t'Samen-spr.aak

Howard, en Heer
Thomas Ogle voor
overste Wagt-meester.

Wie is Colonel van 't
vierde Regiment?

De Graaf van Craven,
zijn Lieutenant Co-
lonel is Heer Ja-
cobus Smit, sijn
overste Wagt-meester
is Joannis Millar.

Hoe veel Compagnien
zynnder in elk Regi-
ment?

Daar zyn 24 Compag-
nien in de Konings
Regiment, en omrent
1700 man.

In den Hartog van Jorks
Regiment zyn 720
man.

In 't derde Regiment
600 man.

In 't vierde Regiment
omrent 1000 man.

Syn Majesteyt heeft ook
Ruytery.

Daar zyn drie schoone
com-

Dialogues.

compleat Troopes
for his Life-Guards,
whereof one is call'd
the King's Troop,
consisting of 200
Horse, and Com-
manded by the Duke
of Monmouh; the
second the Queens
Troop, 150 Horse,
and Commanded by
Sir Philip Howard;
and the third the
Duke of Yorke's
Troop, 150 Horse,
Commanded by the
Marques of Blan-
kefort.

Under the Captain of
the Guard are four
Lievtenans, which
are,

Sir Thomas Sandis.

Sir Gilbert Gerard.

Major General Eger-
ton.

And Sir George Amble-
ton.

t'Samen-spraak. 157

Compagnien voor sijn
Lijf-wacht, van de-
welk daar een ge-
noemt wert de Konings
Compagnie, bestaan-
de in 200 paarden,
en gecommandeert
door den Hertog van
Monmouth, de
sweede is de Konin-
gins Compagnie, 150
paarden, en gecom-
mandeert door Heer
Philip Howard, en
de derde is den Har-
tog van Jorks Com-
pagnie, gecomman-
deert door Markgraef
van Blankfort.

Onder de Capiteyn van
de Lijfwacht zijn vier
Stredelbonders (of Lieu-
tenants) dewelke zijn:

Heer Tomas Sandis.

Heer Gilbert Gerrit.

Maior General Eger-
ton.

En Heer Joris Ambul-
ton.

Who

Who is the Cornet?
Mr. Stanly, Brother to
the Earl of Derby.

There are also a Quar-
ter-Master, and four
Brigadeers.

What is the Office of
the Captain of the
Life-Guard?

His Office is at all
times of War or
Peace to wait upon
the King's Person,
(as oft as he rides
abroad) with a con-
siderable number of
Horsemen well
armed and prepared
against all dangers
whatsoever.

What Pay hath a Co-
lonel of Foot?

Twenty shillings a
day, that is almost
400 pounds a year.

And a Colonel of
Horse?

Wie is Kornet?
Het is Monsieur Stanly,
broeder van de Graaf
Derby.

Daar is ook een Wijk-
meester, en vier be-
velhebbers.

Wat is de bediening van
de Capiteyn van de
Lijfwacht?

Zijn bediening is altijd
op de Koning te pas-
sen, 't zy oorlog ofte
vrede, (zoo dijkwils
als hy uis rijt) met
een bemerkelijke ge-
tal van Ruiters wel
gewapent en toege-
rust tegen alle ge-
vaar.

Wat betaling heeft een
Colonel van 't Voet-
volk?

Twintig Schell. steerl.'s
daags, dat is bykans
400 p. st.'s jaars.

En een Colonel van de
Ruyterje.

Twel-

Dialogues.

Twelve shillings a day, that is above two hundred pounds a year.

What Pay hath the Captain of the Life-Guard?

He hath thirty shillings a day, that is near five hundred and fifty pounds a year.

The two other Commanders of the Queen and Duke's Troops have each 20 shillings a day.

The other Officers have proportionable Pay.

What Pay hath each Captain of Foot?

In the time of Peace they have but half Pay, which is ten shillings a day, but in time of War they have double.

t Samen-spraak. 159

Twaalf schell. daags.

dat is over de twee honderd pont steerling 's jaars.

Hoe veel heeft de Capiteyn van de Lijf-wacht?

Hy heeft dertig schellingen 's daags, dat is bykans vijf-honderd en vijftig pont steerling 's jaars.

Die twee andere bevelbebbers van de Koningins en Hartoghs van Jorcks Compagnie hebben elk 20 schell. st. 's daags.

De andere bedienaars worden voegzaamlijker betaalt.

Hoe veel heeft elk Capiteyn van 't Voetvolk.

In den tijt van Vrede hebben zy maar halve betaeling, 't welk is tienschell. 's daags, maar in den tijt van oorlog hebben zy twintig. And

And each Foot-Soul-
dier hath ten pence
a day.

And each Horseman
two shillings and six
pence, only those
of the Life-guard
have each four shil-
lings a day.

Hath not his Majesty
another Guard in
his House both
above and below
Stairs?

Yes, He hath the
Guard that is call'd
the Honourable
Band of Gentlemen-
Pensioners, who
wait in the Presence-
Chamber, and are
chosen out of the
best and most an-
cient Familie of
England. Their
Office is to attend
the King's Person to
and from his Chap-
pel, only as far as the

t'Samen-spraak.

En elk Soldaattien Shi-
vers's daags.

En elk Ruiter twee schel-
lingen en ses pennin-
gen st. alleenlyk die
van de Lijf-wacht
bebbent elk vier schel-
lingen's daags.

Heeft zijn Majesteyt
geen anders Lyfwagt
in Zijn Paleys boven
en beneden de trap-
pen?

Ja, by heeft de Lyfwagt
die men noemt d' eer-
waardige benden van
Edelmans, die loon
trekken, die in de
Kamer van tegen-
woordigheyt zijn ge-
kosen uyt de best en
oudste Gestagten van
Englant. Haar be-
diening is de Koning
te vergeselschappen
als by na de Kapelle
gaat en als by weer
komt tot in zijn ge-
Privy-

Dialouges.

Privy-Chamber also
in all other solemnities. The Fee to
each is 100 pounds
yearly. They are fifty
in number, over whom there is a
Captain, usually some Peer of the
Realm, who is at present John Lord
Belafys, who hath
360*L.* yearly.

His Lieutenant is Sir
John Bennet, Knight
of the Bath, he hath
260*L.* yearly.

Sir John Walpool
Knight, is the Standard-Bearer, he
hath 200*L.* yearly.

Ordinarily one half
wait only, and by
quarter.

What are their Arms?
Gilt Pole-Axes, and
in time of Warre

t'Samen-spraak. 161

beyme Kamer, gelijk
ook in alle andere om-
standige gebruaken.
Zy hebben elk 100
pond st. 's jaars. Zy
zijn vijftig in 't getal,
en hebben een Capi-
teyn en 't is gemeyn-
lijk een genoot des
Ryks, tegenwoordig
is 't Joannis Heer
Belafys, en by heeft
360 p. st. 's jaars.

Sijn Stedhouder (of
Lieutenant) is Heer
Joannis Bennet,
Ridder van het Bat,
by heeft 260 pond st.
's jaars.

Heer Joannis Ridder
Walpoel, draagt de
Keli-wimpel, by heeft
200 p. st. 's jaars.

Zy dienen gemeynlijk
maar half, en in vier
deelen.

Wat wapens dragen zy?
Vergulde Paal-Axens,
of stokken, en in ijt
their

their Arms on Horse-back are *Cu-rassiers* Arms, with Sword and Pistol.

Again, In the first Room above Stairs, called the Guard-Chamber, attend the Yeomen of the guard of his Majesties Body, whereof there was wont to be 250 men of the best quality, under-Gentry, and of a larger stature then ordinary.]

How many are there at present?

There are at present 100 in daily waiting, and 70 more not in waiting, and as any of the 100 shall die, his place is to be filled up out of the 70.

How are they clad?

t'Samen-spraak:

van oorlog zijn bare wapens te paarde Borstgeweren, met deegen en Pistool.

Dat meer is, in d'eerste Boven-zaal, genoemt de Kamer van de Wacht-dienaars van zijn Majesteyts Lijfwacht, de welke gemeenlyk 250 man van goeden staat plegen te zijn, onder andere van een veel grooter geslach als gemeyn.

Hoe veel zijnder nu?

Daar zijnder tegenwoordig 100 die dageliks op-passen, en 70 meer die niet op en passen, en als'er eenige van de honderd komen te sterren, dan kiest men daar uit de 70 om de plaats te vervullen.

Hoe zijnze gekleert?

They

They weare scarlet coats down to the knee, and scarlet Breeches, both richly guarded with black-Velvet, and rich Badges upon their Coats before and behind.

Moreover, black-Velvet - round - broad-crown'd Caps, (according to the mode used in the Reign of Hen. 8.) with Ribbons of the Kings colours.

Yes, I know it, I have seen them.

But I did not observe what Armes they bear.

Of late one half of them bear in their hands Harquebuses, and the other half Partisans, with large Swords by their sides.

Zy dragen Scharlakense Rokken die tot de knien toe komen, en Scharlakense Broeken, beyde rijkelyk met swart Fluweel geboort, en ryke teykins voor en agter op hare rokken.

Daar-en-boven zwarte Fluwelen ronde breetgekroonde mutsen (op de manier alse gedragen bebben in de Regering van Hendrik 8) met lint van de Konings kleur.

Ia, ik weet; ik heb sie gezien.

Maar ik heb er niet op gelet wat wapens dat ze dragen.

Onlangs heeft de eene helft van haar Hantvoers gedragen, en d'ander helft Lancien, met Turkse Swaarden op haar zijde:

What Pay have they?
They have two shillings six pence a day, and Diet allowed them.

Their Office is to wait upon the King in all his Houses, 40 by day and 20 to watch by night, and anywhere about the City to wait on the Kings person abroad by Water or Land.

Who is the Captain of this Guard?

It is at present George Lord Vicount Grandison, whose Fee is 1000 l. yearly.

His Lieutenant is Colonel Thomas Howard, whose Fee is 500 l.

Hath his Majesty no other Horse but his Life-Guards, you told me of?

t'Gamen-spraak.

Wat betaling hebbenz? Zy hebbent twee schellingen en een half steerl. 's daags, en de kost.

Haar bediening is op de Koning te passen in al sijn Huyzen, 40 by daag, en twintig om 's nachts te waken, en als de Koning in de Stadt gaat te water of te Land moeten zy op zijn persoon passen.

Wie is de Capiteyn van dese wacht.

Het is tegenwoordig Ioris Heer Markgraaf Grandison, hy heeft 1000 pont. 's jaars.

Zyn Lieutenant is Colonel Thomas Howard, zyn loon is 500 pont.

Heeft sijn Majesteyt geen ander Ruyterye als sijn Lyf-Wagt, daar gy mij van gescreit hebt.

Par-

Dialogues.

Pardon me, He hath also a gallant Regiment of Horse, consisting of eight Troop, about 500 Horses, Commanded by the Earl of Oxford.

Hath the King no Garrisons in his chief Cities?

Yes, He hath about 24 Garrisons, where the rest of his Majesties Forces are disposed.

Besides the fore-mentioned Forces, I heard that there is the Militia of all England, that are commonly call'd the Train-Bands of every County.

You have heard the truth.

Is the number great? The number is six

t'Samen-spraak. 165

Verontschuldigt my, hy heeft ook een schoon Regiment Ruyters, bestaande in 8 Comp. omtrent 500 Ruyters, daar den Graaf van Oxford Bevelhebber van is.

Heeft de Koning geen besettingen in sijn voornaamste Stedend

Ja, hy heeft er omtrent 24 Guarnisoenen, waer de rest van sijn Majesteyts machten bestelt zijn.

Behalve dese voornoemde machten, hoor ick seggen, dat daer den Krijgs-handel van heel Engelant is, die gemeynlijk genoemt werden de Trainbands, of Burgerwagt van elk Graafschap.

Gy hebt de waarhelyt gehoort.

Is het getal groot?

Het getal is 120 of 140

or seven score thousand able lusty men, who are ready upon all occasions to assist the King for the defence of his Kingdome of England.

Are they skilfull Soul-diers?

Yes Sir, From time to time they are trained and disciplined; that they may become able and usefull Soul-diers.

Sir, I thank you most humbly for your good instruction.

Sir, It is not so much worth, when you have any time to spare, you shall alwayes find me ready to obey your commands.

Sir, Let us not Complement, I beseech you, you are the best Friend in the World.

Sir, I shall be so to you all my life.

Sir, and I shall study how to be gratefull for all your favours.

t'Samen-spraak.

duysent sterke en kloeke Mämen, die altijt gereet zijn om in alle gelegenheden de Koning by te staan, tot bescherming van sijn Koningryk van Engeland.

Zyn't cravaten Soldaten?

I amijn Heer, van tijt tot tijt zyn sy geoeffent en getugeigt, op datje kloeke en nutte Soldaten mogen worden.

Mijn Heer, ik dank u ootmoedelyk voor u goede onderregting.

Mijn Heer, 't is geen dankenswaart, als ghy eenigen tijt over hebt, sulc ghy my altijt gereet vinden om uwe bevelen te gehoorsamen.

Mijn Heer, laat ons niet pligtplegen, of complimenteeren, bid ik u, ghy zyt de beste Vriende des Werelts.

Mijn Heer, ik sal t'waerts al mijn leven zoo zyn.

En mijn Heer, ik sal my bewlytigen, om voor alle uwé gunstigbeeden dankbaer to zyn.

*kloeké
gereeet
ntbe-
taan,
sijn
nge-
t tot
te en
loeke
ogen
oot-
oede
dan-
eni-
sult
vin-
ge-
niet
nen-
t de
elts.
ervis
bea-
uve
r to*

F or to ask our ne- cessary things.

Give mee sume Bread if
it pleas you.

Some brown Bread.

Some wite Bread.

Some Bread and But-
ter.

Give me , give him ,
give us , give them :

Some crust.

Some crum.

A great loaf.

Hot bread , new bread ,
stale bread.

Rye bread.

Wheaten bread.

Barly bread.

Give me some meat.

Haye you any meat?

Bring me some meat.

A dish of meat.

A little plaat of beef.

A little bit of beef.

Salt beef.

O Monse nodige saken t'eischchen.

Geeft my Broot zo 't u be-
lieft.

bruin Broot.

witte Broot.

Boter en Broot.

Geeft my, geeft hem, geeft
ons, geeft haars-luy.

Korft.

kruim.

Een groot Broot.

Hiet broot , niell Broot ,
outbacken Broot.

Roggen broot.

Terven broot.

Garsten broot.

Geeft my spijns.

hebje eenig vleis?

brengt my vleis.

Een schotel spijse.

Een kleine schotel.

Offen vleis.

Een klein beetje.

Runt vleis.

Sout Runt vleis.

A

Fresh

Fresh beef.
Some fat.
Some lean.
Some fryed.
Boiled, rosted.
Baked beef.
Give me some mutton.
Of that leg.
Of that Shoulder.
Of that brest.
Of that neck.
A leg of mutton.
A quarter of mutton.

A Shoulder of mutton.
Cut me a bit of veal.

Of that stued veal.

Of that loin of veal.
Give me a bit of that lam.
A little of that Venison
pye.

A cople of eggs.
A fresh egg.
A Hens egg.

t' Samenspraak.
versch offen vleis.
wat Ver.
wat Mager.
wat Gefruit.
Gekookt, gebraden.
Gebacken Offen vleis.
Geeft my Schape vleis.
wat van de Bout.
Van de schouder.
Van de borst.
Van de hals.
Een Schapen bout.
Een vierendeel van een
schaap.
Een Schape schouder.
Snijt my een stukje Kalfs
vleis.
Van dat gestooft Kalfs
vleis.
Van de Kalfs lende.
Geeft my een stukje van
dat Lam's vleis.
Een weinig van de Wilt-
braat of Venisoen Pa-
stay.
Een paar Eyers.
Een versch Ey.
Een Hennen Ey.

A Ducks egg.
 A dish of milk.
 Boiled milk.
 Cold milk.
 Holland cheese.
 New cheese.
 Pepper , vineger.
 A lettis-sallat.
 Give me a dish of fish.
 A dish of eels.
 Some Sea fish.
 Some Rivir fish.
 Give me some drink.
 Give me some beer.
 Some strong beer.
 Some small beer.
 Some strong ale.
 Some smal ale.
 a cup of beer.
 a glass of beer.
 a quart of ale.
 a flagen of beer and ale.
 a pot of beer and ale.
 Give me some wine.
 Old wine , new wine,
 &c.

Een Enden Ey.
 Een Commeijje Melk.
 Gezoden Melk.
 Kouwe Melk.
 Hollantse Kaas.
 Nieuwe Kaas.
 Peper Azijn.
 Een krop-salaat.
 Geeft my een schotel Vis.
 Een schotel Aal.
 Zee-vis.
 Rivier vis.
 Geeft my drinken.
 Geeft my bier.
 Goet bier.
 klein bier.
 starke Eal. { Engels bier,
 dunne Eal. { sonder Hop
                   gebrouwen.
 Een beker bier.
 Een glas bier.
 Een mengel soet bier.
 Een kan bier en Eal.
 Een pot ale en bier.
 Geeft my Wijn.
 Oude Wijn , Nieuwe Wijn,
 &c.

*Variety of chosen
phrases used in com-
mon Discours.*

Good morrow Sir Mi-
striss.

Good morrow Mr.

I would fain wash my
hands.

Where shal I find some
water?

I would go to stool
shew me the house of
office.

I would fain goe to bed
shew me my cham-
ber.

I would fain break fast,
what good thing have
you?

Have you any new
Bread, or salt meat, or
Cheese?

We must dine to day
betimes.

*Verandering van
uitgelesen spreken,
die men in gemeine
spraak gebruikt.*

Goeden morgen Sinjeur,
Zuffrou.

goeden morgen M^r,
Ik wou graag mijn handen
wassen.

waar zal ik water vin-
den?

Ik wilde graag mijn behoef
doen, wijst my 't huisje.

Ik wilde graag te bed
gaan, wijst my mijn
kamer.

Ik wilde graag ontbijten,
wat hebje goets?

Hebje eenig nieuw Broot, of
soute vleis, of kaas?

wy moeten van daag vroeg
middag houden,

I would dine to day at
the furthist at eleven
a klock.

I must sup , give me to
Eat.

I would rise to morrow
betimes.

Call me betimes.

I caen't come yet , I'll
come by and by.

I would we had done
that we might goe
away.

Let us go to buy every
one a Hat.

Here is an Habar-das-
hers shop.

Gentlemen , will it
please you to buy a
good Castor?

Here are two of the best
that I have in the
shop.-

How much do you ask
for these two Hats?

You shall give me for-
ty shillings a piece for
them.

Ik wou van daag middag
houden op 't langste t'elf
uren.

Ik moet Avontmaal hou-
den, geeft my t'eten.

Ik wou morgen vroeg op-
staan.

Roept my vroeg.

Ik kan noch niet komen ,
ik wil datelijck komen.

Ik vvou dat vvy gedaan
hadden dat wy weg mog-
ten gaan.

Laat ons elkeen hoet gaan
kopen.

Hier is een hoede-kramers
winkel.

Sinjeurs belieft u eenen
goeden Kastoor te ko-
kopen ?

Hier zijnder twee van de
besten die ik in de Winkel
heb.

Hoe veel eist gy voor dese
twee hoeden.

Gy sult my veertig schel-
lingen sterlings voor 't
stuk geven.

That is to much , we will give you thirty shillings.

You shall have them.

Sir , I protest my gain is so small , that it is only to get your custom.

Here is your mony for the two hats.

I would you could send me hither a good Landeres.

Do you know a good semster te make me shirts ?

Do you know ever a good Doctor and surgeon ?

Where shall I hire a good horse ?

What day of the week departs the Post from London for Amsterdam.

I would fain speak with a Mariner to bring me to Antwerp.

t'Samenspraak.

Dat is te veel , wij sullen u dertig schellingen geven.

gy sulse hebben.

Myn Heer , ik betuig dat mijn wintzoo klein is , dat 't alleenlijk is om Kalandize te winnen .

hier is u gelt voor de twee hoeden.

Ik wilde wel dat je my bier een goede Waster wout senden .

Kent gy een goede naaister om my hemden te maken ?

Weet gy een goet Doctor en Wonden Meester is ?

waar sal ik een goetpaart huuren ?

Wat dag van de week vertrekt de Post van Londen na Amstierdam ?

Ik wilde gaven met een Schipper spreken , om my te Antwerpen te brengen .

Tell

Dialogues.

t'Samenspraak.

7

Let the Master of the
ship come to speak
with me.

Laat de Schipper my ko-
men spreken.

I would fain speak
with the carier of Har-
lem before he departs.
how many Miles is it
from hence to Rot-
terdam.

Ik wilde garen met den
Haarlemer Voerman spre-
ken, eer hy vertrekt.

Hoe veel mijlen ist van hier
tot Rotterdam.

Can I fiende Chambers
here two to be lett ?
In this season you will
hardly find a Cham-
ber to be lett.

Kan ik hier twee Kamers
te huur vind n ?

Nu ter tyt sulje qualijk een
Kamer te huur vinden.

I would not put my
self to bord for soo
short a tim.

Ik wilde mijn voor soo
kerten tijt niet in kost
besteden.

have you given earnest
to the carrier for us ?

Hebt gy den Voerman een
Gods-penningh voor ons
gegeven ?

I am glad to see you sur
in so good health.
You look like an ho-
nest man , I'll seek
no other but you.
Look what a base look
that fellow hath.

Ik ben bly u in zo goeden
gesonheit te zien M. H.
Gy schijnt een eerbaar
Man, ik wil niemant an-
ders als u zoeken.

Ziet wat een quaden ge-
laat dat die gesel heeft.

You have a very bad look, what ails you? what alijlment have you, that you look so ill.

he seems to be a great drunkard.

Seemeth to be she niggardly, or covetous.

Look what a fair look that Maid hath.

She has a noble carriage and excellent beauty.

She favours a Lady which I know.

That Gentle Woman seemeth to be much older than she is.

Me thinks she is much altered.

have a care what you do with them, lest you be decieved.

have a care of that fellow, you do not know him well.

Look what a fine company of Ladies come

t'Samenspraak.

gy hebt een seer quaat ge-
laat, wat schort u?

vrat heft gy, dat gy soo
qualijk ziet.

hy gelijkt een groten dron-
kert te zijn.

Zy gelijkt gierig of vrekig
te zijn.

Ziet wat een schoon wesen
dat die Dochier heeft.

Zy heeft een edel wesen en
uitnemende schoonheit.

Zy gelijkt een Juffrou die
ik kenne.

Die Juffrou gelijkt veel
ouder te zijn alsse is.

my dunkt datse veel ver-
andert is.

Siet toe vrat gy met haarluy doet, op dat gy niet bedrogen vvert.

vracht u van dien gezel,
gy kent hem niet wel.

Siet vrat een schoon gesel-
schap van Juffrous ko-
therre.

there.	men daar.
Keep me something for supper.	Bevvaart my iets voor 't Avontmaal.
Keep him a piece of that pie.	Spaart hem een stuk van die pastei.
Let them keep his dinner warm.	Laat baer-luy zijn middagmaal vvarm houden.
Shall your Brother go into the to morrow country?	Sal u Broeder morgen in 't Lant gaan?
Will those Gentlemen go away to morrow.	Vwillen die Heeren morgen vvegh gaan?
Will those Ladies be at the wedding to morrow?	Vwillen die Juffrous morgen op de bruiloft zijn?
Will your Aunt be here time enough to night?	Sal u Motje hier t'avent vroeg genoeg zijn?
Your Mother is very angry with you?	U Moeder is zeer quaat op u.
Is your Uncle not yet Married?	Is u Oom noch niet getrouw -
What time will your Master be at home?	Wanneer zal u Meester t'huis zijn?
Rinse this glass well and give me some drink.	Spoelt dit glas wel en geest my te drinken.
What dos it pleas you to drink, Sir?	Wat beliefje te drinken, mijn Heer.
Drink to me if you please.	brengt het my zoo 't u belieft. here

Here is to you Sr , Mi-
stris.

You are welcome Sir
and Madam.

What have you for
dinner?

how much do I owe
you in all?

You owe me two
Crowns.

how sell you good Cla-
ret?

I sel it for twelve pence
a quart?

What is this Cloth a
yard?

This Cloth is sold for
two pound.

What is your name.

My name is Antho-
ny.

What is your Fathers
name?

his name is John Gil-
bert.

how do you Sr , Mi-
stris.

t'Samenspraak.

Zoo't u gelieft Mr. Juf-
frouvr.

Gy ztijt welkom mijn Heer
en Mevrou.

wat hebt gy-luy te middag
t'eten?

hoe veel ben ik u in alles
schuldig?

Gy bent my twee kronen
schuldig.

hoe verkoopt gy goede kla-
ret-vvijn? of roode.

Ik verkoopse voor twaalf
stuivers de mengelen.

wat kost dit Laken de En-
gelse garde?

Dit Laken is voor twee
pont sterlings verkogt.

hoe is jou Naam.

Mijn naam is Antony.

hoe is u Vaders naam?

Zijn naam is Ian Gil-
bers.

hoe vaarje Mr. Juffrou.

Of saluting , and
manners , of asking .

Van 't groeten,
en de manieren van
cyschen.

Good morrow.

Goeden morgen M^r. hoe
vaart gy?

Mr. how do you ?
Very wel Godt be than-
ked.

Zeer wel , Godt zy ge-
looft.

At your service.

Tot uven dienft.

I thank you.

Ik dank u.

I am your servant.

Ik ben u Dienaar.

I am yours.

Ik ben de uvven.

how doth the Gentle-
man your Father ?

hoe vaart mijn Heer , u
Vader ?

Madam,your Mother?
he is well.

Mevrou u Moeder.

She is well , thanks be
to God.

hy vaart vvel.

he is sick.

zy vaart vvel.

She is a little indispo-
sed.

Godt dank.

I am sorry for it.

hy is sick.

What ailes he ?

Zy is niet zeer vvel te pas.

What ailes she ?

't Is my leet.

he hath a headach.

wat schort hem ?

She hath the toothach.

vrat schort haar ?

hy heeft hooft-pijn.

Zy heeft tant-pijn.

She hath a continual
Feaver.

How do your
Brothers?

They are well.

They are not wel.

Where are they?

They are a bed.

Are they not risen?

No not yet.

Bring me to their
Chamber.

I dare not.

-Thy will be angry.

I will not.

Praye doe.

I will.

Follow me.

Come up.

If you pleas.

I pray you.

I thank you.

I thank you hartely.

Father what is your
pleasure?

t'Samenspraak.

Zy heeft een geduurige
koortse.

hoe varen u Broeders.

Zy zijn wel.

Zy-luy zijn niet wel.

waar zijn zy?

zy zijn te Bed.

Zijn zy niet op-
gestaan?

Neen noch niet.

brengt my in haar kamer.

Ik durf niet.

Zy zullen quaat wor-
den.

Ik wil niet.

Ik bid'er u om.

Ik wil.

Volgt my.

komt boyen.

zoo 't u belieft.

Ik bid u.

Ik bedank u.

Ik dank u hertelijc.

Vader wat is u begee-
ren?

What

Dialogues.

What you pleas
Father ?
Come hither James.
What do you pleas
Mother ?
What will you doe?
What do you disire.
I have some what to
say to you.
Why do you call me ?

Of Eating.

when shall we Eat ?
I believe it is al most
dinnertime.
I am hungry.
Is dinner ready ?

Let ous go to dinner.
Let us sit down.
Is the Table cloth
laid ?
Lay the cloth.

t'Samenspraak.

Wat u belieft Vader ?
Kom hier Jacob.
Wat belieft u Moeder s

Wat wilt gy doen.
Wat begeert gy ?
Ik heb u wat te seggen.
Waarom roept gy my ?

Van't Eten.

Wanneer sullen wy Eten ?
Ik geloof dat 'et haast mid-
dag is.
Ik heb honger.
Is 't middaghmaal ge-
reet ?

Laat ons gaan Eten.
Laat ons neer sitten.
Is 't Tafellaken geleit ?
Legt 'et Tafellaken.

Bring

Bring the Salt-seller.
Cover or Furnish the Table.
Give Mr. Peter a clean napkin.
There is no need of one.
This will serve.
Have you a spoon?
Have you a Knife?
I have two.
Lend me one.
Shall I help you to some of this beef?
I will help my self.
Cut where you please.
This Beef is not roasted enough.
Cut of this leg.
I eat no Mutton.
Eat then of this Veal.

Bring the Capon.
This foul is very tender.
Give me a clean plaef.
Give me some drink.

t'Samenspraak.

Brengt het Sont-vat.
Dekt of bereit de Tafel.
geeft Mr. Pieter een schoon Servet.
Daar isser geen van noden.
Desel sal't vvel doen.
hebt gy een Lepel?
hebt gy een Mes?
Ik hebber trhee.
Leenter my een.
Sal ik u van dit Osse vleis voor dienen?
Ik zal my self dienen.
Snijt vvaar 't u belieft.
Dit Runtvleis is niet genoeg gebraden.
Snijt van desen Bout.
Ik Eet geen Schape vleis.
Eet dan van dit Kalfs vleis.
Brengt het kapoen.
Desen Vogel is zeer murry.
geeft my een schoon Tafel-bort.
geeft my te drinken.

What

What will you please to drink ?

a Cup of Beer.

a Glasf of Wine.

Bring the Fruit.

Eat an Apple, a Peer.

I have very wel dined.

Yoy eat very little.

You are a littel eater.

I am well satisfied, God be thanked.

I am as full as an Egg.

Let us now discours a little.

What shall we talk of?

Of what you please.

Mr. Peter, are you much advanced in in your studies.

Not much Sir.

What Book do you read?

I read Erasmus and Æsop.

Do you learn any thing without Book ?

wat belieft u te drinken ?

Een Beker Bier.

Een Roemer Wijn.

brengt de vrught.

Eet een Appel, een peer.

ik heb wel gegeten.

gy Eet zeer weinig.

Gy zijt eenen kleynen Eter.

ik ben wel vernoegt, God zy geloest.

ik ben zoo vol als een Ey.

laat ons nu wat praten.

waar sullen wy van spreken ?

waar 't u van belieft.

Mr. Pieter zijt gy wel gevordert in u oeffening.

niet veel mijn Heer.

Wat Boek leest gy ?

ik leze Erasmus, en Esopus.

leert gy iets van buiten ?

I learn

I learn every day a Fable.

Will you let my hear some of them?

With al my heart.

On a time a Raven found a piece of chees

And went to sit upon a tree.

a Fox going by , espied him with his Cheese.

He begaan to salute him in these terms.

M . Raven, I wish you all happiness.

Passing by this way , I saw you by chance in this tree.

and I did much wonder to see you so fine.

For it is reported abroad , that you are as black as pitch.

And I see you are whiter than snow.

You exceed the Swans in whiteness.

t'Samenspraak.

Ik leere alle dagen een Klught.

Wilt gy 'er my eenige van laten horen ?

Van gantscher herten.

Een Raaf vont eens een stukke Kaas.

En ging 'er mee op een boom sitten.

Een Vos daar voorby gaan-de , worde hem gewaar met zijn Kaas.

hy begon hem te groeten op dese manier.

M . Raaf , ik wens u alle geluk.

bier voorby gaande , sagh ik u by geval in desen boom.

En ik verwonderde my seer u zoo schoon te zien.

want het gerucht gaat , dat gy zoo swart als pek zijt.

En ik sie dat gy witter als sneeu zijt.

Gy overtreft de Swanen in wittigheit.

And

And if your voice be as fine as your Feathers,
I assure you, that you deserve to be King of Birds.

The Raven was so foolish as to give credit to his flatteries and prepared himself to sing.

As soon as he opened his bill, his chees fell down.

the Fox snatched it up, and fell a laughing and a jeering at the Raven

Then the poor bird was ashamed, and angry with herself for the loss of her chees.

that is a pretty Fable.
Do you apprehend its meaning?

I think I do.

It is easy to be understood.

It speaks it self.

Those that are greedy of praise, find many

En indien u stem zo schoon is als wve vaders, zo ver- seker ik u dat gy meer- dig zijt Koning aller Vo- gelen te zijn.

De Rave was zoo zot dat by zijn vleijerijen geloof gaf, en bereide zig te singen.

Zoo baast als by zijnen bek openende ontviel hem zijn kaas.

De Vos snapiese op, en gingh hem daar na belachen en bespotten.

Doen worde den armen Vogel beschamt, en quaat op hem zelf om't verlies van zijn Kaas.

Dat is een aardige Klught.

Begrijpt ghy denzin daar van?

Ik gelove ja,
het is licht om te verstaan.

het spreekt zelf.

Die gene die graagh ge- presen zijn, vinden veel flat-

flatterers which do imprint in their mind an opinion and pride themselves , which makes them lose the good qualities that they had.

It is very true.

We must not believe flatterers.

I do not love them, but rather hate them.

They are very dangerous, when Kings and Princes give ear to what they say.

Kings that give ear to flatterers are commonly cruel.

Yea, we have many Examples in Histories.

Witness Nero, who was so cruel and Barbarous , that he put his own Mother to death, and his Wife Octavia, his Master Seneca, and

t Samenspraak.

vleijers die haer een inbeelding en bovaardigheit in den zin dracken, de welk haer doet verliesen die goede hoedanigheit diese badden.

Dat is zeker.

Wy moeden geen vleijers geloven.

Iken beminse niet , maar daar en tegen haat ik se.

Zy zijn zeer gevaelijk, als Koningen en Princen haer gehoor geven.

Koningen die vleijers gehoor geven zijn gemeenlijc wreid.

Ja , wy hebben veel voorbeelden in de gedenkschriften.

Getuige Nero , die was soo wreid en ongeschikt , dat by zijn eigen Moeder ter door brocht , en zijn wif Octavia , en zijn Meester Seneca , en al die al

al those that proffessed honesty and uprightness.

Who was this Nero ?
He was a Roman Emperour.

His cruelty went so far, as to set the City of Rome on fire for his pleasure ; and he Accused the Christians of that conflagration , which caused the persecuting of them.

He persecuted them in such sort, with so Barbarous a cruelty , that dayly he caused them to die upon scaffolds, and in the night he caused their bodies to be burnt, to give more light.

What became of that Monster ?

He perished as he deserved.

Was he Killed ?

gene die eer en oprechtigheit beminden.

Wie was desen Nero ?
Hy was een Rooms Keiser.

Zijn wredeheit ging zoo verre, dat by de Stad Ro-men in brand stak tot zijn eigen lust ; en hy beschuldigde de Christenen daar mede , om voorzaak te hebben van haare te vervolgen.

Hy vervolghde dese zoodanig, met sulken Barbarischen wredeheit, dat hyse by daag op Schavotten liet doden, en by nacht dede by hare lichamen verbranden , om meer licht te geven.

Wat gebeurde dat Misgeboorte ?

Hy vergingh gelyk hy verdient had.

Wiere hy gedoecht ?

No, but being hated of all the World, he was at last forsaken by his own Friends, then he fled, and being pursued, he was found dead in a den.

What did they do with his body?

I will tell you an other Fable.

I hear you a dog swimming over a River, did carry in his mouth a piece of flesh

The Sun did shine.

The Dog seeing the shadow of his piece of flesh in the water, did think with himself that it was another piece bigger than that he had.

He opened his mouth so catch at it, and so he lost what he had, and his hope altogether.

Afterwards he acknowledg'd

t'Samenspraak.

Neen, maar hy worde van al de Werelt gehaat, en ten laasten van zijn eygen Vrienden verlaten, daar na vluchte hy, en zynnde vervolgt, wiert hy in een kuil doot gevonden. Wat deden sy met zijn lichaam?

Ik sal u een ander Klucht verhalen.

Ik hoor u.

Een hond zwemmende over een Rivier droeg in zynen bek een stuk vleis.

De Sonne scheen.

De hond siende de schaduw van zijn stuk vleis in 't water, hy doet by nem self dat 'et een groter stuk was als dat hy had.

Hy opend'e zynen bek om het te snappen, en zoo verloor hy dat hy had, en zyn hope daar en boven. Daar na erkende hy zijn ledged

ledged his fault , and fell a barking out in such like manne.

I am very unfortunate, I had enough, if I had been wise.

And now I have nothing because of my coveteousness.

It is a fine thing to be content with what one has.

We must not leave a certainty for an uncertainty.

Moderation is very commendable in all things.

There are many people that are like to this Dog , who are never content.

There are many, the more they have, the more they would have
He has enough that is content.

That is true , a conten-

t'Samenspraak. 21.

Zotheit , en begost aldus uit te blaffen op sulcker wijse.

Ik ben zeer ongeluckig , ik hadde genoech , indien ik wijs geweest waer.

En nu heb ik niets ter oorzaak van mijnen gierigheit.

't Is een fraaje zaak vernoegt te zijn met 'et gene dat men heeft.

Wy moeten 't zekere niet verlaten om 't onzekere.

Matelykheit is zeer prijselijk in alle dingen.

Daar zijn vele Menschen die desen hondt gelijck zijn , die haer nooit vernoegen.

Daar zijnder veel.
hoe meer dat men heeft , hoe meer dat men wil hebben
Men heeft genoech als men vernoecht is.

Dat is waar , een ver-

B 3 ter

ted mind is a great treasure.

Seneca saith , that he that is content , and that desires nothing is as happy as Jupiter.

Our English Proverb may fit well this place.

A bird in the hand is worth two in the bush.

The Proverb is true.
All cover, all loose.

I remember I have read of many Kings who lost their Kingdoms by thinking to enlarge and increase them.

Can you mention some of them ?

Yes , and the first is Cresus that rich and last King of Lydia who being not content with his Kingdom , nor with his

t Samenspraak.

noegt gemoet is een grote Rijkdom.

Seneca seit dat hy die ver- noegt is , en niets en be- geert also geluckig is als Jupiter.

Ons Engels Spreekwoort voegt zich bier wel.

Eenen Vogel in de hant , is beter als twee in 't Bos.

De Spreuk is waar.

Die alles begeert , verliest alles.

Ik ben indachtig gelezen te hebben van veel Koningen die haar Koninkrijken verloren , om datse sich dochten te verrotten en te vermeerderen.

kont gyder eenige van noe- men ?

Ja , en d'eerste is Kresus die rijke en laaiste Koningh van Lydien , die met zijn eigen Koninkrijk niet vernoegt was , noch met zijn Rijkdom- riches ,

riches , undertook a war against Cyrus , and was overcome , and besieged in his chief City of Sardis , which being taken , Cyrus took him Prisoner , and intended to have alive .

But as he was at the stake , remembering that Solon had told him , That a Man could not be happy before his death .

he named three times the name of Solon .

Cyrus was desirous to know the reason why he named Solon .

having known the reason of it , he saved his life , considering that alike accident might happen unto him .

What became of that

dommen , hy vong Oorlogh aan tegen Cyrus , en wiert overwonnen , en belegerd in zijn hoofdstad van Sardien , de vrelke genomen zijnde , nam hem Cyrus gevangen , en vras van sijn hem levensdig verbrant te hebben .

Maar als hy aan den staak stont , vriert hy indachtig dat Solon hem gesiet had , dat een Mensch voor zijn doodt niet gelukkigh kost zijn .

Hy noemde de naam Solon driemaal .

Cyrus vras bezerigh om te vreten door vrat reden dat hy Solon noemde .

Zoo haast als hy de reden daar van vrist , bevrijde hy zijn leven , aannmerkende dat hem sulken ongeval ook kost gebeuren .

vrat gebeurde desen armen

poorking after that ?
Cyrus kept him al-
ways with him , and
made him his Coun-
seller.

To buy and
sell.

Sir , what lack you ?

What will you be plea-
sed to have ?

take the pains to come
in.

Shew me fine Clothe.
Of what colour , will
you have it.

Let me see some black
clothe.

This is not fine enough
This dōth not please
me.

Shew me another
peice.

Sir , there is some of
the finest that we ha-
ve.

t Samenspraak.

Koning daar na ?

Cyrus bielt hem gedurigh
by hem , en maakte hem
zijn Raatsbeer.

Om te kopen en
verkopen.

Mijn Heer wat ontbrekt
u ?

Wat belieft u te hebben ?

Neemt de moeyte om in te
komen.

Laat my fijn Laken zien.
Van wat kleur wilje 't
hebben.

Laat my wat swart La-
ken zien.

Dit is niet fijn genoeg.
Dit en behaagt my niet.

Toont my van een ander
stuk.

Seigneur , daar is van 't
fijnste dat wy hebben.

I haves een finer in an other shop.

Sir , it is impossible. come, how much a jard?

Thirty Shillings.

Tis not Cloth of 30. Shillings.

Sir , you shall find no finer in any other place.

I will give 25. for it. I can't give it for that price, it cost me more.

Why do you say so ? Shew me some gray Clothe.

There is some of the finest in the world.

How much a yard? Five and thirly Shillings.

This is finer than the black.

You are too dear. I am going to another shop.

Sir, do what you please: but you shan't find any finer.

Ik heb fijnder gesien in de ander Winkels.

Monsieur , 't is onmooglyk.

Kom hoe veel de garde ? dertig Schellingen.

't Is geen Laken van 30. Schellingen.

Mijn Heer , gy sult ner-gens fijnder vinden.

Ik salder 25 voor geven.

Ik kan't voor die prijs niet geven, het kost my meer.

Waarom seghe dat ?

Toont my grau Laken.

Daar is het van't fijnste in de Wereldt.

Hoe veel de jard ?

Vijf-en-dertig Schellin-gen.

Dit is fijnder als het swarte.

Gy zyt te dier.

Ik ga in een ander Winkel.

M. H. doet wat u belieft , maar gy kunt geen fijnder vinden.

Tell me your last word
I will bate you but six
pence a yard.

will you take 28 ?

No Sir.

Sir, will you have it for
29 ?

Come , give it me.

I assure you , you have
it very cheap.

Sir I hope you will
come agayn another
time to see me.

How many yards must
you have ?

how many must I have
for the suite and cloke?

You must have 10 yards

Who is your taylor ?

'T is Master John.

Have you any Holland
Cloth here ?

Yes Sir , and Spanish
Cloth also.

Will you see any ?

No not now , fare well
Sir ?

Sir , your humble ser-
vant til to morow.

t Samenspraak.

Seght my u Laatste voort.

Ik wil u maar ses stuvers
afslaan op d' Elle.

Wilje 28. nemen ?

Neen mijn Heer.

Signeur , wilje 't voor 29
hebben ?

kom geeft 'et my.

Ik verzecker u dat gy het
goet koop hebt.

Sr. Ik hoop dat gy op een
ander tijt my weer wilt
komen besoeken.

Hoe veel garden moet gy
hebben ?

hoe veel moet ik hebben
voor 't kleet en mantel ?

Gy moet 10 garden.

Wie is uwen Kleermaker ?

't Is Meester Jan.

hebt gy hier eenvig Hollants
Laken ?

Ja Heer , en ook Spaans
Laken.

Wilt gy iets zien ?

Neen nu niet , vaart wel ,
Heer.

Heer , u ootmaedige Die-
naar , tot morgen. The

The Tailor.

Can you make me a suit and cloke?

Yes Sir, when would you have them?

Four or five dayes hence.

You shall have them.

I pray you fail not.

Shall I take your measure?

Yes, make not the sleeves too narrow.

They shall be large enough.

But you lack some lining.

Canvis, for staies.

Silk and buttons.

Galloon to bind the neck.

Cotten for Drawers and pockets.

De Kleermaker.

Kunt gy my een kleet en mantel maken?

Ja Heer, wanneer wilt ghyze hebben?

Over vier of vijf dagen.

Gy zult se hebben.

Ik bid u manqueert nie.

Sal ik u de maat nemen?

Ja, maakt de mouwen niet te nau.

Zy sullen wijt genoegh zijn.

Maar u gebreekt voering.

Canefas tot stijfsel.

zye en knopen.

Galon om den hals te borden.

Voering voor de broek en sakken.

hooks,

hooks eyes and tape.
a neck loop for the
cloke.

I did forget to desire
you that all be well
sowed.

How will you have it
sowed.

I will have the cloke fi-
ne drawn.

The coat renderd.

The doublet seam pric-
ked.

The linings backstich-
ed.

The seams of the
breches forestiched
and privistiched.

Furnish all the rest , I
will satisfie you.

Sir , there is your suit.

I am obliged to you
that you have maed
such haest.

There is a suit well
made.

How much must you
have ?

Sixteen Shillings.

t'Samenspraak.

ogen , en Lint tot.

Een Mantel-lisse.

Ik vergat n te seggen dat
alles wel genaait mach
zijn.

Hoe wilt gy 't genaait heb-
ben.

Ik wil de Mantel gestopt
hebben.

De Rok geuitert.

Het Wambus met een En-
gelse naat genaait.

De Voering met een agter-
steek.

De naden van de broek voor
gestikt en met een verbor-
gen steek over genaait.

Besorgt al de rest , ik wil u
vernoegen.

Mijn Heer,daar is u Kleet.

Ik ben aan u verpligt , dat
gy u soo gehaast hebt.

Daar is een kleet wel ge-
maakt.

hoe veel moet gy hebben.

Sestien schellingen.

T'is

T' is a little too much,
there is twelves content
your self with that
Those buttons please
me well.

where have you bought
them ?

I have bought them of
Mr. Day well but are
you satisfied.

Yes Sir , seeing you will
give me no more.

But I would have you
satisfyed.

Yes Sir , I am content.

An other time I will
send for you.

Sir , command me.

Do you work for Ma-
ster Tomkins ?

No , Sir.

I wil recommend you
to him.

You will oblige me.
farewel, il remember to
go to him to morrow.

I have spoken to him
of you.

Go there from me.

T is een weynig te veel;
Daar zijn twaalf zijt
vergenoege daer mede.
Die knopen behagen my
wel.

Waar hebt' die gekoght ?

Ik hebse gekoft van Mr.
Day wel , maar zijt gy
vernoegt.

Ja mijn Heer , dewijl gy
my niet meer geven wilt.
Maar ik wil hebben datje
van my voldaan zijt.

Ja mijn Heer , ik ben te
vreden.

Ik zal u op een ander tijt
meer ontbieden.

M. H. gebiet my.

Werkt gy voor Meester Tom-
kins ?

Neen mijn Heer.

Ik sal u hem aanbieden.

Gy sult my verpligten.
vaart wel , gedenkt mor-
gen by hem te gaan.

Ik heb hem van u gespro-
ken.

Gaat daar van mijnen
weg en.

I will not fail.
Go there then.
Well Sir.

An Application upon the auxiliary verbs with the negation and the adverbes of place.

I have a good friend at London.
Is he an English man ?
No he is a Dutch man.
For my part, I have no friends in this country.
Have you any mony , one rent ?
I have none.
Have you any Children at London ?
I have three.
Have you been in Iermany.
Has the King of France

t'Samenspraak.
Ik zal't niet nalaten.
Gater dan.
wel Sinjeur.

Een toevoeging op de helpwoorden met de ontkenningen, en de bywoorden der plaats.

Ik heb een goet Vriend te Londen.
Is het een Engelsman ?
Neen by is een Duitsman.
My belangende, ik heb geen Vrienden in dit Lant.
hebt gy gelt op renten ?
Neen ik geen.
hebt gy kinderen te Londen ?
Ik heb 'er drie.
hebt gy in Duitflant ge-weest.
Heeft de Koningh van

a gallant Army ?

He has a most powerful one.

has the Duke of Tuscany any money ?

he has a great deal.

Or he hath none.

hath he friends at Rome ?

he hath none there.

have we not handsome Ladies in England ?

We have some of the handsomest of all the World.

have ye any Wine ?

Yes we have.

have we any Friends at Madrid ?

We have none there.

It is two hunderd leagues from Paris.

Dover is but threescoor mijl hens.

There was yesterdays a brave man with me.

t'Samenspraak.

Vrankrijk een schoon Leger ?

hy heeft'er een dat heel machtig is.

heeft den grooten Hertogh van Toskane gelt ?

hy heeft veel.

Of hy heeft geen.

heeft hy Vrienden te Rommen ?

hy heeft'er gene.

hebben wy geen schoone Juffers in Engelant ?

wy hebben'er van de alder schoonste in de werelt.

hebt ghy wijn.

Ia wy hebben.

hebben wy Vrienden te Madril ?

wy hebben'er geen.

Parijs is twee hondert uur gaans van hier.

Douvers is maar t'zeftigh mijlen van hier gele-

gen.

Daar was gisteren een braaf man by my.

There

There are two most famous Universities in England.

are there any Colledges?

There are many?

I believe there are thirty have you any Friends?

I have none here.

But I have some there.

If I had a horse I would go a hunting for I am always in Exercise or else.

I am not not in a good humour.

Is Prince Rupert in Germany?

I do not know where he is.

he hath been in France lately.

he shewed me a gallant Book.

have you been in Italy?

I have never been there

I will go with you to Rome.

e'Simenspraak.

Daar zijn twee beroemde hoge Scholen in Engeland.

Zijn daar eenige Colegien?

Daar zijnder veel?

Ik geloof datter 30 zijn. hebt gy hier Vrienden?

Ik hebber geen.

Maar ick heb't er daar.

Indien ik een Paart had ik soude ter Jagt gaan, want ik ben altijd in oefeninge of.

Mijn hoofd staat my niet wel.

Is Prins Robbert in Duitsland?

Ik weet niet waar hy is.

Hy heeft onlangs in Vranckrijk geweest.

Hy heeft my een deftigh Boek laten zien.

hebt gy in Italien geweest?

Ik hebber nooit geweest.

Ik wil met u na Romen gaan.

Are you weary ?

Are you there ? Yes Sr.

I am extreamly weary.

Are you content ? No.

Do you go yet to Ma-
ster Johnson ?

I go there no more ?

He told me so.

I will tell it to Master
Dod.

I have not slept well.

I can't rest.

Teach me to speak
English : and I will

Teach you to speak
Dutch.

you do not speak it well

Jacob is grown rich but,

Will is become poor.

How do you know
that ?

There is alwaies Com-
pany at his house.

they eat much Fish and
devour more meat.

Do they speak good
English at London ?

Do they speak good
Dutch at Amsterdam ?

Zijt gy moede ?

zijt gy daer ? ja mijn Heer.

Ik ben uitnemende moede.

Zijt gy te vreden nu ?

Gaat gy nog tot Meester
Jansons ?

Ik ga daar niet meer.

Hy heeft het my geseyt.

Ik sal 't Meester Dod seg-
gen.

Ik hebbe niet wel geslapen.

Ik kan niet rusten.

Leert my Engelsch spre-
ken.

En ik sal u Duits leren
spreken.

Gy spreekt het niet wel.

Jacob is rijk geworden.
maar Willem is arm ge-
worden.

hoe weet gy dat ?

Daar is altijd geselschap
tot zynent.

Sy eeten veel vis , en et-
sinden meer vleis.

Spreekt men goed Engelsch
tot Londen ?

Sprekense goed Duits t' Am-
sterdam ?

They speak very well there.	t'Samenspraak.
Where are your Friends?	Daar wert zeer wel gesproken.
They are gone out of the Town.	Waer zijn u vrienden?
Whither are they gone?	Zy zijn uyt de Stadt gegaan.
Where are your Sisters?	Waer zijn sy gegaan?
My Sisters are Married. His Sister will be Married to morrow.	Waer zijn myne Susters?
They are a bed.	mijn Susters sijn getrouwet.
They are in town.	Sijn Suster sal morgen trouwen.
They are gone into the countrey.	Zy zijn te bed.
When will they return home?	Zy zijn in de Stad.
I am not sure of it.	Zy zijn in 't Landt gegaan.
My Master is hindred.	Wanneer willese weer i'bys komen?
My Lady is busy.	Ik ben daar van niet seker.
I wish you good night.	Mijn Meester heeft beletsel.
my Master praieth you to stay.	Mevrouw is bezig.
Is your Master up?	Ik wens u goede nacht.
he is a rising.	Mijn Meester versoeckt u matte toeuen.
	Is Meester opgestaan?
	hy staat op.

There

There is happen ed
an accident.

To whom?

To Sir , Thomas
Allen.

I know him of whom
you speak.

This Chamber is cold.
It is colder to day
than yester day.

It is not so cold as it
was yester day.

It is good weather.

That is good for our
health.

It is fair weather for the
season.

It is ill weather for the
season.

It is misty.
the weather is un whol
some.

Who is above ?
There is no body.

There is company.
how long is 't since you
saw your Master ?

I was with him yester
day.

Daar is een toe-val ge-
beurt.

Aan Wie?

Aan mijn Heer Thomas
Allen.

Ik kenne hem van wien gy
spreekt.

Dese Kamer is kout.
het is heden kouder als
't gisteren was.

Het is zoo kout niet als het
gisteren was.

het is goed weer.

Dat is goed voor onse ge-
sontheyt.

Het is schoon weer na den
tijt van 't jaar.

Het is quaat weer na den
tijt van 't jaar.

't Is mistig.
't Is ongesont weer.

Wie is daar boven ?

Daar is niemant.

Daar is geselschap.

Het is lang geleden dat gy

u Heer gesien hebt ?

Ik was gisteren by hem.

He is a man of wit.	t'is een verstandig man.
He is a very brave man.	't is een zeer staay man.
I never saw a gallanter man.	Ik heb nooit frayer man gesien.
That man pleaseth me.	die man behaagt my.
He's a gallant man.	't is een braaf man.
He's a man of good repute.	't is een man van aansien.
a stout, and very noble man.	Een groot, en klockmoe-dig man.
Politick.	Burgerlijk.
Judicious.	Van goet oordeel.
Honorable.	Eerwaardig.
Active.	Behendig.
Of good account.	Wel geacht.
But his Brother is an impudent, giddy-headed, simple, empty fellow.	Maar zijn Broeder is eenen onbeschoften, onbesuis-den, onwetende daar niet in en is.
He is a very vain fellow.	hy is een zeer ydel Mensch.
he is a great pretender.	hy is een op'snyer.
he's a proud fellow.	't is een bovaardig gesel.
he's a very logger-head.	't is een lompert.
he's a dunce.	't is een botterik.
he's a broken fellow.	Het is met hem verloo-pen.

have

have you heard of that great Banckrupt, that happened this week? Breaking and deceiving is Practised much now a dayes.

This World is compared to a great ware-house, where is sold all sorts of merchandize, every one strives who can best deceive his companion: if ever were a time to be cautious, it is now.

Of weights and measures commonly used in England.

The most common weights used in England, are Troy and Avoir dupois; by the first is weighed Wheat,

hebt gy gehoort van dat groot Bankroet, datter dese week gespeelt is? Ban-roet spelen en bedriegen werdt beden zeer gepleegt.

Dese wereld wert vergeleken by een groot Pakhuis daar men alderhande Koopmanschap verkoopt een yegelijk strijt om te zien wie zijn medegezel best kan bedriegen, indien'er oit een tyt was om op zijn hoede te zijn, soo is het nu.

Van de gewigten en maten, die men gemeinlijk in Engeland gebruikt.

Het gemeenste gewicht dat men in Engelandt gebruikt, is Troy en Avoir du pois ȝ. by 't voorste weegt men Tarwe, broot,

Bread, Gold, Silver,
&c.

Which Troy - weight containes in every pound twelve ounces, every ounce twenty penny-weight, and every penny weight twenty four grains, where, by a mark - weight ariseth just to eighty ounces.

by the second and more common weight of Avoirdupois is weighed all kind of Grocery ware, physical drugs, all gross wares as Rosin, Pitch, hemp, &c. and all Iron, Copper, Tin, or other metals. This weight hath sixteen ounces to the pound, and is divided into grains, scruples, drams, a pound Avoirdupois contains 16 ounces 128 drams

t'Samenspraak.

Gout, Silver, &c.

Dat Tray - wight heeft twaalf onsen in't pont, elk onsen twintig penningwichten; en elke penning - wigt 24. greynen, door het welk een Mark - wight opklamt effen tot tachtig onsen.

Met het tweede en gemeinder gewicht van Avoirdupois, wert gesvegen alderhande Kruydeniers waren, droge genees Kruyden, alle grove waren, als bars, pek, bennip, &c. en Iser, Koper, Tin, of andere Metalen. Dit gewicht heeft sesien oncen in het pont, en wert verdeilt in greinen, scrupels, dragmas, en oncen, zoo dat een pont Avoirdupois, inhoudt 16. oncen 128.

384. scruples and
7680 grains.

How Ale and Beer
is measured.

These two sorts of Liquor are measured by pintes, quarts, pottles, gallons, firkins, kilderkins and Barrels; so that a Barrel of Beer contains two Kilderkins, four firkins, thirty two gallons, sixty four pottles, 128. quarts, and 256. pints, so that the Barrel of Ale is less than the Barrel of Beer by 32. pints, and 16. quarts.

The measure of
Wijn, Oyl, and Honey.

A Tun of Wine is two Pipes or Butts, three

t' Samenspraak. 39
dragmas 384. schrapels
en 7680. greins.

Hoe Ael en Bier
wert gemeten.

Dese twee soorten van drank vverden gemeten by pinten quartien, potels, gallons, vierendels half-vaten en Vaten; Zoo dat een Vat Bier inhout tvree half-vaten, vier vierendels, 32. gallons, 64. potels, 128. quartien, en 256. pintjens, zoo dat het Vat Ael 32. pintjens, en 16. quartien kleynder is als het Vat Bier.

De maten van
Wijn, Oly, en Honig.

Een Ton Wijn is tvree pijpen, drie poinson, vier pun-

punchions 4 Hogsheads, six Tierces, eight Barrels, fourteen Rundlets, 152 gallons, 504 Pottles 1008 quarts 2016 pints: and note that one gallon of Wine contains 8 pound of Troy weight.

Measures of Grain.

All Kind of Grain is measured by Troy weight, of which eight pounds makes a gallon, whereof are made pints, quarts, pottles, gallons, pecks, half Bushels, Bushels, Strikes, Cornooks, Quarters and Lasts, now a Last is ten quarters, twenty, Cornooks, forty Strikes, eighty Bushels, 160 half Bushels, 320 pecks, .647 gallons,

t'Samenspraak.

oxhoofden, zes Tierces, acht vaten, veertien Rundlets, 152 Gallons 504. Pottels, 1008. quarten, 2016. pintjes: merkt dat een Gallon wijn inhout 8 pond troy-wicht.

Maten van 't Koren.

Alderhande Koren wert by Troy-wicht gemeten, van 't welk 8. pond een Gallon maken, daarvan werden gemaakt pinten, quarten, pottels, Gallons, vierde-vaten, half schepels, schepels, mudden, sacken, quateren en Lasten, nu een Last is tien quarten, twintigh mudden, veertigh sacken, tagtig schepels 16. half schepels, 320. vierde-vaten, 647. Gallons, 1280.

Dialogues.

1280 pottles, 2560
quarts, and 5120
pints.

Of Iron and Lead.

Iron is counted by the
pound.

Hundred Tun ; of
which a Tun is 200.
or 224. pound, Lead
is reckoned by the
pound, hundred, and
Fodder ; a Fodder is
nineteen hundred and
a half, at a 122. to the
hundred ; Tin, Cop-
per, and Latten have
112. pounds to the
hundred.

Of Fish.

Ling, Cod, or Habar-
dine have 124. to the
hundred.

Herrings are counted
by the hundred, thou-
ands and Lasts ; a Last
is 10000. every

t' Samenspraak. 41

1280. pottels, 2560.
quarts, en 5120. pin-
tjens.

Van Yser en Loot.

Iser wort gerekent by de
ponde.

Hondert Ton ; van 't
welk een Ton is 200. of
224. pont, Loot wort
gerekent by de ponde,
hondert, een voeder ; een
een voeder is negentien
hondert en een half, tot
122. in 't hondert, Tin,
koper, en Blik heeft 112
pont in 't hondert.

Van Vis.

Lenge Lalberdaan, hebben
124. in 't hondert.

Haringen werden getelt by
de honderden, duizenden
en Lasten ; een Last is
10000. elk thousand
C 5 thou-

thousand 1200. and
every hundred, 120
to the hundred.

Of Paper and Parchment.

A Bale of Paper is ten Ream, a Ream is twenty quires, and every quire twenty five sheets. A Roul of Parchment is five dozen, a dozen twelve skins.

Of Wooll.

A last of Wooll is twelve sacks, a sack is two weys; a wey six Tod and a half; a Tod is two stone, a stone is fourteen pound, and a clear is half a stone; so that a last of Wooll contains 312. stone, or 156. Tods.

t'Samenspraak.

1200. en elk bondert,
120. in 't bondert.

Van Pampier en Parkement.

Een Baal Pampier is tien Riems, een Riem is twintig boek, en elk boek vyf-en-twintig bladen.
Een Rol Parkement is vyf dozijn, een dozijn twaalf vellen.

Van Wolle.

Een last Wolle is twaalf zakken, een zak is twee Wagens, een wagen ses Tod en een half; een Tod is thoe steen, een steen is veertien pondt, en een clear is een halven steen; zoo dat een last wollen inhoudt 312. steen of 156. Tods.

Hond

*How mony is num-
bred in England.*

The least piece of mo-
ney with us is a
farthing, where of two
makes a half penny,
four of them a penny,
four pence makes a
groat, twelve of them
a Shilling, five Shil-
lings a crown, six
Shillings eight pence
a noble, two nobles
makes a Mark, three
nobles a pound.

The five Shillings or
crown of Silver
weigheth just an
ounce Avoir dupois.

*The measures of
England.*

Three Barly - corns
makes an inch, twelve
inches a foot, three
foot a yard, five yards
and a half a perch,
four

*Hoe 't gelt getelt
wert in Englant.*

*Het kleinste stuk gelt is
een oortjen, hier van
maken de twee een halve
penning st. vier pennin-
gen maken een groat,
dry groaten sijn een En-
gelse schelling : vijf
schellingen een Kroon,
ses schellingen en aght
penningen een noble, sijn
een mark, en dry nobels
een pont Starlings.*

*De vyf schellingen of Sil-
veren Kroon weegt effen
een ons Avoir dupois.*

*De Maten van
Engeland.*

*Drie Garsten-Korens ma-
ken een duim breed, twaalf
duim een voet, drie voet
een garde, vijf garden en
een half een perch, 4 per-
pearce.*

peaches in breadth,
and ten in length, a
Rood, and four Roods
make an Acre.

An English mile is 8.
furlongs, 88. scores
320 peaches, 1056.
paces, 1408. ells,
1760. yards, 5280.
feet, 63360. inches
and 190080. Barly-
Corns in length.

Of Time.

When saw you them?
Yesterday.
Th' other day.
This morning.
This evening.
Not long ago.
a few daies ago.
a seven night ago.
a fortnight ago.
Three weeks ago.
a Month ago.
Long sinice,
a Monday was seven
night :

t'Samenspraak.

ken in de breedte, en tien
in de lengte, een Roede
en vier Roeden maken
een morgen.

Een Engelse mijl is 8 fur-
longs, 88 scoors is 320
perken, 1056 treden,
1408. Ellen, 1760.
garden 5280. voet,
63360. duim, en
190080. garsten korens
in de lengte.

Van den Tijt.

wanneer sag je haar lieden.
Gisteren.
Des daags.
desen morgen.
desen avont.
niet lang geleden.
weinig dagen geleden.
voor acht dagen.
voor viertien dagen.
voor drie weken.
voor een Maant.
lang geleden.
toekomende Maandag over
acht dagen :
This

This day fortnight.
It will be to morrow
three weeks.

To morrow come fort-
night.

Weddensday come
three weeks.

how many daies is in
each Moneth?

Theirty daies hath Se-
btember, April, June,
and November, all the
rest have thirty and
one, except it be Fe-
bruary alone.

But every leap-year:
February hath twenty
nine, of the day, with
the several divisions
thereof.

An Artificial Day con-
sists of 12 hours, a na-
tural day of 24 hours.
The Athenians began
their day from Sun-
set; But the Jews,
Chaldeans, and Ba-
bylonians, from Sun-

Heden veertien dagen.
Het sal morgen drie weken
zijn.

Morgen over veertien da-
gen.

En Woensdag over drie
weken.

Hoe veel dagen zijnder in
elk Maant?

Dartig dagen heeft Sep-
tembet, April, Juni, en
November, al de rest heb-
ben dertig en een, uitge-
zondert Februari alleen.

Maar in elk Schrickel-jaar
heeft Februari negen-en-
twintig dagen, van den
dag, met verscheiden
deilingen van dien.

Een werkdagh bestaat in
swaalf uren, een nature-
lijke dach 24. uren, de
Athenen begosten haren
dach van de Zon onder-
gang; maar de Joden,
Kaldeen, en Babilonia-
nen, van de Zon opgang:
rise:

rise : the Egyptians and Romans , from midnight ; the Umbrians from noon ; or mid-day .

The day is accounted in England for payments of mony between Sun and Sun : But for indictments of murther , the day is accounted from midnight to midnight ; and so likewise are fasting dayes and holy-dayes . the principal Feasts and Holy dayes in the whole year ?

Sunday , or our Lords day .

New-y ears-day , or the circumcision of our Lord .

Twelfth-day , or the Epiphany of our Lord .

Candlemas-day , or the purification of the blessed virgin .

Shroyetide .

t Samenspraak .

de Egiptenaren en Romeinen , van middernacht ; de Ombrianen van de noen , of middagh .

Den dach wert in Engeland gerekent voor betalingen van gelt tusschen Zon en zon : maa. voor aanbrengingen van moorderis , wert den dach gerekent van middernacht tot middernacht ; en insgelyks zijn vastendagen en beylige dagen .

De voornaamste Feesten en heilige dagen van 't hele jaer .

Sondag , of de dagh des Heeren .

Nieuwe-jaars-dagh , of de besnyding ons Heeren .

Drie Koningen , of dertien dagh .

Lichtmis-dagh , of de svering van de gebenedijde Maagt .

Vastelavont .

Palm-

Palm
Goo
Ann
ble
Easte
Holy
As
The
ho
Ro
Wh
co
Mi
M
all S
Ch
na
vi
Sir
bi
fo
le
It g
It v
It g
It v
W
It i
Is
Ye

Palm-Sunday.	Palm-Zondag.
Good Fryday.	Goede Vrydag.
Annuntiacion of the blessed virgin.	Ons Lievrouwven Boot-schap.
Easter-day.	Paasch dag.
Holy- Thursday , or Ascension-day.	Heylige Donderdag.
The invention of the holy cross or holy Rood-day.	Hemelvaarts dag.
Whitsunday or pentecost.	Kruisvinding , of Roode dagh.
Michaelmas or Saint Michael.	Pinxter dag , of Sin-xen.
all Saints or all-hallows	St. Migbiel.
Christmas-day or the nativity of our Sa-viour Christ.	Alder heiligen.
Sir, you see the time bids me depart, therefore I will take my leav of you.	Karsdag , of de geboorte ons Heeren Jesu Chri-sti.
It groweth dark.	Mijn Heer , gy ziet den tijt gebiet my te vertrek-ken derhalven sal ik mijn affcheit van u nemen.
It waxeth evening.	Het wort donker.
It groweth clear day.	het wort avont.
It waxeth day.	het wort licht dagh.
What a clock is it.	het wort dagh.
It is eight a clock,	Wat uur is 't.
Is it so late?	het is acht uren.
Yes truly.	Is 't zoo laat ?
	Ja sekterlyk.

I hear the Clock strike.
Tell it.
have you told it ?
It is nine.
The Sun is risen.
The Sun is hot.
The Sun is down.
Its cold.
The daies are short.
Its fair weather.
The good weather is past.
We have well past the time.
I have lost my time.
The daies are longer by an hour.
The Sun goeth down by six a Clock.
It is past seven.
I go to bed.
Pray Sir , do me the favour to let me see you to morrow.
I'll I make bold to enjoy this your Good Company , &c.

Ik hoor de Klok slaen.
Teltse.
hebje ze geielt ?
het is negen.
De Son is op.
De Son is heet.
De Son is onder.
't Is kout.
De dagen zijn kort.
't Is schoon weer.
het goede weer is voorby.

wy hebben den tijt wel door gebracht.
Ik heb mijnen tijt verloren
De dagen zijn een uur gelengt.
De Son gaat ten ses uren onder.
't Is over seven.
Ik ga te bed.
Mijn Heer , doet my d'eer my morgen te komen bezoeken.
Ik sal mijn verstouten om u goet gezelschap te genieten , &c.

A

NOMENCLATOR, *English and Dutch.*

Consisting in familiar words with
variety of choise Phrases used in
common discours.

EEN

NAAMBOEKJE,

Engels en Duyts.

Bestaande in gemeynzame woor-
den, met verandering van uytgelesen
Spreucken die men in gemeyne
spraak gebruyckt.

T O T A M S T E R D A M.

Gedruckt by de Weduwe Mercy Bruyning,
op de Beurs-sluys. 1675.

This Book was
bought by Mathew
Road in Amsterdam
in April 1699 /
cost eight stivers

This book was bought

A VOCABULARY

E E N

Vertaalboekje.

O F the true
God, van
den waren
God.

The Godhead, *de God-
heyt.*

Lord, *Heere.*

Lordship, *Heerschapye.*

Almighty, *Almagtig.*

Blessed, *Gebenedijt.*

Blessedness, *Gelukza-
ligheyt.*

Holy, *Heylig.*

Merciful, *Barmhertig.*

2. Of God the Father,
van God de Vader.

The Father, *de Vader.*

Unbegotten, *ongegeelt.*

The first, *de eerste.*

The Creator, *de Schep-
per.*

The Creation, *de sche-
ping.*

3. Of God the Son,
van God de Zoon.

The Son, *de Zoon.*

Begotten, *Geboren.*

a Saviour, *een Salig-
maker.*

a Redeemer, *en Verlos-
ser.*

God and Man, *God en
Mensch.*

Incarnation, *Mensch-
werding.*

Conception, *Ontfan-
ging of bevruchting.*

Nativity, *Geboorte.*

A 2 Swad-

4.
Swadling-cloaths, *Luu-ren*, *Kints-doecken*.
an In, *een Herberge*.
a Stable, *ecnen Stal*.
a Manger, *Kribbe*.
Baptism, *Doop*, *doopsel*.
Fasting, *vasten*, *nugteren*.
a Cross, *een kruys*.
Crucifixion, *krausinge*.
Death, *Doodt*.
Burial, *Begraafnis*.
Heaven, *Hemel*.
Glory, *Lof*, *Heerlijkhelyt*.
Hell, *de Helle*.

---

4. Of the Holy Ghost,
van den Heyligen Geeft.
the Holy Ghost, *den Heyligen Geeft*.
Proceeding, *voortkomende*.
the Third, *de Derde*.
the Sanctifier, *den Heyligmaker*.
a Gift, *een Gave*.
Grace, *Genade*.

Faith, *Gelooye*.
Hope, *Hope*.
Love, *Lievde*.
Peace, *Vrede*.
Joy, *Blydschap*.

---

5. Of Creatures, *van de Schepfelen*.
a Creature, *een Schepsel*.
a living Creature, *een levendig Dier*, *of Schepsel*.
Rational, *redelyk*, *bilyk*.
Sensitive, *zinlyk*, *gevoelyk*.
Vegetative, *dat groejende kragt heeft*.

---

6. Of Creatures, *van Schepfels*.
an Angel, *een Engel*.
a Spirit, *een Geeft*.
a Man, *een Man*.
a Woman, *een Vrouwe*.
an Infant, *een kintje*.
a Boy, *een Jongen*.
a Girl, *een Meisjen*.
a Youth

a Youth, een Jongeling.
a Young man, een Jong
man.

an Old man, een oude
man.

an old Woman, een oude
Vrouw.

a Giant, een Reuse.

a Dwarf, een Dwerg.

7. Of the parts of Man
Body.

*Van de deelen des Men-
schen Lichaams.*

the Body, het Lichaam.

the Soul, de Ziel.

a Member, een Lidt.

the Skin, 't Vel, de huit.

the Flesh, 't vleesch.

Fatness, vetheyt.

Leanness, magerbeyt.

a Bone, een Been.

Marrow, 't Merg.

a Vein, een Bloedt-adar.

an Artery, Slag-of Pol-
ader.

a Sinew, een Zenuue.

the Pores, de Zweet-
gaten.

a Muscle, de Muis, of
een vleesaghtigheydt
van Leden.

the Head, 't Hooft.

the Fore-part of the
Head, 't voorste van 't
Hooft.

the Hinder-part, 't ag-
terste.

the Crown, de kruin.

the Hair of the Head,
't Hair van 't Hooft.

the Face, 't Aansicht.

the Forehead, 't voor-
hoofst.

the Eyes, d'Oogen.

the Nose, de Neus.

the Nostrils, de Neus-
gaten.

the Cheeks, de Wangen,
of kaken.

the Mouth, de Mont.

the Lips, de Lippen.

the Tongue, de Tong.

the Teeth, de Tanden.

the Ears, d'Ooren.

the Beard, den Baart.

the Chin, de kin.

the Nek, den hals, de nek.

A 3 a Shoul-

6.

a Shoulder, een Schouder.	ker Hand.
an Arm, een Arm.	the Breſt, de Borſt.
an Arm-pit, een Oxel.	a Pap, een Mamme.
an Elbow, een Elleboog.	a Nipple, een Tepel.
the Wrist, de knuift der vuift.	the Bosom, den Boezem.
the Pulse, den Pols.	a Side, een Zijde.
the Hand, de Hand.	a Rib, een Rib.
the Back of the hand, de Rug van de hand.	the Back, de Rug.
the Hollow of the hand, 't Holle van de hand.	a Back-bone, een Ruggraat.
a Span, een Span.	the Loyn, de Lenden.
the Fist, de Vuift.	the Belly, den Buik.
a Joint, een Lidt.	the Navel, de Navel.
a Knuckle, een kneukel.	the Huklebone or Hip, de Heup.
a Thumb, een Duim.	the Buttocks, de Billen.
a Finger, een Vinger.	the Thigh, de Dye.
the Fore-finger, de voorſte Vinger.	the Ham, de knieschijve.
the Middle-finger, de middelſte Vinger.	the Knee, de Knie.
the Little-finger, den kleynen Vinger.	a Leg, een Been.
a Nail, een Nagel.	the Calf of the Leg, het kuit van 't Been.
the right Hand, de regter Hand.	the Shin, de Scheen.
the left Hand, de flin-	the Ankle, het Enkel.
	a Foot, een Voet.
	a Toe, een Teen.
	the great Toe, den grooten Teen.
	the Heel, de Hiele.
	the

the Sole of the Foot, *de Voet-sole.*

---

8. Of the inwards Parts.
Van d' inwendige Deelen.
the Brain, *de Herssen.*
the Stomach, *de Mage.*
the Heart, *'t Hert.*
the Lungs, *de Long.*
the Liver, *de Lever.*
the Blood, *het Bloet.*
Flegm, *Fluim.*
the Kidneys, *de Nieren.*
the Spleen, *de Milt.*
the Gal, *de Gal.*
the Midriff, *Middelylies.*
the Caul, *de Huive.*
the Entrails, *'t ingewant.*
the Bowels, *de Darmen.*
the small Guts, *de kleynne Darmen.*
the Bladder, *de Blase.*
the Urine, *de Pis.*
-

9. Of the Accidents of
the Body.
Van de toevallen des Lichaams.
Bald, *Kaal.*

7.
One-ey'd, *Een-oogig.*
Blind, *Blindt.*
Squint-ey'd, *Scheel.*
Purblind, *Stikziende.*
Deaf, *Doof.*
Stammering, *Stameren.*
Lisping, *Lispend.*
Toothless, *Tandeloos.*
Dumb, *Stom.*
Gorbellied, *Dikbuik.*
Joult-headed, *Groot-hooft.*
Great-nosed, *Groot-neus.*
Long-tongued, *Lang-tong.*
Blubber-lipped, *Diklip.*
a Wart, *een Wratte.*
a Wen, *een Klier.*
a Blemish, *een natuurlyke Vlek.*
a Freckle, *een Sproet in 't Aansicht.*
Scurf, *Schorftheyt.*
a Tetter, *kleyn-loopen-de zeerigheyt.*
Lame, *Mank, Lam.*
the Hiccup, *den Hik.*

Sneezing, Niezing.

10. Of Diseases.

Van Ziekten.

a Disease, een Ziekte.
Paleness, bleekheit.
Numbnes, stijrigheyt.
Drowsines, slaperigheyt.

Pain, Pijn.

Amazednes, verbaastheyt.

Itching, Jeukinge.

Bed-red, bedhoudende
een die door ziekte te
bed leyt.

a Feaver or Ague, een
koortse.

the Head-ach, hoofst-
pijn.

Megrin, hoofst-sweer
aan d'ene zijde.

the Cough, den hoeft.

Hoarsness, heesheit.

Dotage, duttinge, suf-
finge.

Madness, dolheyt, ra-
zernye.

Tooth-ach, Tant-pijn.

8.

Rheume, den Snof of
loop der Neuze.

Swounding or Soun-
ding, bezwyming.

Fainting, verflauwing.
the Crainp, de kramp,
zenuw-trekking.

the Pal sic, de berocriheyt.
the Plague, de Pest, de
zwarigheyt.

a Fit, een vlaag, vlage.
an Imposthuine, ge-
swel, etter-buil.

the great Pox, de groote
Pokken.

the Canker, de kanker.

the Wolf, den Wolf.

the Gangrene, de in-
etende kanker.

the Leprosie, Melaats-
heyt.

the Measels, de Maze-
len.

Pimples, Puistjens.

Wheals, bladdes of
bleynen.

the Scab, krauwazie of
scharft.

a Scar, een Lidtteiken
van

9.

van een genesen wonde.
a Blow, or a stroke,
een slag.

Slumber, sluymeren vaak
the will, de wil.
the thoughts, gedagten.
the judgment, oordeel.
the voice, de stem.
the spirit, de geest.
Discourse, Praat.
a Cry, een schreeuw.
the breath, den asem.
a blowing, een geblaas.
Tears, tranen.
the life, 't leven.
the death, de doodt.

11. Of the Senses.

Van de Sinnen.
the Sight, 't Gesigt.
the Hearing, 't Gehoor.
the Smell, de Reuk.
the Taste, de Smaak.
the Feeling, 't Geroel.
a flink, eenen stank.
a sweet sinel, een soete

12. Of all sorts of Colours.

Van alderhande Verwe.
a sound, een geluid.
a Relish, geur of smaak.
Laughter, lach, lagching.
Weeping, weening.
a sigh, een zucht.
the Fancy, de inbeelding
of zintlykheyt.
the Memory, de gedag-
tenisse.
Forgetfulness, vergeten-
heyt.
Sleep, Slaap.
Watching, wakend.
a Dream, een Droom.
Snorting, Snorking.

White, wit.
Black, swart.
Brown, bruin.
Blew, blauw.
Gray, grijs.
Green, groen.
Red, root.
Yellow, geel.
Scarlet, Scharlaken.
Incarnation, Inkarnaat.
Crimson, Karmozijn.
Pale, Bleck.

Violet, Paars.	Sack - cloth , Hairen kleet.
Purple, Purper.	a Hat, een Hoet.
Sad, Donker.	a Cap, een Mutse.
Sad green , Donker groen.	a Perrewig, een Pruik.
Light green, Ligt groen.	a Hatband, een Hoetbandt.
Sea green, Zee groen.	a Coif, Huive, of Mutse.
Grafs green, gras groen.	a Crofs - cloth , een Flep.
Orange, Oranjen.	a Fan, een Waayer.
Flesh colour, Vleys kleur.	a Pinner, een Kapdoek.
Skie colour or Azure Hemels blaauw.	a Hood, een Vrouwen kaper.
Light russet , Ligt graauw.	a Nek-jewel, een Hals-cieraat.
Sad russet , donker graauw.	a Chain, een Keten.
—	a Bracelet, Erm-keten.
13. Of Cloathing. Van Kleeding.	a Neck-cloth, een hals-doek.
a Garment, een Kleet.	a Band, een Bef.
Apparel, kleederen.	a Shirt, een Mans hembt.
Cloth, Laken.	a Smock, een Vrouwen hembt.
Linnen, Linnen, Doek.	a Shift, een Hembt.
Silk, Zijde, Zey.	a Wascoat, een Borst-rok.
Thrid, Garen.	a Doublet, een Wambus.
Flax, Vlas.	a Sleeve, een Mouwe.
Canvas, Kanefas.	a but-
Fustion, Bomzyn.	

II.

a Button, een Knoop.	14. Of Meat.
Buttons, Knoopen.	Van de Spijse.
a Pair of breeches, een Broek.	a Steward, een Hovemeester.
a Point, een Veter.	a Caterer, een Spijskooper.
a Girdle, een Gordel.	Tood, voedsel.
a Skirt, een Schootje.	a Table, een Tafel.
a Gown, een Tabbert.	a Table-cloth, een Tafel-laken.
a Cloak, een Mantel.	a Napkin, een Servet.
a Riding-coat, eenen Rijtrok.	a Trencher, een Tafelbort, Teljoor.
an Apron, een voor-schoot, of schortekleet.	a Salt-seller, een Sout-vat.
a Loos-gown, eenen lossen Tabbert ofte Nacht-tabbert.	Salt, Sout.
a Glove, een Handtschoen.	Bread, Broot.
Gloves, Handtschoenen.	a Loaf, een Broot.
Stockens, Kouffen.	a Morsel, een brok.
a Shoe, een Schoen.	a Crust, een korst.
Shoes, Schoenen.	a Crumb, een kruim.
a Boot, een Laars.	a Bread-basket, eenen broot-korf.
Boots, Laarsen.	a Carver, een voorsnyer.
a Spur, een Spoor.	a Knife, een Mes.
a Slipper, een Muil.	a Mess, een Gerecht.
a Sole, een Zool, Zole.	a Dish, een Schotel-tje, of een kom.
Socks, Zokken.	a Porringer, een kom-metje.

meijc of kop om uit te eten.	- Fryed , gefruit , gesnerkt.
a spoon , een Lepel.	- Stewed , gestoofd.
a Plate , een Tafelberd.	- Minced , gedunt , of gekapt vleis.
a Platter or Dish , een Schotel.	a Pudding , een beuling of Worst.
Porrige , Lepel-spys , als Bry , Moes , Vleis-nat.	a baked Pudding , een gekruide Tarwen koek in een pan gebakken of in den Oven.
Pap , Pap , Bry.	a bag-Pudding , een fak-beuling.
Milk , Melk.	a sausage , Vleis-worst.
Cream , Room.	a Cake , een koek.
a Sillibub , een drank van Soetemelk en Wyn.	Fine Flower , fijn meel of bloeme.
Chees , Kaas.	Unleavened bread , ongedesemt broot.
Flesh , Vleis.	Rye - bread , Roggenbroot.
Veal , kalfs-vleis.	Houshold bread , Huisbroot.
Mutton , Schape-vleis.	Biskets Beschuit , Tweebak.
Lamb , Lams-vleis.	a Wafer , een Wafel.
Pork , Verken-vleis.	a Froys , een Struif.
Venison , Wiltbraat.	a Pancake , een Pannekoek.
Bacon , Spek.	
a Gammon of Bacon , eenen Ham ofte schink.	
Roast Meat , gebraden vleis.	
- Boiled , gezoden.	
- Baked , gebakken.	
- Broiled , op den Roster gebraden.	

a Custard, een Room-	Lampet.
taarte.	
a Tart, een Taarte.	a Towel, een Hand-
	doek.
a Flesh-pye, een vleis-	a Tooth-pick, een Tand-
Pastey.	stoker.
a Apple-pye, een Appel-	
Pastey.	
a Gainimon of bacon,	15. Of Drink.
een Ham, of Hespe.	
a Flich of bacon, een zy-	Van Drank,
Spek.	Drink, Drank.
a sallet, eenen Salait.	Wine, Wijn.
Vinegar, Eek, Azijn.	New Wine, Nieuwen
Oyl, Oly.	Wijn.
an Olive, een Olyve.	Dead wine, verschaal-
Sawce, Sauce.	den wijn.
Breakfast, Ontbijt.	Wormwood-wine, Alf-
Dinner, Middagmaal.	sem-wijn.
Bever, Agter middag-	Sider, Appel-drank,
eten.	Claret-wine, Ligt roo-
Supper, Avontmaal.	den wijn.
a Feast, een Gastmaal.	Red Wine, Rooden wijn.
a Smell-feast, een Pan-	Rhenish Wine, Rhyn-
lekker.	sen wijn.
Entertainer, een Ont-	Perry, Peer-drank,
haalder, onderhouder.	Beer or Ale, Bier, oft
a Guest, een Gast.	soet bier.
a basen, een bekken.	Hops, Hoppe.
an Ewer, een Gietvat,	a Brewer, een Brouwer.
	Dreggs, Droeffsem.
	a Pot or Flagon, een
	Pot,

<i>Pot, Kan ofte Kanne.</i>	Art, Konſt.
a Cup or beaker, een kop, ſchale of beker.	Opinion, Meeninge.
a bowl, een kop.	Judgment, oordeel of vonnis, ook gevoelen.
a bottle, een vles.	Mis-taking, misgryping, dwaling, bedrog.
a pot with two Ears, een pot met twee Ooren.	Suspition, vermoeden.
a Glafs, een Glas.	Doubting, twijffeling.
a Cup-bearer, een ſchenker.	Admiration, verwonderinge.
a Draught, een Teug.	the Will, de wille.
<hr/>	Love, Liefde.
16. Of the Understanding, Will, and Affections.	Hatred, Haat, Nyt.
<i>Van't Verstandt, Wille, en Genegentbeden; of begeeren.</i>	Desire, begeerte.
the Mind, den Zin.	Loathing, walging.
the Understanding,	Joy, Blydschap, vreugd.
't verstandt.	Sadness, Droefheit.
the Reason, de Reden.	Fear, vreſe.
Knowledge, wetenschap, kenniffe.	Boldnes, stoutheit, onversaegtheit.
Ignorance, onwetenheit.	Trust, Betrouwinge.
Prudence, voorzigtigkeit.	Hope, Hope.
Faith, Geloove.	Despair, Wanhoop.
Wisdom, Wyſheit.	Anger, Gramſchap, Toorn.
	Pleasure, geneugte, kortſwijl.
	Shame, Schaamte.
	Mercy, Barmhertigkeit.
	En-

Envy, Afgunst, Nijt.

17. Of Kindred.

*Van 't Geſlagte of
Maagschap.*

Wedlock, 't Houwelyk.

Mariage, Houwelyk.

Eſpousal, Ondertrouw.

*an Husband, een ge-
trouwt Man.*

a Wife, een Wijf.

*a Marryed Man, een ge-
trouwt Man.*

*a Marryed Woman, een
getrouwde Vrouw.*

a batcheler, een vryer.

*a Virgin, a Maid, een
Maagt, Dogter of
Vrijster.*

a Wooer, een vryer.

a Portion, Hooft-somme.

*a Bridegroom, Brui-
degom of Bruigom.*

a bride, een Bruit.

*a bride-Chamber, een
Bruyts-kamer.*

*a Widower, een Wedu-
wenaar.*

a Widow, een Weduwe.

a Father, een Vader.

a Mother, een Moeder.

*a Father-in-law, een
Schoon-vader.*

*a Mother-in-law, een
Schoon-moeder.*

a Son, een Soon.

a Daughter, een Dogter.

*a Son-in-law, Schoon-
zoon.*

*a Daughter-in-law, een
Schoon-dogter.*

*a Woman that lyes in,
een Kraam-vrouw.*

*a Nourſs, een Minne of
Voeſter.*

*Goffips, Peets, of Ge-
vaders en Gemoeders
over de Kinderen.*

Children, Kinderen.

Twins, Tweelingen.

a brother, een broeder.

a sister, een Suster.

*a brother-in-law, een
Schoon-broeder.*

*a sister-in-law, een
Schoon-suster.*

*a Grand-father, een
Groot-vader.*

a Grand-

a Grand-mother, een	Chalk or Lime, Krijt,
Groot-moeder.	Kalk of Leem.
an Uncle, een Oom.	Morter, Mortel, beslag
an Aunt, een Moei.	om mede te Metselen.
a Cousin-German, een	Rubbish, Afwerpsel.
Susters broeders kint.	a Foundation, een gront-
Cousin or Nephew,	rest.
Neef.	a Wall, een Muur.
Cousin or Neece, Nigte.	a Corner, een Hock.
a Genealogy, Afschouw,	a Porch, een voorhof, of
Geslachts-register.	wandel-plaats.
Anceltors, Voorouders.	a Pent-house, een Luif-
Posterity, Nakome-	se, Asdak.
linge.	a Gate, een Poorte.
an Heir, een Erfgenaam.	a Door, een Deur.
an Inheritance, een erf-	a Knocker, een klopper.
deel.	a Latch, een klink.
an Orphan, een wees-	a bar, een Handboom.
kindt.	a Chink, een Splete.

18. Of a House.

Van een Huys.

a House, een Huys.

a building, een Gebouw.

a Palace, een Paleys, of
des Konings Huys.

a Cottage, eene Hütte.

a stone, een steen.

a brick, een Tighel-steen.

a Lock, een Slot.

a Ky, een Sleutel.

a Hinge, een Hangsel.

a Threshold, een Dorpel.

a Post, Post, Paal, Styl.

a bolt, een Grendel.

Glaſſ

- Glass, Glas.
 a Window, een Venster.
 the Ridg, het Dak, de
     kruin.
 a Lattice, een Tralie.
 a Tower, een Toorn.
 an Arch, een Boog.
 a Prop, een Stut.
 the Roof, het Dak.
 a Slate, een Leye.
 a Tile, een Tigel, Dak-
     panne.
 a Beam, een blok.
 a Board, bort of plank.
 a Lath, een Latte.
 a Pillar, een Pilaar.
 a Pavement, een vloer.
 a Hall, een Zaal.
 a Parler, een vertrek-
     kamer.
 a Kitchin, een keuken.
 a Bake-house, een Bak-
     kerje.
 a Cellar, een kelder.
 a Dining-room, een
     Zaal, Eet-plaats.
 a Chamber, een Kamer.
 the Stairs, de Trappen.
 a Closet, een Canteen.
- a Studie, een vertrek of
     Studeer-plaats.
 a Library, een boek-
     kraam.
 an Inn, een Herberg.
 a Tavern, een Wijn-
     kroeg.
 a Victualling-house, een
     Kroeg, een kost-huis.
 a Sighé, een Uithangb-
     ord, of Uithangsel.
 a Work-house, een werk-
     huis.
 a Ware-house, een Pak-
     huis.
 a Gallery, een Gallerye.
 a Garret, een Solder.
 a Seiling, een bestrikzel.
 an Oven, een Oven.
 a Chimney, een Schoor-
     steen.
 the Wall, de Wand of
     Muer.
 the Stable, den Stal.
 the Garden, den Tuin.
 a Shop, een winkel.
 a Well, een Put.
 a Cistern, een water-
     bak, of Regen-bak.

the house or office, *het Kakhuis.*

Easement, *gemak.*
an Alley, *een Gang.*

19. Of houſhold-stuff.
Van't Huis-raat.

Utensils, *Gereetschap-pen.*

Lumber, *'t Groote huis-raat.*

Furniture, *Stoffering.*

a Chair, *een Stoel.*

a Stool, *Stoet, Zetel,*
Schabelle.

a Bench or Forme, *een Bank.*

a Seat, *een Zetel.*

a Foot-stool, *een Voet-bank.*

a Cushion, *een Kussen.*

a Table, *een Tafel.*

a Carpet, *een Tapjt.*

a Table-carpet, *een Ta-fel-kleet.*

a Cup-board, *een Spinde,*
of Eten-kasse.

a Cup-board-cloth, *een kleet van d'eten-kasse.*

a Chest, or Trunk, *een kist,* or *koffer.*

a Desk, *een Lessenaar.*

a Box, *een Doos.*

a Press, *een Pars.*

a Cabinet, *een heimelyke plaats.*

a Case, *een koker of kasjen.*

a Basket, *een korfje.*

a Flasket, *een korf.*

a Pessel, *een Vat.*

a Washing-tub, *een Wasch-tob.*

a But, *een Wyn-pyp.*

a Hoghshead, *een Ox-hoest.*

a Barrel, *een Ton.*

a Piercer, *een Boor.*

a Cork, *een kork.*

Soot, *Schoorsteen-roet.*

an Andiron, *brandyzer.*

a Grate, *een Graet.*

a Spit, *een Spit.*

a Jack, *een Spit-wender.*

a Dripping - pan, *een Braat-panne.*

a Dresser, *een regtbank.*

a Furnace, *een Fournais.*

a Kit-

- a Kettle, een Ketel.
 a Skillet, een pannetjen.
 a Chafingdish, een Con-
     foor of Vuur-test.
 a Frying-pan, een braat-
     panne.
 a Flesh-hook, een vleis-
     haak.
 a Ladle, een Poilepel.
 a Grater, een Rasb.
 a Strainer, een Zige.
 a Mortar, een Vijsel.
 a Pestel, een Stamper.
 a Sponge, een Spons.
 a Dish-clout, een Scho-
     tel-doek.
 a Broom, een Bezem.
 a Kneading-trough, een
     Bak-trog.
 a Pot, een Pot.
 a Trevet, een Treeft.
 a Gridiron, een Rooster.
 a Fire shovel, een vuur-
     schop.
 a Pair of Tongs, de tang.
 Pincers, Nyptangen.
 a Pair of Pincers, een
     Nyptang.
 a Pair of Bellows, een
- Blaasbalk,
 a Tinder box, een Tin-
     tel-doos, om vuur te
     staan.
 a Match, een Swavel-
     stok, ook Lonte.
 Tinder, Tintel, Vonk-
     doek.
 a Bed, een Bedde.
 a Beds-foot, het voet-
     eynde van 't Bed.
 a Rug, een Ruige-deken.
 a Blancket, een Witte-
     deken.
 a Sheet, een Slaaplaken.
 a Pillow, een oorkussen.
 a Bolster, een Hoofdpeul.
 Bed-tick, Bedde-tijk.
 a Curtain, een Gordyn.
 Curtains, Gordynen.
 Cradle, Wiegh.
 Chamber-pot, Water-
     pot.
 a Mat, een Matte.
 Tapistry, Tapijfserye.
 a candle, een Kaars,
     Keersse.
 the Wick, het Lemmet.
 a candle-stick, een kan-

- delaar.
the Snuf, het Snufsel.
the Snuffers, de Keers-snuiters.
a Wax-candel, een was-keersse.
a Torch, een Toortse, Fakkel.
a Lamp, een Lampe.
a Distaff, een spinrok.
a Spindle, een spille.
a Wheel, een spinwielen.
a Reel, een Haspel.
a Comb, een kam.
a Bodkin, een Priem.
a Curling - Iron, een krul-yzer.
a Looking glas, een Spiegel.
Spectacles, Brillen,
a Thimble, een Vinger-hoet of Naai-ring.
a Needle, een Naalde.
a Needles eye, een naalden-oogh.
a Pin, een spilde.
a Payle, een wateremmer
a Map, een Dweil.
- a Clothbrush, een kleer-bezem.
an Oyle-pot, een Olie-pot.
Soap, Seep.
Turf, Turf.
Wood, Hout.
a Fagot, een Takkebos.
Charcoal, Houtskool.
a Coal of Fire, een kolen-ruurs.
Cinders, Ashes, Asche,
Asse.
a Nail, een spijker.
an Hammer, een hamer.
-
20. Of a School.
Van de School.
a School - master, een School-meester.
an Usher, een Onder-meester.
a Scholar, een Scholier.
the Masters chair, de Meesters stoel.
a Form, een Bank.
a Seat, een Zetel.
a Desk, een Lessenaar.
Teaching, onderwijsinge,
Lear-

Learning, Leeringe.	vel Papier.
a Book, een boek.	a Quire of Paper, een boek Papier.
a little Book, een kleyn boek.	a Ream of Paper, een Riem Papier.
Writing-tables, Schrijftafels.	a Column, een deel van een boek, een bandt.
a Commentary, een Uitlegging.	a Manual, een Handboek.
a Leaf, een bladt.	a Work, een werk.
a side, een zijde.	a Pen, een Penne.
the Margin, de kant.	the Nib of a Pen, de Nibbe van een Penne.
the Cover of a Book, het Omslagh van een boek.	a Pen-knife, een Pennemes.
a presf for books, een boek-pars.	a Pencil, een Pinceel.
the Title of a Book, den Titel, of Opschrift eens boeks.	Ink, Inkt.
a Printer, en Drukker.	an Inkhorn, een Ink-koker.
a Composer, een Setter.	Writing, Geschrift.
a Bookseller, een Boek-verkooper.	a Character, een Merk-teiken.
Paper, Pampier of Pa-pier.	a Point, een Punt.
Blotting-paper, klad-papier.	a Letter, een Letter.
a sheet of Paper, een	a Sylable, een Sillabe of een Woordt-lidt.
	a Word, een woordt.
	a Sentence, een Spreuk of meening.

- a Phrase, een manier van spreken.
- a Period, een uitgang eens reden.
- an Accent, het geluit der Syllaben.
- a Spirit, een Geest, sin en verstandt.
- a Figure, een voorbeeld of gedaante.
- a Lesson, een Lessē of les. Construeing, verklaring
- a Rule, een Regel.
- an Exception, een uitneminge.
- an Exercise, een oeffening
- a Theime, een Teem, opgave, voorstel.
- Prose, een reden die niet op Rym is, onrym.
- Verse, Veers of Gedigt.
- An Oration or a Speech een reden of vertoogh.
- a Preface, een Voorreden.
- a Confir iation, een vergelyking.
- a Conclusion, een besluit beslunninge,
- a Poët, een Digter, Rij-
- mer.
- a Poëin, een Gedigt.
- Poëtry, Digtkonst.
- an History, een Gedenkschrift, Geschiedenis.
- a Chronicle, een Tydt-boek, Jaar-boek.
- a Day-book, een Dagh-boek.
- a Calender, Dagh-rol, Dagh-rekeningh.
- a Fable, een Verdigt sel, Klught.
- a Satchel, een Zakjen.
- a Table-book, een Tafel-boekjen.
- a Dunce, een Botterik.
- a Rod, een Roede.
- a Palmet, een Plak, the Masters reward, de Meefters loon.
-
21. Of a Church.
- Van een Kerk.
- a Church, een Kerk.
- a Temple, een Tempel.
- a Chappel, een Kapelle.
- a Church - yard, een Kerkhof.

a Pew,

a Pew, een Gestoelte.	goede tyding.
a Bell, een Klok.	an Apostle, een Apostel.
a Vestry, een Kerkenkamer.	Apostleship, Apostelschap.
an Altar, een Autaar.	a Prayer, een Bede of gebedt.
a Congregation, een Vergadering, Verzameling.	Confession, Belydenisse, Biechte.
a Pulpit, een Preekstoel.	Intercession, Voorbiddinge, Middelinge.
a Priest, een Priester.	Thanksgiving, Dankzegging.
a Deacon, een Diaken.	Benediction, Zegeninge.
a Bishop, een Bisshop.	a Chapter, Kapittel, Hooft-punt.
an Elder, een Ouderling.	a Verse, een Vers
a Church-warden, een Toezieder, Gardiaan.	a Psalm, een Psalm.
a Reader, een Lezer.	Singing, Zang, gezang.
a Preacher, een Preker, Prediker.	a Quire, een Choor.
a Sermon, Sermoen, Predikatie.	a Singing-man, een Zanger.
the Scriptures, Hooft-schriften, Schriftuuren.	an Organ, een Orgel.
the Bible, de Bybel.	a Psalter, een Clavekoort.
the Old and New Testament, het Oude en Nieuwe Testament.	Musick, Maatzang, Muisiek.
an Evangelist, een Evangelist.	a Tune, een Stem, Vois, Toon.
the Gospel, Evangelie,	the Sacrament, Verbor-

24.

gentheyt.	Time, <i>Tijdt</i> .
Baptism, <i>Doop, doopsel.</i>	Opportunity, <i>Gelegenheit.</i>
a Font, <i>een Doopronte.</i>	heyt.
a Godfather, <i>Peter, Peet,</i>	an Hour, <i>een Uur.</i>
<i>Gevader.</i>	an Hour and half, <i>ander-</i>
a Godmother, <i>Meéter,</i>	<i>half Uur, of een Uur</i>
<i>Peetjen, Gemoeder.</i>	<i>en een half.</i>
the Eucharist, <i>'t Heyligh</i>	a Hour-glass, <i>een Uur-</i>
<i>Avontmaal.</i>	<i>glas, oft Zandlooper.</i>
Consecration, <i>Heili-</i>	a Clock, <i>een Uurwerk.</i>
<i>ging.</i>	a Dial, <i>een Uur-wij-</i>
the Communion, <i>Ge-</i>	<i>zer.</i>
<i>meenschap.</i>	the Point of a Dial, <i>de</i>
Alms, <i>Aalmoesse.</i>	<i>Wys-pen van den Uur-</i>
a Grave, <i>een Graf.</i>	<i>wijzer.</i>
a Coffin, <i>een Doodtkist.</i>	Half an Hour, <i>een half</i>
an Herse, <i>een Val-poort-</i>	<i>Uur.</i>
<i>te.</i>	a Quarter, <i>een Quartier</i>
a Monument, <i>een Ge-</i>	<i>of vierendecel.</i>
<i>denk-teiken.</i>	a Moment, <i>een Oogen-</i>
an Epitaph, <i>een Graf-</i>	<i>blik.</i>
<i>schrift.</i>	a Day, <i>een Dagh.</i>
a Funeral, <i>een Uitvaart,</i>	Break of Day, <i>den Da-</i>
<i>Begravenis.</i>	<i>geraat.</i>
Funeral Rites, <i>Uitvaart</i>	Sun-rising, <i>Opgangh der</i>
<i>mét een Dooden.</i>	<i>Zonne.</i>

---

22. Of Time.	the Morning, <i>de Mor-</i>
<i>Van den Tijdt.</i>	<i>gen-stond.</i>
	Noon, <i>Middagh.</i>
	Sun-

Sun-setting, <i>d Onder-gang der Zonne.</i>	December, <i>December.</i>
the Evening, <i>deu Aront.</i>	a Year, <i>een Jaar.</i>
the Night, <i>den Nacht.</i>	a Leap Year, <i>een Loop-jaar, Schrikkel-jaar.</i>
Midnight, <i>Middernacht.</i>	the Spring, <i>de Lente.</i>
a Week, <i>een Week,</i>	the Sommer, <i>de Zomer.</i>
Sunday, <i>Sondag.</i>	the Harvest, <i>den Herfst.</i>
Munday, <i>Maandag.</i>	the Winter, <i>den Win-ter.</i>
Tuesday, <i>Dingsdag.</i>	Christmas, <i>Kersmu.</i>
Wednesday, <i>Woensdag.</i>	Christmas Day, <i>Kers-dagh.</i>
Thursday, <i>Donderdag.</i>	Newyears Day, <i>Nieuw-Jaars-dag.</i>
Friday, <i>Vrydag.</i>	Twelfth-Day, <i>Drie-ningeu.</i>
Saturday, <i>Saturdag.</i>	Candlemas, <i>Lichtmisse,</i>
an Holyday, <i>een Heilige dag.</i>	<i>Vrouwen dag.</i>
a Workday, <i>een Werk-dag.</i>	Shroftide, <i>Vastelavont.</i>
a Moneth, <i>een Maant.</i>	Palm-sunday, <i>Palm-son-dag.</i>
January, <i>Januari.</i>	Easter, <i>Paaschen.</i>
February, <i>Februari.</i>	Easter-day, <i>Paasch-dag.</i>
March, <i>Maart.</i>	Ascention-day, <i>Hemel-vaarts-dag.</i>
April, <i>April.</i>	Whitsun-day, <i>Pinkster.</i>
May, <i>Mey.</i>	Alhallowtides, <i>Alderhei-ligen.</i>
June, <i>Juny.</i>	
July, <i>July.</i>	
August, <i>Augustus.</i>	
September, <i>September.</i>	
October, <i>October.</i>	
November, <i>November.</i>	

23. Of the Elements.	Wave, een baar van de Zee.
Van de Elementen.	
Fire, het Vuur.	Drop, Druppel, Drup.
Heat, Heette.	Shore, Strants, Oever.
Brightness, klarheit.	Pool, Staande waterpoel, Vyver of Visput.
Flame, de Vlamme.	Marsh, Marasch.
Spark, vonk.	Flood, Water-vloet.
Coal, kolen.	the Air, de Lucht.
Dead-coal, Doofkoole.	the Sky, den Hemel of Locht.
a Burning-coal, Bran-	
dende kolen.	the Firmament, 't Uit-
Ashes, Asse.	spansel des Hemels.
Smoak, Rook.	the Light, het Light.
Soot, Roet.	the Sun, de Son.
Wood, Hout.	the Sun-beams, de Zon-
Water, Water.	ne-stralen.
Rain, Regen.	the Moon, de Maan.
the Rain-bow, de Re-	New-Moon, Nieuwe
gen-boog.	Maan.
Fountain, een Fontein.	Half-Moon, Halve-
Bridge, Brug.	Maan.
Brook, Water-loop.	Full Moon, volle Maan.
River, Rivier.	a Star, een Sterre.
the Sea, de Zee.	a Cloud, een wolk.
the Ocean, de Zee die	Darknes, duisternis.
rontsom het Aardtryk	the East, Oost.
gaat.	the West, West.
Sand, Sandt.	the South, Zuiden.
Depth, Diepte.	the

the North, <i>Noorden</i> .	Dirt, <i>Drek, Slijk</i> .
Milt, <i>Nevel, Mist</i> .	Clay, <i>Kley of Leem</i> .
Fair-weather, <i>schoon of moy weer</i> .	Dult, <i>Stof, vuiligkeit</i> .
Calm weather, <i>stil weer</i> .	Hill, <i>Heuvel, Bergjen</i> .
Tempest, <i>Onweer</i> .	Rock, <i>Rots, Steen-rots</i> .
Storm, <i>Storm, Onweer</i> .	Bank, <i>bank</i> .
the Wind, <i>de windt</i> .	Gravel, or Sand, <i>za- pel of zand</i> .
Whirlewind, <i>Draai-windt</i> .	Chalk, <i>Kryt</i> .
East-wind, <i>Ooste-windt</i> .	Allum, <i>Aluin</i> .
North wind, <i>Noorde-windt</i> .	the Way, <i>de weg</i> .
South-wind, <i>Zuide-windt</i> .	Path, <i>Pad, Voetpad</i> .
West-wind, <i>Weste-wind</i> .	Tract of a cart, <i>wagen- spoor</i> .
a Shower - Rijn, <i>een Schoer of Slag-regen</i> .	24. Of Mettals. <i>Van de Metalen</i> .
Frost, <i>Vorst</i> .	Mettal, <i>Metaal</i> .
Ice, <i>Ts.</i>	Mines, <i>Mynen</i> .
Dew, <i>Dauw</i> .	Digger, <i>Graver</i> .
Snow, <i>Sneeuw</i> .	Gold, <i>Gout</i> .
Hail, <i>Hagel</i> .	Silver, <i>Sulver</i> .
Thunder, <i>Donder</i> .	Brafs, <i>Geel koper</i> .
Lightning, <i>weerlicht of Blixem</i> .	Copper, <i>Koper</i> .
the Earth, <i>de Aarde</i> .	Iron, <i>Tzer</i> .
Mountain, <i>Bergh</i> .	Steel, <i>Staal</i> .
Valley, <i>Dal, Valleye</i> .	Tin, <i>blek</i> .
	Pewter, <i>Tin</i> .
	Lead, <i>Loot</i> .

Coral, Coraal.

Quick-silver, Quik-zilver.

Sodder, Soudeersel.

Rust, Roest.

25. Of words that are contraries.

Tegenstrydige woorden.

Vertue, Deught.

Vice, Ondeugt.

Good, Goet.

Bad, ill, Quaat.

Wise, Prudent, wijs.

Great, Groot.

Little, small, kleyn.

Honest, Vroom, Eerbaar.

Dishonest, Oneerbaar,
Oneerlyk.

Vettuous, Detigdelyk.

Vitious, Ondeugent.

Grofs, Dik, Gref.

Slender, or Thin, Teer
van Leden, Dun.

Fat, Vet.

Lean, Mager.

Friend, Vriendt.

Enemy, Foe, Vyandt.

Modest, Gemaniert,
Zeedig.

Immodest, Ongemaniert.

Agreeable, behaaglyk.
Disagreeable, Onbehaaglyk.

Audacious, Stout.

Fearful, bevreest.

Stout, bould, Stout.

Faint-hearted, bloo,
bloode.

High, Hoogh.

Low, Laagh.

Beautiful, Fair, schoon.

Deformed, Ugly, Lee-
lyk,

Witty, verstandig, ver-
nufstig.

Silly, onverstandig, on-
vernufstig.

Full, vol.

Empty, Idle, Leeg, Idel.

Rich, Rijk.

Poor, Arm.

Fruitful, vrugtbaar.

Barren, onvruchtbaar.

Happy, Gelukkig.

Onhappy, Unfortunate,

ongelukkig, rampzalig.
Joyfull, Glad, blyde bly.
Sorrowful, Droevig.
Pleasant, Geneuglyk.
Unpleasant, ongeneuglyk.
Merry, vrolyk.
Greeved, bedroeft.
Sound, in health, gesont.
*Sick, ill, weak, Ziek,
krank, qualijk te pas.*
Life, Leven.
Death, Doodt.

25. Names of handy
crafts Men.

*Namen van Ambachts-
luiden.*

a corne Merchant, *Koo-
ren-kooper.*
 a Wine Merchant, *wijn-
kooper.*
 Baker, *Bakker.*
 Breuwer, *Brouwer.*
 Butcher, *Slager, Vleys-
houwer.*
 Pastey-baker, *Pastey-
bakker.*
 Cook, *kok.*
 Barber, *barbier, baert-*

scheerder.
*Churgion, Genees-mee-
ster.*
Inn Keeper, Herbergier.
Grocer, kruidenier.
Mercer, krammer.
Smith, Smidt.
Goldsmith, Goutsmidt.
Silversmith, Silversmit.
Glasier, Glasemaker.
Pewterer, Tinnegieter.
*Schoemaker, schoenma-
ker.*

Tailer, kleermaker.
Hosyer, kouffe-kooper.
*Mason, bricklayer, Met-
zelaar.*
Potter, Pottebakker.
*Buttonmaker, knoop-
maker.*
Miller, Molenaar.
*Chandeler, keersema-
ker.*
Yoiner, schreen-werker.
Cutteler, Messemaker.
*Wherryman, waterman,
Schuitevoerder.*
Martiner, Bootsgezel.
Clothier, Lakenwever.
Dra-

Draper, Laken-verkoo-	vogelaar.
per.	Birdlime, vogel-ljym.
Fencer, Scherm-meester.	Bat, vlcer-muis.
Printer, Boek-druk-	Bittor, Puttoor.
ker.	Black-bird, Meerl.
Book-binder, Boek-	Bulfincht, Rootbaretje.
binder.	Buzzard, Buzzard.
Porter, Last-drager.	Capon, Capoen.
Waggenner, Voerman.	Chaffinch, vink.
<hr/>	
27. Of Birds.	Chough, kouwe.
Van Vogelen.	
a Bird, een Vogel.	Cock, Haan.
a Birds-bill, een vogels	Cocks-comb, Hanen-
Neb.	kam.
Wing, Vleugel.	Crane, Craan-vogel.
Feather, veder.	Crow, kraeye.
Down, Donst, zachte	Cuckow, kockoek.
Pluimen.	Didopper, Duijelaar.
Spur, Spoor.	Dove, Duire.
the Craw, de Krop.	Turtle-dove, Tortel-
the Rump, den Stuit.	duive.
an Egg, een Ey.	Ring-dove, Blekeduive.
Shell, Schale.	Stock-dove, Wilde-duif.
Quill, Schaght.	Dove-house, Duivekot.
Claw, klaauw.	Duck, Entvogel.
Nest, Nest.	Egle, Arent.
Cage, vogel-kouw.	Falcon, valk.
Fowler, vogel-vanger,	Goldfinch, Goutvink.
	Goose, Gans.
	Wild goose, wilde gans.
	Grif.

Griffin, Grÿp-vogel.	Robin-red-breast, Rood-
Griffion.	borstjen.
Gull, Meeuw.	Snipe, Snekke.
Hawk, Havik, valk,	Sparrow, Muffche, Mos.
þperwer.	Starling, spreew.
Hen, Hen.	Stork, Oyevaar.
Heron, Reiger.	Swallow, Zwaluwe.
Jackdaw, Markolf.	Swan, Zwaan.
Kings-fisher, Tsvoegel.	Teal, Taling.
Kite, kieken-dief, wou-	Thrush, Lijster.
we.	Tit-mouse; Meeze.
Lapwing, kievit.	Turky, Kalkoen.
Lark, Leeuwerik.	Vultur, Gier.
Nightingale, Nachte-	Wag-tail, Quiksteertje.
gaal.	Woodcock, Houtsnepe.
Owl, Uyl.	Wren, winter-konigh-
Scritch Owl, Nagt-uil.	jen.
Ostrich, vogelstruis.	<hr/>
Parrot, Papegaay.	28. Of Beasts.
Partridge, Patrys.	van Beesten.
Peacock, Paauw ofte	a Beast, een beest.
Paauwe.	Cattel, vee.
Pelican, Pellikaan.	Herd, kudde.
Pheasant, Faizantvogel.	Hide, Huit.
Phenix, vogel-Phœnix.	Horn, Horen.
Pye, Exter.	Hoof, Hoef.
Plover, water-vogel.	Tail, Steert.
Quail, Quakkel.	Ant, Miere.
Raven, Raye.	Ape, Aap.

Badger, Das, of Grevel.	bondt.
Bear, Beer.	Dogs-collar, Hondts-bals bandt.
Bee, bye.	Barking, Blaffinge.
Honey, honing.	Muzzel, den Muilband.
Hony-comb, Honigh-raat.	Dragon, Draak.
Hive, bye-korf.	Dromedary, Dromeda-riis.
Sting, Angel.	Elephant, Olifant.
Swarm, Zwerm.	Flea, Vloo.
Bee-wax, was.	Fly, Vlieg.
Beetle, Paards-rlicge.	Fox, Vos.
Butter-fly, boter-vliege.	Frog, Kikyors.
Beaver, bever.	Gnat, Mugge.
Cainel, kemeel.	He-goat, Bok.
Cat, katte.	She-goat, Geite.
Catter-pillar, Rupse.	Young goat, Kid, Geit-jen.
Coney, or Rabet, ko-nijn.	Grass-hopper, Sprink-haan.
Cricket, krikel.	Hare, Haze, Haas.
Crocodil, krokodil.	Levret, Jong Haasjen.
Deer, Das of Hert.	Hedg-hog, Izerverken.
Stag, Hert.	Hog, Verken.
Hinde, Hinde, Jongh Hert.	Hog-sty, Verkens-kot.
Roe, Rhoe, wilde Geit.	Hogs-dung, vatkens-meest.
Dog, Hondt.	Hogs-herd, verken-dryg-
Bitch, Teve, Teef.	
Whelp, Hondtje.	
Mastive, Groote wagt-	

dryver.	Moch, Mol.
Boar, Beer.	Mouse, Muis.
Sow, Sag.	Dormouse, water-ratte.
Pig, Big, of keu.	Mouse-trap, Muist-val.
Horse, Paardt.	Mule, Muil-Ezel.
Mare, Merrye.	Net, Nette.
Gelding, Ruijn.	Newte, Egdiſſe, Hagediſſe.
Race-horse, Loop-paart.	Ox, Os.
Nag, Paartjen.	Bull, Stier, Bul.
Ambling nag, tretpaart.	Cow, Koe.
Troſter, Drayende Paardt.	Heifer, Veerze, jonge koe.
Stone-horse, Hengſt.	Udder, Mamme, Geer.
Horse-keeper, Stal- knecht.	Tat, Tepel.
Halter, Halster of Sirop.	Bullock, stiertjen.
Horsfleech, Bloet-zui- ger.	Calf, kalf.
Leopard, Luipaarts, kaaiman.	Rat, Ratte, Rat.
Lion, Leeuw,	Schorpion, Scorpioen.
Lionness, Leeuwinne.	Serpent, Serpent.
Louſe, Luis.	Sheep, Schaap.
Maggot, Vleis-made.	Ram, Ram.
Mole, Mol.	Weather, Weer, Hamel.
Monky, Meerkatte.	Lamb, Lam.
	Sheep-fold, schaaps-koy.
	C Sheep-

a Sheapherds staf hook or crook, een schaap- herders Staf.	Fisherman, Visser. Net, Net. Angle-rod, Angel-roede. Line, Snoer.
Sheapherd, Schaapher- der.	Crook, Vishaak.
Flock, Kudde.	Plummet, Zink-loot.
Wool, Wolle.	Fish monger, Vis-kooper
Fleece, Vlies.	Salt-fish, Soute-vis.
Snail, Slekke of Slak.	Carp, Karper.
Snake, Slange.	Cockle, Zee-slekkie.
Adder, Adder.	Cod-fish, Kabeljau.
Spider, Slange, Spinne- kop.	Congre, Zee-aal.
Squerril, Eikhoornje.	Crab, Krab.
Toad, Padde.	Dolphin, Tuimelaar, Dolfijn.
Tyger, Tyger.	Eel, kleinpe, Paling, Aal.
Viper, Adder.	Gudgeon, Angel-haak.
Unicorn, Eenhoorn.	Herring, Haring.
Wasp, Wesp, Wesp.	Haddock, Schelvis.
Weesel, Wezeltenjen.	Lampreys, Lampreye, Negen-ooze.
Woalf, Wolf.	Lobster, Kreeft.
— — — — —	Mackarel, Makreel.
29. Of Fishes, van Vissen.	Mussels, Mosselen.
a Fish, een Vis.	Oysters, Oesters.
the Fins, de Vinnen.	Perch, Baars.
the Scales, de Schuppen.	Pike, Snoek.
Shell, Schelp.	Place, Scholle.
— — — — —	Poorjack, Abberdaan.

Porpuise, or Sea-hog,	Knol.
Bruin-vis, or Zee-verken.	a Carrat, een geele Wortel.
Roach, Voorn.	Parfneps, Pijnstekelen of witte Wortelen.
Salmon, Salm.	a Rhadish, Radys.
Shrimps, Garnalen.	Horsereadish, Peper-wortel, Mierik.
Soles, Tonge of Scholle.	Coleworts, Kool.
Sprats, Sprot.	Lettice, Latou, Krop-slaat.
Sturgeon, Steur.	an Artichoks, Artisokken.
Tench, Zeelt.	Paisley, Peterselie.
Thornback, Rogh.	an Onions, Ajuin.
Tortoise, Schild-padd.	Garlick, Look.
Treuts, Puit.	a Leek, Bieslook.
Whale, Walvis.	a Cowcumber, Kom-kommer.
Whiting, Wytting.	Sorrel, Zuring.
Stockfish, Stokvis.	Watercresses, Water-kerffe.
Quiver, Pieterman.	a Mellon, Meloen.
Snelts, Spierink.	Mustard, Mostaard.
Alose, Elft.	Annise, Anys.
Flounder, Bot, Platvis.	Cummin, Komijn.
Barble, Barm.	Fennel, Venkel.
Bream, Brazem.	Time, Tymis-kruid.
Sea Flounder, Heilbot.	Marjoram, Marioleins.
—	a Daisy, een Matelijssen.
30. Of Herbs, van Kruiden.	C 2 Gilli-
a Stalk, een Steel.	
a Turnep, een Raep, of	

a Gilliflower, Angelier.	Flax , Vlas.
Lavander, Lavender-kruit.	Hay, Hooy.
a Rose, een Rose.	Marigoldflowers, gants-bloemen.
Rosemary, Rosmarijn.	Butterfloures , Boter-bloemen.
a Tulip, een Tulp.	a Nosegay, or possey, een ruikertje, of bundeltje Bloemen.
a Lilly, een Lely.	_____
Violet, Violette, Fiool.	29 Of trees, and fruits, van boomen en vrugten.
a Thistle, een Distel.	a Plant, een Plant.
Speragrass, Asperge.	a Tree, een Boom.
Artichocks, Artisacken.	a bough or branch, een Tak.
Golliflowers, bloemkool.	a green Leaf, een groen bladt.
Spinage, Spinagie.	a fald leaf, een verdort blad, zoor-bladt.
Hysop, Iysoep.	the stock of a tree, den stam des booms.
Mint, Munte.	the Bark, de Bast, of schorisse.
Rye, wijn-ruit.	a Twig, een Rysje.
Sage, Savie, saly.	the Root, de wortel.
Wormwood, Alsem.	the Juyce, het sap.
Camomille flowrs, kamille-bloemen.	a Bud, een knop.
Fern, Varren.	a Blot-
Broom, Brem, braam.	
Poppy, Eulzaad.	
Moss, Mos.	
Purseleyn, Porselein-kruit.	
Beets, Beet.	
Hemp, Hennep.	

a Blossom, een Bloesem.	Nut-chell, Noot-dop, of schale.
Pruit, vrught.	Nut-kernel, Noot-kars.
a fruitful Tree, een vrugtbare Boom.	Medlar-tree, Mispel- boom.
a beech-tree, beecken- boom.	Almond-tree, Aman- del-boom.
an oke-tree, een Eike- boom.	Lemmons, Limoenen.
an acorn, een Eekel, Aker.	an Orange, Oranjie- Appel.
an Apple-tree, een Ap- pel-boom.	a Midlar, Mispel.
an Apple, een Appel.	Mulberryes; Moerbesien.
Pear-tree, Peer-boom.	an Apricock, Aprikos.
a Pear, een Poen.	a Peach, Persick.
Cherry-tree, Kersse- boom.	a Strawberry, Aartbeis. - Aantbesien.
a Cherry, een kars.	a Blackberry, swarte besien.
Plum-tree, Pruijn-boom.	a Goosberry, kruis of Doden-besje.
a Plum, een Pruijn.	Red Corinth, rode Mal- bosien.
Fig-tree, vijge-boom.	Currants, karenten.
a Fig, een vijg.	a Vine, wijngaart.
Nut-tree, Noot-boom.	a Cluster of Grapes, een bos of gros Drui- ven.
a Nut, een Noot, or Neut.	Grapes, Druiven.
a Walnut, Okker-noot, wol-noot.	Lycorice, soet hout.
a Hafelpnut, Hase-noot.	
a Chestnut, kastanje.	

Sugar, Suiker.	Dennen-boome.
Pepper, Peper.	a Cedar, Ceder-boom,
Ginger Genber.	the Palm-tree, Palm-boom.
Cinnamon, Kaneel.	
a Nutmeg, Knut-noe,	Fruits, Vrugten.
Note-muskaat.	Stalks, Halmen,
Mace, Foelig, Muskaten-bloem.	Ears, Aren, Airen.
Saffron, Saffraan.	Husks, Schellen, Peulen.
Frankincense, Wierook.	Shale or Pil, Schel of Bolster.
Mirthe, Mirre.	a Pease, een Erte.
Rosin, Kars, Kers.	Pease, Erten.
Turpentine, Terpentijn.	Pease without peel, Pen- len sonder schellen.
Amber, Bransteen.	Beans, Beonen.
Pitch, Pek.	Small pease, wikkelen.
Barren Trees, Onvrugtbare Boomen.	a Vetch, Vitse.
an Ash, Eschen-boom.	Corne, Koern.
a Poplier, Popelier boom.	Wheat, Tarwe, weit.
Linden, or Teil Tree, Linde-boom.	Rye, Rogge.
Willow, een wilge.	Barley, Gerste.
Aine tree, Sparre-boom.	Oats, Haver.
Cipres, Cipresse-boom.	French-wheat, Bocke-weit.
Ilder tree, Vlier-boom.	Meal, Meel.
Box-tree, Besch-boom,	Bran, Zewel.
Palm-boom.	
Elm, een Olm-boom.	
Fir-tree, een Viere of	

deelen des werelds.	Princess of the blood.
Europe, Europa.	Princesse van den Bloede.
Asia, Asie.	Duke, Hartog.
Africa, Africa.	Duchess, Hartogin.
America, America.	Prince, Prins.
France, Vranktijk.	Printcess, Princess.
England, Engeland.	Chancellour, Canzeller, of Overste van der Raat des Lands.
Scotland, Schotlant.	Minister of State, Dienaar van staat.
Ireland, Ierlant.	Embassador, Ambassadeur, Gezant.
Spain, Spanjen.	Vice-roy, Onder-koning.
Germany, Duitslant.	Marshall, Veltheer, Marschall.
Italy, Italiens.	Admirall, Zee-Overste, Admiraal.
Portugall, Portugal.	Generalissimo, Opper-Bevelhebber.
Denmarks, Denemark.	General, Velt-overste.
Swethland, Sweden.	Count, Graaf.
Poland, Polen.	Couhess, Gravin.
Netherlands, Nederland.	Marques, Markgraaf.
Holland, Hollant.	Marchioness, Markgravin.
Navarre, Navarre.	
Switzerland, Switser-lant.	
Emperour, Keiser.	
King, Koning.	
Queen, Koningin.	
Arch-duke, Aartshertog.	
Arch-dutchess, Aarts-hertogin.	
Prince of the blood, Prince vanden Bloede.	Colonell, Colonel, Overste van Kruggbende.

Baron, Baander-heer,	Lament, Staats-ver-
Bargen.	gaderinga
Baroneſſe, Barons	Bailiwick, Bailliouw-
vrouw.	ſchap.
Esquire, Schilt-knegr.	Vicounty, Onder-Mark-
Gentleman, Edelman.	graaffschap.
Gentewomen, Edell-	Kings Proctor, Proku-
Zuffer.	reur des konings.
Lady, Mevrouwe, of	Captain, Captaen, Hoofd-
Zuffrouw.	man.
Man, Man.	Lieutenant, Stedhou-
Woman, Vrouw.	der, Lieutenant.
Boy, Jongen.	Ensigne, Vaandrager.
Maid, Dogter, Meit.	Sea-army, Vloot Oorlog-
Clergy, Geestelijckheit.	ſchepen.
Cardinal, Kardinaal.	Province or Shire, Pro-
Arch-Bishop, Aarts-	vincie of Landschap.
Bifchop.	Bishoprick, Bijdem.
Nuntio, Gesant van den	Kingdom, Koningryk.
Paus.	Duchy, Hertogdom.
Abbot, Abt.	County, Graaffschap.
Priory, Overste, van een	Principality, Vorstendom.
klooster, Prisor.	Baronny, Gebiedt van
Warden, bewaarder,	den Baron, Baronnye.
Gardiaan.	Lordship, Heerlijkhheit.
Priest, Priester.	Gouvernement, regering.
Frier, Munnik.	Governour, bestierder,
Parliament, den Haag-	Gouverneur.
-gen-Raad, het Par-	Dungeon, Uitkijk van
	een

een kasteel.	a Thief, een Dief.
Castle, kasteel.	an Highway rogue, een Citadell, kasteel van een Stad.
Fort, een sterkte.	T
Mayor, Majoer.	an struik-rooper.
University, hoge school,	a Robber, a Pyrate, een Universiteit.
Colledg, Geselschap,	Roover, zee-roover.
College.	a cut-purse, een Bewer- City, Stadt.
Town, stadt of Dorp.	-snyder.
Hamlet, gehucht.	a Cuckold, een Horen- Suburb, voorstad.
Moat or Ditch, Gracht.	drager.
Wall or Rampard, Wall.	a Cheater, een bedrie- Village, Dorp.
a Surveyer, een Land- meter.	ger.
a Limit, Border, or Frontier, een Land- paal, Merk-stoen of Grehze.	a Vagabond, een Lant- looper.
32. Disgraceful terms,	a Whore-broeder, een smeidige schand-namē.
a Knave, een boef, guit.	Hoere-voogd.
Rogue, schelm, fielt.	a Whore-inwinger, een Hoereerde.
Traitor, Verrader.	a Whore-hunter, een Hoeren-jager.
	a Lyar, een Leugenaar.
	a Bastard, een Hoer-kin.
	a lazy Fellow, een Luy- aart.
	a Drunkard, een Dron- kanter.

a Glutton, een Vraat.	Nineteen, negentien.
a Slanderer, een Naamschender.	Twenty, twintig.
an Hereticke, een ketter.	One and twenty, een-en-twintig.
a Covetous wretch, een Gierigaart.	Twenty two, twee-en-twintig.
a Wretch, een Degeniet.	Twenty three, dry-en-twintig.

43. Of Number, van 't getal.	The number called in ordinalis latine, that is to say going by or- der, het getal wert in 't latyn genoemt Or- dinallis, dat is te si- gen gaande by ver- volg.
One, een.	Thirty, dertig.
Two, twee.	Fourty, veertig.
Three, dry.	Fifty, vijftig.
Four, vier.	Sixty, sextig.
Five, vijf.	Seventy, tienentig.
Six, ses.	Eighty, tachtentig.
Seven, seven.	Ninety, negentig.
Eight, acht.	a Hundred, een hondert.
Nine, negen.	a Thousand, een duisent.
Ten, tien.	a Million, duisent maal duisent, of een Mil- lioen.
Eleven, elf.	The number called in ordinalis latine, that is to say going by or- der, het getal wert in 't latyn genoemt Or- dinallis, dat is te si- gen gaande by ver- volg.
Twelve, twaalf.	As the first man, als de eerste
Thirteen, dertien.	
Fourteen, veertien.	
Fifteen, vijftien.	
Sixteen, sextien.	
Seventeen, seventeen.	
Eighteen, achtien.	

d'eerste man.
 the second place, de tweede plats.
 the third, de derde.
 the fourth, de vierde,
 the fifth, de vijfde.
 the sixth, de seeste.
 the seventh, de sevende.
 the eighth, de aghiste.
 the ninth, de negenste.
 the tenth, de tienste.
 the eleventh, de elfste.
 the twelfth, de twaalfste.
 the thirteenth, de derde
 tiende.
 the fourtheenth, &c. de veertiendaen, en sao ygort.
 the twentieth, de twintigste.
 the thirtith, de dertigste.
 the fourtith, de veertigste.
 the fiftith, de vijftigste.
 the sixtith, de tsestigste.
 the seventith, de tser
 ventigste.
 the eightith, de tagh-

tentigste.
 the ninethieth, de tne-
 gentigste.
 the hundredth, de hon-
 derdste.
 Once, eens.
 Twice, twee maal.
 Thrice or three tunes,
 d: y-maal.
 Fourttimes, &c. vier-
 maals &c.

Of Metals and minerals,
 of stones and jer-
 wels, van Berg-wer-
 ken en Myn-stoffen,
 van steenen en Ju-
 weelen.
 Quicksilver, Quiksilver.
 Iron, Tzer.
 Rusted Iron, roestig
 Tzer.
 Rust, Roest.
 the filings of Iron, Vyl-
 sel van Tzer.
 the dross of Iron, Vuy-
 ligheyt, schuym van
 Tzer.
 Iron though most hard,

is gnawen with rust,	Gold or polished, on- gepolijst Gout.
het yzer hoe hard het ook is, wort door roest af-gegeten.	Unrefined, Rouw, on- bereit Gout.
Iron-myne, Izer-my- ne.	Gold burnished, gepo- lysterd Gout.
Water wherein hot iron is quenched, Smids- water, waar in heet yzer geblust wort.	to refine Gold, Gout suiveren
Ironed, or dressed with iron, met yzer bebla- gen.	to put Gold into a fur- nace, gout in den oven of Fornais doen.
Coined silver, gemunte silver.	a Gold-weight, Gold- scales, the balance to way Gold with, een Gout-gewigt.
Silver-myne, silver-my- ne.	Spangle Gold, Thin leaves or rayes of Gold, dunne lover- tjens en snippertjens van Gout.
Silver scome or spume, silver-schuum.	Missie grains of Gold- gold gravell, Gout, Gout-sant.
Silvered, or covered with silver, versil- vert, of met silver be- blagen.	Bowle, or wedge of Gold, Gout in klo- pen.
Silver vessels or plate, silvere Schotelen.	Gold wire, Gout-draet.
Pur or fin silver, suiver of syn Sikver.	Orpin, or leaf Gold, klater-gout
Gold-beaten, geslagen Gout.	Pain-

Painters Gold , Schil- ters Gout.	tinne Schotel.
the finest Gold , Larat, 't fijNSTe Gout.	Copper , root koper.
Leaf gold , Gout-bladt.	Brasz , Metaal geel ko- per.
Smooth or Venice- gold , vijzel van Gout.	Latin , Copper Mettal, geel koper , Messing , klok-spijs.
Steel , Staal.	to brazen or cover with brasz , met koper over dekken.
Steeded , verstaalt.	Brason faced , Onbe- schaamt.
to steel , forge or tem- per wish steel , ver- stalen.	With a brazon face , met een onbeschaamt ge- laat.
the steel foly of a loo- king Glass , de foely van een spiegel.	a Brasse pot , een kope- ren Ketel.
a steel to strike fire wit- hall , een Vuur-slag.	the dross of Brasz , het schuym van Metaal.
the best Tinne , 't bestie Tin.	Lettanie , Blek.
a tinning , vertinning.	to Lead , or soulter with Lead , Verlooden , met Loot t'Zamen soudéren.
to tinne or glaze over with tinne , vertin- nen.	a Leaden bullet , een loo- den Kloot.
a tinner or tinman , een Vertinder.	White Serufe , Loot- wit.
a Pewferer , een Tinne- gieter.	to be leadie coloured , Loot-
a pewfer Platter , een	

- Lood vering.**
- a stoon polisher or dia-
Diamout cutter, een
Diamant-slyper, of
Polyster.
a ston-pitclier, een steen-
kruik.
- Gravell stone is sandy
and rough, Schuer-
steen is sandig en
rauw.
- a Pumace stone, Puyn-
steen.
- Porphyry or Numidian
marble, Porphyr-
steen, of root Mar-
ber.
- We sharpen blunt
things with a whet-
stone, wat stomp is
scherpen wy met een
wet-steen.
- a little sharpstone-gra-
vel, een kleyne scher-
pe Gaveel-steen.
- Gravell, Steen-sand,
dryf-sand.
- Round Pibbelstone, Sa-
tel.
- High Rocks, Steen-ro-
zen, klippen.
- Alabastre, Albastre.
- the Marble gentle, de
blankste en hardste
Marmor.
- Spotted Marble, ge-
plekte, of gespikkeld
Marmor-stien.
- a Sparckled Marble,
een glinsterende Mar-
mer.
- the Load-stone, de zeyl-
steen, Magneet.
- Cristal, Crystal.
- a Grind-stone, een slyp-
steen.
- a square stone, een vier-
kantige steen.
- a Mil-stone, een Meule-
steen.
- a square stone laid upon
a Tombe, een Zark,
Graf-steen.
- a stone that may easily
be rubbed into crumbs
Mortel-steen, Tuys-
steen.
- Spels or broken pieces
of

- the stone coming
of hewing, or gras-
ving, *Bik-steen*.   a sparkling Diamond,
Coral, *Coraal, Craal*.   een blinkende Diamant
the three principles of a   a Grax, thin Diamond,
Jewel, viz, form, pu-
renes, and water, *de*
dry voornaamste ey-
genschappen van een
Juwael, als de groot-
te, suiverheit en glans
a Cornaline, or *Cornix*,
  een Carneool.
a Cassidonie, *een Calfi-*
  deon.
a Beril, *een Berill*.
a Turqueis - stone, *een*
  Turcoos.
a Garnet, *een Granaet*.
the Azure or Lazul-sto-
ne, *de Lazuer*.
Yellow Amber, *geelen*
  Amber, Brand-steen.
Raical smal pearl, *stamp*
  peerlen.
a raged Pearl, *ongelyke*
  Peerel.
Mother of Pearl, *Pae-*
  lemoer.
- a rough, unpolished
Diamond, *een rau-*
we Diamant.
a Diamond encaced or
set in gold, *een Dia-*
mant die in gout ge-
set is.
a Topace, *Topas*.
a Saphire, *een Saffier*.
an Emerald, *een Sma-*
ragd, Emerode.
a sourd or deaf Emerald,
which hath a deadish
lustre, *een don-*
kere Smaragd.
a Doublet or counter-
feit Emerald, *een val-*
sche nagebootste Ama-
rald.
a Ruby ballais or pale
cououred, *een bleeks*
Rubijn.
a spinel Ruby of small
value, *een soorte van*
steen

seer steghte Ruby-
nen.

an Agar-stone, Agat.
a toad-stone, Padde-
steen.

Bezar, Bezoar-steen.
a Carbuncle, een Kar-
bonkel.

a Jaunth. Hyacinth.
an Opale, een sekere
fijne Steen die vier-
derleye Couleuren
heeft.

a Girasol, much like
the Opal, een sekere
Steen, gelijckende de
Opale-

the Camay, Sardonix,
een Camos, Sarao-
nix.

an Amatyft, een Ame-
thyst.

the Sardonix, Sardo-
nix.

a Crifolite, een Chry-
lyt.

THE //
AMBS INNOCENCY DEFENDED,
Against Lyes and Slanders.

In Answer to a Second Reply of a Priest, who is
called a Minister at *Lazonby* in *Cumberland*, called *Simon Atkinson*, who hath shewed his Wolfish nature against those people
called *Quakers*; ranking them up with the Papists; falsly accusing them
of those things which they utterly detest: but his weapons is turned
against himself by one of the Campe of the God of Israel, whose
Eye is opened in measure, by the inward search and Counsell of Gods
Spirit, to see the winding paths of the crooked Serpent, and to see the
Wolfe under the covering of out-side Painted Profession; and to see
the mystery of Witchcraft, working in the shadow of Reformation
translated into a fairer forme springing from the old corrupt root;
and to see the bickerings of the night-armie running on heaps now
in the dawning of the day; and the uncircumcised in Heart and Ears is Flying
from the light, and rep ose of the same: and from the Alarum of the
Spirits Trumpet which is sounded within, for the cutting
downe of the man of sin, and for the quenching
of his Motions.

O Lord, in thy light, we see lights, and by it all things is made manifest; and thou art worthy of all
honor, and besides thee there is not another: for thou hast opened our eyes and unsealed our understandings,
the discovery of the skirts of the iubile!

Light is sowne for the righteous, and gladnesse for the upright in heart: Blessed is the people that know
the joyfull sound; they shall walke, O Lord, in the light of thy countenance. Truly thy light is sutes,
and a pleasant thing is it for the Eyes to behold the Sun, Psal. 97. 11. & 89. 15. Eccl. 11. 7.

Lift up thy selfe, thou Judge of the Earth; render a reward to the proud. They gather them-
selves together against the soul of the righteous, and condemne the Innocent blood. Every day they
break my words: all their thoughts are against me for evill. And thou hast made us a by-word among
the Heathen, and a shaking of the head amongst the people, Psal. 94. 9. & 21. & 56. 5. & 44. 13. 14.

A false Witness shall not goe unpunished, and he that speaketh lies shall perish, Prov. 19. 9.

There is a voice of the howling of the Shepherds, for their glory is foyled, Zach. 11. 3.

Written in defence of the Truth as it is in Jesus, by a Foole to
the Wisdom of this World, who, according to measure, hath tasted
and obtained of the Wildome of God; whose bodily name is called,

Joseph Helling. 1658.